

Ga

en doe evenzo

Met 29 voorgedragen projecten
uit het aartsbisdom Utrecht

Waardering van de jury

Ga

en doe evenzo

Stichting Het Ariëns-Comité

Met 29 voorgedragen projecten
uit het aartsbisdom Utrecht

Waardering van de jury

Inhoud

Inhoud	2
Aanbeveling door Mgr. mr. drs. Th.C.M. Hoogenboom	3
De Ariëns Prijs voor Diaconie	4
Alphons Ariëns (1860-1928)	6
De jury van de Ariëns Prijs stelt zich voor	8
Interkerkelijke Hulpdienst Haaksbergen	12
De Stichting Naaste in de Stedendriehoek	14
Meester Geertshuis in Deventer	16
De Ongeziene gezien in Apeldoorn	18
PCI Klarenbeek: een bloemetje op het graf en een kaart	20
Meubelproject Almelo	22
PCI Montfoort en Linschoten financiert levenscoach	24
Dag van multiculturele ontmoeting Doetinchem	26
Verband voor Afrika vanuit Oldemarkt	28
Jongeren in Steenwijk koken voor ouderen	30
Werkgroep Troostdekentjes in Tubbergen	32
De MOV-Fotas projecten uit Herveld	34
Zorgmaatjes R.-K. Parochie Paus Johannes XXIII Houten	36
Diaconaction in Amersfoort	38
Een gemeenschap van gemeenschappen in Nieuwegein	40
Kerstpakkettenactie kerken in Soest	42
Vincentius Vereniging Arnhem	44
Dag van verzet tegen armoede in Arnhem	46
Diaconaal netwerk armoedebestrijding in Rheden en Rozendaal	48
Stichting Straatpastoraat Amersfoort	50
Interreligieuze ontmoetingen in Lombok in Utrecht	52
Gehandicaptenvoetbal in Ulft	54
Ondersteuning Xuan An vanuit Leusden	56
Stichting Armenië Hulp Tubbergen	58
Buurtpastoraat Emmausparochie in Arnhem-Zuid	60
ATD Vierde Wereld en parochie in Zwolle	62
Spaarproject Eerste Communie Maarssenbroek	64
Gideonsbende Maarssen stimuleert fairtrade parochie	66
Kunstatelier The Kick in Arnhem	68
Waarderingen van de jury	70
Langs de diaconale meetlat	76
Sponsors	78
Colofon	80

Aanbeveling

De jury van de Ariëns Prijs voor Diaconie 2010 is getuige dit tijdschrift enthousiast te werk gegaan. Er zijn 29 diaconale initiatieven in het Aartsbisdom Utrecht bezocht en door de verhalen gebundeld weer te geven is een schat aan praktijkervaringen over diaconie in ons bisdom verzameld. Ik nodig u van harte uit deze diaconale bloemlezing te lezen.

Diaconie heeft vier aspecten: barmhartigheid en rechtvaardigheid naast wederkerigheid en verzoening. Diaconie is het geven en ontvangen van barmhartigheid en rechtvaardigheid in wederkerigheid en verzoening. Deze woorden zijn geleefd geloof, metterdaad verwijzend naar het Koninkrijk Gods.

Barmhartigheid is een vrucht van de liefde. Zij heeft indachtig Mt. 25, 31-46 veel navolging gekregen in de bekende werken van barmhartigheid, waardoor we onze medemensen te hulp komen in hun lichamelijke en geestelijke noden. De beoefening van de barmhartigheid bewerkt en bevordert de rechtvaardigheid.

Rechtvaardigheid is de morele deugd die bestaat in de voortdurende wil om aan God en de naaste te geven waar ze recht op hebben. Wie rechtvaardig is tegenover God beoefent de deugd van de godsvrucht. Rechtvaardigheid ten opzichte van de mensen leidt tot eerbiediging van ieders rechten en harmonie in de menselijke verhoudingen die het algemeen welzijn bevordert.

Wederkerigheid verwijst naar het dubbelgebod van de liefde: Gij zult de Heer uw God beminnen en uw naaste als uzelf (vgl. Mc. 12, 29-31).

Verzoening is een essentieel aspect van diaconie. In de beoefening van de barmhartigheid en in

onze strijd tegen onrecht zullen we immers onvermijdelijk tekortschieten. Maar we mogen geloven dat we verzoening ontvangen door God in Jezus Christus in kracht van de Heilige Geest.

Dit tijdschrift getuigt in al zijn gevarieerdheid van de rijkdom van diaconie, van wat het gehoor geven aan het dubbelgebod van de liefde allemaal tot stand kan brengen. Graag zal ik op zaterdag 9 oktober a.s. uit de 29 voorgedragen diaconale initiatieven de Ariëns Prijs voor Diaconie 2010 aan de winnaar overhandigen.

Mgr. mr. drs. Th.C.M. Hoogenboom
Hulpbisschop van Utrecht
Vicararis-generaal

Hub Crijns namens de jury

De Ariëns Prijs voor Diaconie

In het najaar van 2002 is besloten in het aartsbisdom Utrecht een diaconale prijs in het leven te roepen met de naam 'Ariëns Prijs voor Diaconie'. Alphons Ariëns, priester van ons bisdom, is het voorbeeld voor diaconale en missionaire betrokkenheid vanuit de kerk. De prijs zal om de drie jaar uitgereikt worden. Dit zal gebeuren door middel van een publieke presentatie van alle voorgedragen activiteiten en projecten.

Winnaars in 2004 en 2007

Op 9 oktober 2004 is de Ariëns Prijs voor Diaconie voor de eerste keer uitgereikt door Kardinaal Simonis, tevens de erevoorzitter van het Ariëns-Comité. De winnaar uit de acht voordrachten was het project Noodopvang asielzoekers in Doetinchem. De runners-up waren het Sociaal Netwerk te Epe en het project 'Caritas Groessen laat alle agrariërs uit Groessen bewust kiezen voor de toekomst'. Op 6 oktober 2007 reikte hulpbisschop Gerard de Korte de Ariëns Prijs voor Diaconie uit aan de verraste winnaar het Maatjesproject uit Zevenaar. Er waren maar liefst drie runners-

De winnaars Ariëns Prijs voor Diaconie
2007 met kunstwerk

up door de jury gekozen uit de 24 voorgedragen projecten: de Gideonsbende te Maarssen, het Kwonda dagopvangproject voor weeskinderen in Kinshasa en het MOV uitwisselingsproject door jongeren uit de parochie Heino.

Doelen

We streven twee doelen na:

1. De Ariëns Prijs wil aandacht en inzet voor diaconie stimuleren.
2. De Ariëns Prijs wil initiatieven stimuleren op het terrein van diaconie waarvoor anders geen geld is.

Net als in 2004 en 2007 zal een publicatie gemaakt worden met daarin een portret van de aangemelde activiteiten en projecten.

Waarom

De Ariëns Prijs is een stimulering voor initiatieven op het terrein van diaconie en een instrument om diaconie meer publiciteit en aandacht te geven in de geloofsgemeenschap. De prijs is vernoemd naar de priester Alfons Ariëns, die in de eerste helft van de vorige eeuw in het aartsbisdom een grote betrokkenheid toonde bij de in armoede verkerende arbeidersgezinnen in Twente. Hij richtte onder andere een arbeidersbond op. Niet alleen materiële verbetering vond hij voldoende, "...een werkman bestaat niet uit maag en spieren. Zijn ziel moet gevoed worden, zijn geest en zijn hart". Ariëns

wist zich de gelijke van de arbeiders in hechte solidariteit.

Wanneer in 2010?

Na de oproepen tot voordrachten voor de Ariëns Prijs voor Diaconie zijn er 29 projecten voorgedragen aan de jury. De jury heeft deze projecten allemaal bezocht en de resultaten van die bezoeken vormen het hart van dit speciale boek *Ga en doe evenzo*. De bezoeken zijn goed geweest om zicht te krijgen op wat er lokaal leeft en hoe onderstaande criteria toegepast kunnen worden. De Ariëns Prijs voor Diaconie 2010 zal uitgereikt worden op zaterdag 9 oktober 2010. Wederom met een feestelijke presentatie en samenkomst. Plek van samenkomst is de Walburgiskerk te Arnhem.

Voor welke activiteit?

Het gaat bij de Ariëns Prijs om een diaconaal project of activiteit. Dit is een activiteit gericht op: zorg en barmhartigheid; gerechtigheid; verzoening en vergeving. Diaconie is, kort gezegd: dienst aan de naaste, in en vanuit de geloofsgemeenschap.

Welke criteria hanteert de jury Ariëns Prijs?

Kijkend naar de persoon van Alphons Ariëns en zijn idealen zijn criteria te ontleen om de voorgedragen projecten te jureren: vanuit een gelovige inspiratie het bevorderen van vorming en mondigheid van mensen in hun persoonlijk leven, hun gezin en op het werk, hetgeen zich uit in o.a. zelforganisatie en politiek handelen. De voorgedragen activiteit dient te zijn:

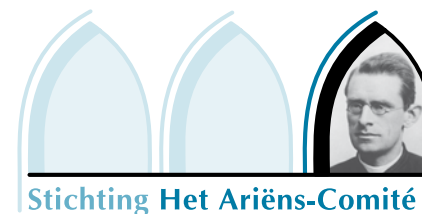
- stimulerend, signalerend of appellerend;
- vernieuwend, verrassend, origineel of onverwacht;
- verbonden met andere terreinen van kerk-zijn: liturgie, pastoraat, catechese en gemeentelopbouw;

- komend van personen of groepen of instellingen die moeilijk aan geld kunnen komen, en/of met kleine budgetten werken;
- voorbeeldig, om ervan te leren, navolgenswaardig.

Andere criteria die de jury tijdens het proces van bezoeken en waarderen zal laten mee spelen zijn de volgende.

- Projecten die werken met jongeren krijgen extra aandacht.
- Verankering in de geloofsgemeenschap en terugkoppeling naar de parochie is belangrijk.
- Wat kunnen anderen van het project leren: wat is de navolgbaarheid?
- Zijn mensen subject van het eigen handelen in het project en wordt er gewerkt met een houding van wederkerigheid?
- Wie dragen het project: professionals of vrijwilligers?
- Het bevorderen van competenties, o.a. door training of toerusting als voorwaarde voor goed diaconaal handelen.
- De vrijwilligers hebben besef van diaconie door dit kernachtig te kunnen omschrijven.

Voor een nominatie is het zeker niet noodzakelijk dat een activiteit aan alle criteria voldoet.

Hub Crijs is vice-voorzitter van het Ariëns-Comité

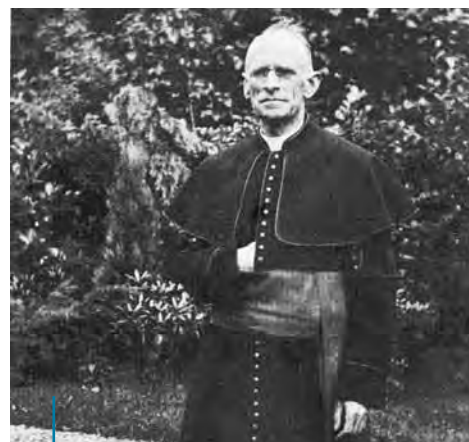
Alphons Ariëns (1860-1928)

De priester Alphons Ariëns is een sociaal bewogen man geweest, die in zijn leven model heeft gestaan voor de sociale, diaconale, spirituele en missionaire kant van de rooms-katholieke Kerk, voordat er officieel sprake was van katholiek sociaal denken, diaconie, missie en ontwikkelingssamenwerking of spiritualiteitsbewegingen.

Alphons Ariëns heeft aan de wieg gestaan van de katholieke emancipatie. Hij is de startmotor geweest van de katholieke arbeidersbeweging, de katholieke vrouwenbeweging, de katholieke werkende jeugdbeweging, de katholieke matigheidsbeweging Sobriëtas, de katholieke volksjournalistiek, de katholieke woningbouwverenigingen, het Geert Grote Instituut voor volksspiritualiteit, de missionaire Leerstoel aan de katholieke universiteit Nijmegen, het katholieke verenigingsleven: van harmonie tot duivenclub. Ariëns heeft katholieken enthousiast gemaakt voor organiseren en zich verenigen, en staat aan het begin van de emancipatie van het katholieke volksdeel in Nederland. Alphons Ariëns heeft ervaren, dat hij vooral pastor is en geen journalist, politicus, econoom of ondernemer. Hij is vooruitstrevend in de tijd. In een samenleving waar arbeiders, vrouwen en jongeren niet in tel zijn, waar ze gezien worden als de moeilijkste en minst waardevolle kostenpost in het productieproces, daar kiest Ariëns vanuit pastorale overwegingen voor het persoonlijke, het uniek menselijke en bindt dat aan vormen van gemeenschap. Ariëns is trouw aan zijn mensen en gaat door dik en dun om iets te bereiken. Ook al kost hem dat zijn gezondheid of zijn kapitaal. Hij houdt een pleidooi voor beweging van onderop, voor vrije meningsuiting, zonder inmenging van kerkelijke leiding, in samenwerking met anderen. Conflicten en stakingen mijdt hij niet, maar hij heeft een voorkeur voor overleggen en onderhandelen.

Korte biografie Alphons Ariëns

Alphons Ariëns is op 26 april in 1860 te Utrecht geboren in een sociaal voelend advocatengezin. Als (priester)student te Rolduc, Rijsenburg en Rome blinkt hij uit. Terwijl een glanzende kerkelijk-wetenschappelijke carrière voor hem open lijkt te liggen, wordt hij in 1886 benoemd tot kapelaan in Enschede. In dit opkomende industriestadje ontwikkelt hij zich tot zielzorger in de volle betekenis van het woord. Geraakt door de sociale nood in zijn parochie en gebruik makend van zijn wetenschappelijke vorming, wil hij de tekenen van zijn eigen tijd verstaan en daarop inhaken. Zo komt hij tot een geheel nieuwe vorm van katholieke sociale actie. Hij is de eerste arbeidspastor in Nederland. Door het oprichten van werkliedenverenigingen en vakbonden, te beginnen in Enschede, legt hij de basis voor de katholieke arbeidersbeweging, voorheen Katholieke Arbeiders Beweging (KAB) en Nederlands Katholiek Vakverbond (NKV), thans grotendeels opgegaan in de Federatie Nederlandse Vakcentrales (FNV) en deels in het Christelijk Nationaal Vakverbond (CNV). Vanuit het voorbeeld van arbeiders, die voor geheelonthouding kiezen, zet hij zich in voor de drankbestrijding. Met dank aan Mgr. Henry Manning in Engeland met zijn *League of the Cross* zet hij de matigheidsbeweging Sobriëtas op. Hij kiest voor aparte verenigingen voor priesters, mannen, vrouwen, jongens en meisjes. Met en voor een veertigtal onrechtmatig ont-

Monseigneur Ariëns in 1922,
fotograaf onbekend

slagen arbeiders richt hij in 1894 in Haaksbergen een eigen textiel fabriek *De Eendracht* op, die op coöperatieve wijze is georganiseerd. Ondanks een grote persoonlijke inzet van Ariëns zelf heeft dit sociale experiment uiteindelijk niet kunnen voortbestaan.

In 1901 is Ariëns benoemd tot pastoor te Steenderen bij Zutphen. In deze tijd is hij bekend van zijn adviseurschap aan de overheid na de grote spoorwegstaking in 1903 en in 1904 in een regeringscommissie voor het tramwezen. In 1906 wordt hij voor zijn verdiensten koninklijk onderscheiden als ridder in de Orde van de Nederlandse Leeuw. Met het geschenk voor zijn zilveren priesterjubiläum in augustus 1907 sticht hij het Dr. Ariënsfonds, dat meefinanciert aan de start van het nieuwe sanatorium voor drankzuchtigen. Van 1908 tot 1926 is hij pastoor te Maarssen aan de Utrechtse Vecht. Opvallend is zijn inzet voor Belgische vluchtelingen tijdens de Eerste Wereldoorlog. Ook in deze periode stimuleert hij allerlei initiatieven en bewegingen, zoals de katholieke vrouwenbeweging, de katholieke lectuurvoorziening en de moderne missie-

beweging. In het jaar 1919 wordt hij benoemd tot geheim kamerheer van de Paus met gebruik van de aanspreektitel Monseigneur. Deze eretitel verleent de Kerk aan priesters, die zich op het pastorale en sociale gebied heel verdienstelijk hebben gemaakt.

In zijn laatste actieve levensfase is hij vooral bekend als organisator van moderne spiritualiteit en missiologie. Zo is hij in 1921 medeoprichter van het Geert Grote Genootschap. Met het cadeau bij zijn veertigjarig priesterjubiläum in 1922 richt hij de leerstoel missiologie op aan de Katholieke Universiteit Nijmegen in oprichting.

De laatste jaren van zijn pastoraat is Ariëns veel ziek. Hij leeft als volgeling van Franciscus sober. Op zijn late leeftijd wordt hij door allerlei organisaties geëerd. Alle huldeblijken en geschenken geeft hij weg. Fysiek afgetakeld en moe gestreden trekt hij zich in 1926 terug uit het actieve pastoraat en hij sterft op 7 augustus 1928 in Amersfoort.

Hij vindt zijn laatste rustplaats op de r.-k. begraafplaats Beresteyn te Maarssen.

Het Ariëns-Comité

De aandacht voor zijn persoon en werk wordt levend gehouden door het Ariëns-Comité. Een belangrijke rol hierin speelt de Ariënskapel van de St. Jacobuskerk te Enschede, die (bijna) dagelijks toegankelijk is voor gebed en meditatie. Daarnaast wordt jaarlijks (in principe eveneens in de Jacobuskerk te Enschede) op de derde zondag van november de jaarlijkse Ariëns gedachtenisviering gehouden. Verder geeft het Ariëns-Comité geschriften uit en organiseert het bijeenkomsten. Tenslotte ijvert het ook voor de zaligverklaring van Ariëns. Dit proces is onlangs weer in een nieuw stadium gekomen. Voor verdere informatie zij verwezen naar de website www.arienscomite.nl.

De jury van de Ariëns Prijs stelt zich voor

Iemand moet de kar trekken bij een initiatief. Bij verschillende diaconale Prijzen is de jury die trekker. Hetzelfde gebeurt bij de Ariëns Prijs voor Diaconie.

De jury is gedeeltelijk samengesteld uit mensen van de organisatoren: het bestuur van de Stichting Het Ariëns-Comité, de diocesane diaconale dienstverlening, de Diocesane Kerkelijke Caritas Instelling van het aartsbisdom Utrecht. De groep is aangevuld met mensen, die bewezen kennis en ervaring hebben rond het diaconale denken en doen in het aartsbisdom Utrecht. Deze jury heeft de Ariëns Prijs voor Diaconie 2010 in gang gezet, de voorgedragen projecten bezocht, dit speciale tijdschrift samengesteld, en de dag van de feestelijke bekendmaking van de winnaars op 9 oktober 2010 voorbereid. Het zijn Hub Crijns, Hans Boerkamp, John Brohm, Gerard Groener, Annemarieke Hollanders, Geert Rozema en Nelleke Serrarens Wijngaards.

De jury aan het werk.

De jury in beeld

Hub Crijns is vice-voorzitter van het Ariëns-Comité en voorzitter van de jury. Hij is directeur van landelijk bureau Dienst

in de Industriële Samenleving vanwege de Kerken (DISK), het oecumenisch centrum voor arbeidspastoraat. Hij is nauw betrokken bij de werkgroep Arme Kant van Nederland-Eva. Hij publiceert regelmatig rondom sociaal-economische thema's in hun verbinding met geloven en kerk. Zie o.a. Handboek diaconie-wetenschap *Barmhartigheid en gerechtigheid* (2005-2) Handboek Arbeid en Kerk *Arbeid, zin en geloof* (2006), *Beroep en Bezieling, pastores in gesprek met mensen op de werkvloer* (2010).

Hans Boerkamp houdt van verhalen vertellen. Vooral Bijbelverhalen, want die hebben vaak open eindes en ze confronteren

je met de diepste lagen van je bestaan. In 1974 werd Hans parochiepastor (pastoraal werker) in Apeldoorn en daarna in Maarssenbroek. In 1998 stapte hij over naar een dienstverlenende functie bij het dekenaat Utrecht, waar hij gespecialiseerd was in het begeleiden van pastorale teams, het geven van scholing en bibliodrama, vrijwilligersbeleid en beleid op het

gebied van missionair pastoraat. Vanwege een reorganisatie is zijn werk bij het dekenaat opgehouden per 1 maart 2009. "Mensen bij elkaar krijgen en de creativiteit ontwikkelen die in de groep zit. Dan is het smullen!" Als vrijwilliger bij de Gideonsbende in Maarssen kon en kan hij zijn passies uitleven.

John Brohm noemt het aartsbisdom Utrecht zijn thuis. "Ik ben tien jaar jeugdpastor en schoolcatecheet Mavo/Havo /Vwo geweest in de Achterhoek als pastoraal werker en als diaken (sinds 1982). Vanaf 1984 werkte ik in de parochies van Amersfoort en Leidse Rijn Utrecht als basispastor en pastoraal opbouwwerker. Ik werk vanaf 2003 halftime in het parochieverband van Woerden en Kamerik in het profiel christelijke gemeenschapsofbouw en diaconie. Van 2003 tot 2008 werkte ik halftime als dienstverlener diaconie voor het bisdom Utrecht. Sinds 1 juli 2008 werkt ik fulltime voor de parochies in Woerden en Kamerik. Mijn belangstelling gaat uit naar datgene wat de kerk als missionaire gemeenschap bijdraagt aan de samenleving. Met de Ariënsprijs schenken we juist daar aandacht aan."

Gerard Groener, geboren 1938 te Denekamp, is altijd verbonden geweest met het aartsbisdom Utrecht. Zijn levenswerk was de opleiding en bijscholing van pastores, afgerond met zijn boek *Ingewijd en toegewijd. Profiel en vorming van de parochiepastor* (Zoetermeer 2003). Vanaf de start tot vandaag is hij betrokken bij de diakenopleiding van het bisdom als trainer en supervisor. Hij was de tekstschrijver voor de commissie vanuit de Diocesane Kerkelijke Caritas Instelling en de Dienstverleners Diaconie, die de kadernota diaconie van het aartsbisdom heeft geschreven.

Het Bisdombestuur stelde de nota vast in november 2005 onder de titel *In Gods Naam doen. Christelijke dienst in de samenleving*.

Annemarieke Hollanders werkt in de diaconale dienstverlening in stad Utrecht. "Ik vind het elke keer weer een

uitdaging om te zoeken naar mogelijkheden om als kerk present te zijn in de samenleving van vandaag. Hoe laten wij ons raken door mensen om ons heen? Wat betekent het dan om in het voetspoor van Jezus te willen gaan? Kunnen we met elkaar de samenleving een beetje leefbaarder maken?" Annemarieke hoopt dat "de Ariëns Prijs, en daarmee de aandacht voor de sociale betrokkenheid van heel veel mensen, er iets aan kan bijdragen, dat mensen zich gesteund voelen en geïnspireerd, om hun geloof handen en voeten te geven. Hoe weerbarstig dat soms ook is."

Nelleke Serrarens Wijngaards is jarenlang betrokken bij diaconale projecten, plaatselijk en landelijk. "Ook

bij de Diakenopleiding, waar ik tot voor kort Sociale Leer van de kerk gaf. Armoede en onrecht raken me diep. De uitspraak van de profeten: 'Godsdienst is niets waard zonder gerechtigheid' blijft me bij. Bewogenheid en solidariteit zijn sleutelwoorden voor me. Hartverwarmend zijn dan ook de projecten die in 2004, 2007 en dit jaar zijn ingediend. Zeer inspirerend en stimulerend!" Ze is auteur van het meditatief gebedenboek *Bidden om te leven* (2003) te gebruiken bij vergaderingen van gemeente- of parochieraden, diaconale werkgroepen of bij andere bijeenkomsten en vieringen.

Hub Crijs

Interview met Geert Rozema

“Geert zoekt mensen op, legt contacten, gaat relaties aan, hoort verhalen”

Geboren Utrechenaar in Lombok is Geert Rozema vanaf zijn jeugd via zijn ouders sterk betrokken op de diaconale en interreligieuze ontmoetingskant van kerk.

Na de Middelbare school studeerde hij theologie aan de Katholieke Theologische Universiteit. Het is hem goed bevallen. Na een journalistiek jaar inspireerde theoloog Erik Borgman hem alsnog het pastorale jaar te doen. Werken in het buurtpastoraat volgens de presentiebenadering werd het. Na een stage in Arnhem-Zuid is hij terecht gekomen in Arnhem Noord in de wijken Klarendal en

St. Marten, bij r.-k. parochie De Wijngaard, nu Emmausparochie. Als buurtpastor heeft Geert Rozema een diaconale missionaire opdracht in deze wijken. Diaconaal werk is omzien naar mensen.

Geert loopt veel rond in de wijk, zoekt mensen op, legt contacten, gaat relaties aan, hoort verhalen. Vanuit die wirwar van initiatieven is een bonte verzameling van mensen ontstaan,

Het jongste jurylid

die in ieder geval Geert en het buurtpastoraat kennen. Dit zijn wijkbewoners, parochianen maar ook professionals uit de hulpverlening en welzijnswereld. Mensen maken tegenover Geert hun behoeften kenbaar. Hij kan met hulp van geld en denkracht van Vincentiusvereniging, Parochiële Caritas Instelling, College van Diakenen en 'maatschappelijke' partners iets van zijn talenten inzetten ter begeleiding. Samenwerking is hierbij cruciaal. Kleding verzorgen, eten regelen, een slaapplek. Sommigen laten hem doorgroeien in de richting van zingeving en beleefd geloof. Zij vierten samen het mysterie van het leven. Ze vertellen dat hen via de pastor iets goeds is overkomen.

Er gebeuren kleine wonderen. Een alleenstaande moeder met vier kinderen die het overzicht in haar huishouden kwijt is, komt via het maatschappelijk werk bij het buurtpastoraat terecht. De maatschappelijk werker, buurtpastor en twintig vrijwilligers uit buurt en parochie en Egidiusgemeenschap Arnhem helpen haar met opruimen en haar vuile was. Een mijnheer maakt via bij de loterij gewonnen kaartjes een uitstapje mogelijk met buurtkinderen en ouders naar de Apenheul. De Vincentiusvereniging zorgt er voor dat gezinnen die nooit op vakantie kunnen en in stille armoede leven een weekje weg kunnen. Of hartje zomer binnen twee dagen een nieuwe koelkast ontvangen. Een moeder uit de wijk wil haar dochtertje laten dopen. Over Geert hoorde ze via via. Veel contacten ontstaan spontaan. Via de straat. Geert geeft catechese op basisscholen en vertelt daar over de traditionele feesten als Kerstmis, Pasen en Pinksteren. Goede contacten heeft hij met onderwijzers. Veel kinderen kent hij ook al uit de wijk. Vanuit de contacten komt Geert ook op het spoor waar het niet goed gaat met mensen. Dan weet hij de weg naar wijkagenten, maatschappelijk werk, de

Stichting Welzijn Ouderen, verslavingszorg en zo meer.

Geert merkt dat er heel wat mensen uit het netwerk van de samenleving vallen en stevig de grond raken. Bij het organiseren van hulp kijkt Geert niet op een uurtje. Tegelijk weet hij mensen te mobiliseren als vrijwilliger, die hem eerder hulp gevraagd hebben. Zo ontstaat er groei bij de mensen zelf. Ze helpen een ander op een positieve manier en krijgen een positief beeld over zichzelf.

Vanuit allerlei individuele contacten is er na drie jaar een gemeenschappelijk netwerk aan het groeien, waarin mensen elkaar hebben leren kennen en zich op elkaar laten betrekken. Er is een eetgroep, taalles, inloophuis, ad hoc-klussen groep. De doe klussen leveren sterkere relaties op, waardoor een zwaan kleef aan effect ontstaat.

Hub Crijs

Interkerkelijke Hulpdienst Haaksbergen

“Het gaat om zorg en barmhartigheid”

Het bestuur van de Interkerkelijke Hulpdienst Haaksbergen bestaat uit drie mensen: Mieke Sprakel, Heike Drenth en Wim Fransen. Wim is vandaag afwezig. De Stichting werkt met vier coördinatoren, die vraag en aanbod regelen en dertig vrijwilligers. De meeste van hen zijn 60-plussers.

“We koppelen vragen rond hulp aan aanbod rond vrijwilligerswerk. De vier vrijwilligers met een coördinerende taak hebben om de beurt gedurende veertien dagen telefoonwacht. Ons vaste 06-nummer staat elke week in *Rond Haaksbergen*, een weekblad van Haaksbergen Buurse en Sint Isidorushoeve.” Mieke Sprakel steekt meteen van wal. “Mensen kunnen hulpvragen hebben rond ziekenbezoek, ziekenhuisbezoek, poliklinisch bezoek, bezoeken van loketten van instellingen, boodschappendoen, in de tuin wat orde houden, mantelzorg ondersteuning, hulp bij terminale wakes, vooral in de

nacht, klusjes in huis of tuin. We hebben allerlei vrijwilligers, die zich hebben opgegeven voor diverse taken. De telefoonwacht koppelt de vraag naar de vrijwilliger door. De Hulpdienst bestaat al dertig jaar. Eerst was het initiatief van de kerken, maar de laatste vijf jaar werken we veel samen met hulporganisaties. Professionals kunnen ook hulpvragen doorgeven. We zijn niet alleen in de regio: je hebt de Zonnebloem vereniging, die vooral huisbezoek doet, de mantelzorgers, en het Steunpunt Informele Zorg van de gemeente. De gemeente heeft een vrijwilligerscentrale en door de WMO zijn er ook nieuwe ontwikkelingen. Vrijwilligers kunnen zich opgeven, voor een taak of klus. Doel is dat het vrijwilligerswerk tijdelijk en afgebakend is. Meestal niet meer dan 6 weken. Die periode kan een keer verlengd worden. Dan zoeken we andere hulp, want die blijkt dan nodig. Terwijl dat geregeld wordt heb je een hulpvraag, waar het vrijwilligerswerk al langer doorloopt.” Heike Drenth zit nog niet zo lang in het bestuur. “Het bleek moeilijk om voor het bestuur vrijwilligers te vinden. Nieuwe vrijwilligers erbij krijgen is niet zo gemakkelijk. Vooral voor de doorgaande taken van het bestuur. Het bestuur heeft vergaderingen, verzorgt nieuwsbrieven en een jaarverslag, doet aan de pr, onderhoudt het netwerk, ondersteunt de vrijwilligers. Ik zorg

Mieke Sprakel en Heike Drenth van bestuur IKH

voor het geld. We krijgen ondersteuning van de kerken, donaties van mensen en hulp van bedrijven. De Hulpdienst als zodanig kost niet zoveel geld. Als we grotere hulpvragen tegenkomen, kunnen we daarvoor bij de gemeente om subsidie vragen. Het zorgen voor de centen is niet zo'n zware taak. De omzet wordt vooral gemaakt in de vrijwilligersuren. We organiseren een keer per jaar een etentje of een gezellig uitje.”

Levendige contacten onderhouden

Een vrijwilligersnetwerk onderhouden leeft van levendige contacten. Er is volgens Mieke “geen vooraf opgezette training. We houden themamiddagen of avonden rond onderwerpen die van belang zijn, zoals til techniek, hoe je een goede vrijwilliger kunt zijn, de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) of over terminale thuiszorg. Bij de intake bespreken we wat een vrijwillig(st)er wil en kan doen en houden we een algemeen praatje over waar je op moet letten, wat leuk is om met mensen te doen, hoe je met mensen omgaat, en wat je beter niet kan doen. We houden ons aan de richtlijnen, die mantelzorg en gemeente hantieren voor hun vrijwilligerswerk. We volgen ook richtlijnen van de Stichting Samenwerkende Vrijwillige Hulpdiensten in Den Haag, waar we indien nodig om steun kunnen vragen. Er zijn samenwerkingslijnen met de lokale zorginstellingen en de stichting voor terminale zorg. Soms kan iemand een cursus volgen, die voor zijn of haar vrijwilligerstaak geschikt is.” Het bestuur heeft zorgen over hoe het vrijwilligerswerk zich ontwikkelt in de toekomst. Mieke: “We hebben de afgelopen drie jaar een afnemend aantal hulpvragen. Over drie jaar waren het er 180 en dat is redelijk. Maar de verdeling baart zorgen: in 2007 ruim 80, in

“Het is een hartszaak, die met hand en hoofd wordt uitgevoerd”

2008 nog 53 en in 2009 maar 44. We weten niet goed waar dat aan ligt. Het kan zijn dat het met de mensen goed gaat. Dat ze geen hulp (meer) nodig hebben. Het kan zijn dat de mensen andere wegen vinden

voor hun hulpvragen. In ieder geval werkt de ‘noaberschap’ in Twenthe nog goed. Het kan zijn dat door de WMO de zaken anders gaan lopen. Tegenover het aantal gedaalde hulpvragen, staat weer wel, dat het aantal uren, dat vrijwilligers hulp hebben verleend, is gestegen. De hulpvragen zijn dus ernstiger.” Volgens Heike “is het interkerkelijke karakter van de Hulpdienst misschien ook een drempel. Of het feit dat er alleen maar gewerkt wordt met vrijwilligers. Hoe dan ook, het is tijd om na te denken over hoe het anders kan. Daarom zijn er sinds kort gesprekken gaande met het Steunpunt Informele Zorg en met de vrijwilligers centrale van de gemeente. Misschien moeten we op zoek gaan om één loket voor alle hulpvragen in te richten.”

We staan dicht bij mensen

Mieke benoemt het werk van de Interkerkelijke Hulpdienst Haaksbergen als heel bijzonder. “Het blijft telkens voor mensen die hulp krijgen en voor mensen die hulp geven een bijzondere taak. Het is een hartszaak, die met handen en hoofd wordt uitgevoerd. Voor mij is het zorg en barmhartigheid en valt het dus onder de diaconie van kerken. Met verzoening en vergeving kan ik niet veel. Ik werk in de zorg. Mensen hebben recht op zorg en als je daarvoor kunt zorgen, werk je mee aan gerechtigheid. “Wij staan in ieder geval dicht bij de mensen en willen niet anders dan helpen waar nodig is”.

Nelleke Wijngaards Serrarens

De Stichting Naaste in de Stedendriehoek

“Iemand niet laten vallen, maar instaan voor mensen”

Hans Segaar, coördinator van de vrijwilligers, vertelt over het werk van de (interkerkelijke) stichting Naaste (Nazorg Achterhoek Stedendriehoek) in de Stedendriehoek Zutphen, Apeldoorn en Deventer. Doel is begeleiding te geven op de terreinen van wonen, inkomen, relaties en zingeving.

De Stichting is opgericht in 2004 op verzoek van de justitiepastores, die zagen hoe ex-gedetineerden terug in de maatschappij in de problemen kwamen. Vanuit een strakke structuur in de bajes slaat buiten die muren de chaos weer toe. Er is daar wel hulpverlening, maar vanwege grote drukte is er weinig tijd voor persoonlijke begeleiding. De opzet is om mensen te vragen, die een maatje willen zijn en persoonlijke diaconale ondersteuning willen geven.

Een aantal voorbeelden uit de praktijk

Het komt soms voor dat een gedetineerde plotseling vrijkomt uit detentie en dan geen dak boven zijn hoofd heeft. Het maatje gaat dan mee naar de gemeente of de woningbouwcorporatie om op korte termijn een oplossing te zoeken.

Tijdens de detentie stapelen de niet betaalde rekeningen zich op en daarover moet dan boete betaald worden. Als je dan als begeleider bij een instantie de situatie uit kunt leggen komen er oplossingen in zicht.

Ook helpen vrijwilligers mee om de relatie met de kinderen in stand te houden, door de kinderen te begeleiden naar de gevangenis om hun ouder op te zoeken.

Gesprekken rond zingeving kunnen ex-gedetineerden helpen de draad van het leven op te pakken en aan hun toekomst te werken.

In de gevangenis gaat zo'n 80 procent van de gedetineerden op zondag naar de kerkviering. Ook na de detentie is er duidelijk behoefte aan gesprekken rond de zin van het leven: 'hoe weer zin in het leven te krijgen? Wat is je droom?'

Uit recent onderzoek blijkt hoe belangrijk die persoonlijke begeleiding is. Zonder die begeleiding is er bij ex-gedetineerden na een tijdje 70 procent recidive of terugval in de criminaliteit. Wanneer er intensieve begeleiding plaatsvindt, is dat 25 procent minder. Dat is voor de betrokkenen erg belangrijk, en afgeleid ook voor de maatschappij.

Het werken als vrijwilliger

De stichting Naaste heeft meer dan 20 vrijwilligers. Zij zijn gemotiveerd en toegewijd, en er is weinig verloop onder hen. Het maatje zijn is best een uitdaging, en geeft veel voldoening. Op de vraag: 'Hoe kom je dan aan vrijwilligers?' antwoordt Hans: "Door mond op mond reclame, via publicaties in kerkbladen en de vrijwilligers van Inzorg. Via Inzorg worden er oecumenische kerkdiensten in de gevangenis gehouden, waar-

“Er zit iets goeds in jou”

Coördinator Hans Segaar tijdens een voorlichtingsbijeenkomst

niet breed had, besloot hij daarvan € 50 aan de slachtoffers in Haïti te geven.

Het Noodopvanghuis

Het nieuwste project van de Stichting Naaste is het Noodopvanghuis, dat in het najaar van 2009 opgestart is. Gedetineerden raken tijdens hun strafperiode vaker hun huis kwijt, omdat ze geen huur kunnen opbrengen. Bij ontslag uit de gevangenis staan ze dan op straat. Het blijkt dat men zonder woning snel terugvalt in criminaliteit. Om dit te voorkomen huurt de stichting nu drie kamers in een huis waar ook ex-verslaafden opvangen hebben. De huur wordt door de verschillende diaconieën in de regio opgebracht. De mensen wonen er zelfstandig. Er zijn stevige huisregels en men heeft corvee. Een huismeester en begeleider van de Stichting Naaste komen regelmatig langs. De bewoners, blij met de kans die zij krijgen, hebben van het souterrain een huiskamer gemaakt, waar ze samen koken en eten. Men kan er maximaal een half jaar wonen, en krijgt zo een stuk begeleiding om het leven weer op de rails te krijgen. Bij de stichting Naaste wil men vanuit evangelische beweging een stukje oplopen met mensen, die in het gevang hebben gezeten, en een nieuwe start willen maken. Of het nu gaat om een bezoek aan de sociale dienst of een sollicitatiegesprek, het feit dat er een vrijwilliger als maatje meegaat, geeft een ex-gedetineerde een stukje vertrouwen en zekerheid. Zo krijgen men de kans weer een toekomst op te bouwen in de maatschappij. Uit de inzet van de maatjes van de Naaste moge duidelijk zijn, dat daarbij persoonlijke aandacht en beweging een groot verschil maken.

bij vrijwilligers assisteren en gesprekken met gedetineerden voeren. Soms zijn zij ook bereid in de nazorg, nu doorzorg geheten, te participeren. Doorzorg impliceert meer beweging en duurzaamheid: de begeleiding gaat een hele tijd door, waarbij verwijzing en meegaan naar instanties, naast persoonlijke gesprekken erg belangrijk zijn. Bij de ex-gedetineerden zijn ook mensen met een licht verstandelijke beperking en zij hebben deze begeleiding echt nodig." De vrijwilligers krijgen een training onder leiding van Exodus, waarin motivatie eigen praatplek en zaken waar je tegenaan kunt lopen aan bod komen. Elke zes weken is er een intervisiebijeenkomst onder leiding van Exodus. Kenmerkend voor de houding van de vrijwilligers is de bereidheid tijd en aandacht met warmte te geven. Specifiek iets wat christenen, geïnspireerd door het evangelie, willen doen: iemand niet laat vallen, maar instaan voor mensen. Wanneer je de ex-gedetineerde een stukje kunnen bevestigen: 'er zit iets goeds in jou', kan dat nieuw perspectief betekenen. Ze gaan weer in zichzelf geloven. Je ontvangt er heel wat voor terug. Hans: "Als je ziet wat aandacht vermag en wat je aan vertrouwen terugkrijgt, dat is uniek". Hij vertelt hoe hij geraakt werd door een geste van een ex-gedetineerde. De man kreeg een extraatje van € 60 en hoewel hij het

Hans Boerkamp

Meester Geertshuis in Deventer

“We proberen te beginnen waar anderen ophouden”

In het hartje van Deventer ligt het Meester Geertshuis. Stef Groot Koerkamp, bestuurslid van het opvanghuis, begroet me hartelijk en begeleidt me naar de huiskamer. Onderweg wijst hij me op het stiltecentrum midden in het huis.

Het is een klein kamertje. Aan de muur hangt een icoon, er branden kaarsjes, er ligt een gedachtenisboek met de namen van de overledenen. In een standaard staat een prachtig boekje met gebeden voor iedere dag. Ik word er stil van. Mensen die geen kant op kunnen worden in de kleine ruimte uitgenodigd om hun hart leeg te maken. Het woord biechtruimte komt in me op. Een ruimte waar mensen alleen zijn met hun Schepper, waar ze kunnen uitspreken wie ze zijn, hoe hun leven gelopen is tot nu toe. Een kunstenaar heeft op de buitenmuur van de ruimte de tekst gekalligrafeerd: ‘Ieder moment van een zoektocht is een moment van ontmoeting’.

Waar anderen eindigen is, starten wij

In de huiskamer stelt Stef me voor aan Theo van der Vegt, vice voorzitter, en Jan Tijssen, die samen met Ceciel Funnekotter de coördinatie van het huis in handen heeft. Het gaat om de coördinatie van 60 vrijwilligers, het organiseren van de dagelijkse inloop, het diaconale spreekuur, de spelavonden met soep, de interculturele avonden, het creatief atelier, de meditatiegroep, en de vakantieweek voor mensen met een sociaal minimum.

Tijdens het kennismaken zegt Stef: “In dit huis proberen we te beginnen waar anderen ophouden”. Hij licht toe: “Als de instanties geen kant meer op kunnen met hulp verlenen, dan beginnen wij. Het geheim is: we proberen het beste in mensen naar boven te halen. We doen het niet door te zeggen wat ze moeten doen of hoe ze het moeten doen, maar we sluiten aan bij wat ze ten diepste willen en verlangen. Daar sluiten wij bij aan. Het tempo wordt niet door ons bepaald: dat bepalen de mensen zelf”. In de statuten staat dat het huis een luis in de pels wil zijn voor geloofsgemeenschappen en maatschappelijke instanties. Jan Tijssen licht dit

Het knooppunt van het Meester Geertshuis

toe. Hij zegt: ‘Tijdens een potje tafeltennis vertelde iemand met een Wajong-uitkering dat hij € 1,75 boven het sociaal minimum zit en daardoor voor € 350,- gekort wordt op de uitkering. Jan heeft dit grote verschil aangekaart bij de gemeente. Ze hebben de zaak gewonnen, en belangrijker was dat de gemeente voor alle mensen, die dit overkomen was, de situatie heeft recht getrokken.

Ook voor geloofsgemeenschappen wil het Meester Geertshuis de stem zijn van de meest kwetsbaren, vooral nu veel mensen de weg naar de vaak gesloten pastorieën niet meer weten te vinden. In het parochieblad wordt elke keer een column verzorgd waarin het wel en wee van kwetsbare mensen wordt verwoord. Er is een hartelijk contact tussen het Meester Geertshuis en de kerken en als het er op aan komt, weet men elkaar te vinden.

Het geheim van vrijwilligerswerk is wederkerigheid

Tijdens de rondleiding door het huis vertelt Jan Tijssen hoe belangrijk het is dat alles er mooi en schoon uitziet. Geen afgedankte meubels maar nieuwe stoelen, kunst aan de muur, gedichten prachtig omlijst. Het is zo belangrijk voor mensen die afglijden, dat er een plek is die er verzorgd uitziet, waar je je echt thuis kunt voelen.

In de keuken ontmoet ik een vrijwilligster die al 25 jaar betrokken is bij de opvang van mensen zonder thuis. Gevraagd naar het geheim van haar vrijwilligerswerk, zegt ze: “Ik ga elke keer met voldoening naar huis. Je krijgt zoveel terug. Koffie schenken kan iedereen, maar hier wordt elk kopje met liefde geschonken en met smaak gedronken. We zijn hier mens met de mensen.” Ze vertelt hoe ze steeds op zoek is naar nieuwe vormen van gezelligheid.

Theo van der Vegt voegt er aan toe: “Het geheim van vrijwilligerswerk is de wederkerigheid van geven en ontvangen”. Hij vertelt hoe belangrijk het is dat het huis gedragen wordt door de kerkelijke achterban, hulpverleningsorganisaties en vrijwel heel de gemeenteraad. Het gevoel dat je er samen voor staat. “Dat is heel wat voor een stad als Deventer waar men gewend is om in hokjes te denken.”

Straathoekwerk en wensen voor de toekomst

De beide beroepskrachten, Jan en Ceciel, trekken met regelmaat de stad in om mensen op de hoeken van de straten op te zoeken en hen te wijzen op het gastvrije huis waar de koffie klaar staat. Het geeft verbondenheid, niet alleen in het gastvrije huis maar ook in de kou op straat. Ondanks de financiële zorgen staan er nog veel idealen in de harten gegrift. Zoals het verstrekken van maaltijden, elke dag open zijn, aandacht voor de ongeveer 70 jongeren die op straat zwerven en hangen. En aandacht voor eenoudergezinnen, meidenmoeders en allochtone ouders. Het ondersteunen van nevenlocaties verbonden aan geloofsgemeenschappen. Theo: “De problematiek van de grote steden is hier alom aanwezig, alleen op kleinere schaal en wat overzichtelijker”.

Geert Grote, de vader van de Moderne Devotie, deed op 20 september 1374 afstand van zijn ouderlijk huis in de Bagijnenstraat in Deventer voor de opvang van arme ongetrouwde vrouwen, die daar voedsel en onderdak konden krijgen. Het eerste Meester Geertshuis in Deventer.

Geert Rozema

De Ongeziene gezien in Apeldoorn

“Overbrugging tussen verschillende werelden”

“De tentoonstelling reist van locatie naar locatie. Ook de ‘gewone’ burgers komen kijken op hun vrije dag. De foto’s die ze zien komen vast stevig bij ze binnen. ‘Bestaat dit ook in mijn stad?’, vragen bezoekers zich af.”

Foto-project vrijwilliger en lid van de Apeldoornse St. Egidius gemeenschap Marianne Hartgers weet waar ze het over heeft. Naast Marianne zitten Bep Scheffer en Gea Dashorst. Gea is naast vrijwilliger ook echtgenote van Ronald Dashorst, diaken, initiatiefnemer en projectleider van fotoproject ‘De Ongeziene Gezien’. Esther Giezeman, ook mededragers van het project is vandaag afwezig. Diaken en stagiair Fokke van Dalen schuift later aan. In de pastorie van de Mariakerk, onderdeel van de Apeldoornse Emmausparochie, legt Marianne verder uit. “Met ‘dit’ bedoelen we verschillende soorten armoede, onrecht en eenzaamheid, bijvoorbeeld bij bejaarden, dak- en thuislozen, zwervjongeren. Andere werelden. Samen met al

De ongeziene gezien in Apeldoorn

deze mensen zijn wij op pad geweest om met hen foto’s te maken. Zij gaven met hun foto’s en verhalen een inkijkje in hun wereld.”

Zeshonderd foto’s

Het oecumenische diaconale project ‘De Ongeziene Gezien’ startte in 2008 en loopt tot 2012. “In 2008 begonnen we met een oproep via lokale media aan alle Apeldoorners. Om foto’s op te sturen van ‘de’ of ‘het’ ongeziene, van mensen en plaatsen in de stad waar je meestal aan voorbij loopt. Vorig jaar leverde dit zeshonderd foto’s op uit alle windhoeken van stad, land en wereld. Uit deze beelden selecteerden een speciaal door ons in het leven geroepen jury - bestaande uit alle lagen van de bevolking - veertig foto’s die we tentoonstellen in allerlei openbare gebouwen in de stad. Om zo een bewustwordingsproces op gang te brengen over wat er speelt in de stad aan diaconale thema’s als eenzaamheid, armoede, uitsluiting. En om zo meer oog te krijgen voor de naaste in onze samenleving”, aldus diaken Dashorst. Bep Scheffer vult enthousiast aan: “Parochie en stad zijn inmiddels ‘besmet’ door het diaconale virus dat heerst. Diaconie leeft in de stad, de Egidius gemeenschap en ‘De Ongeziene gezien’ staan op de kaart. Mensen vertellen me dat ze naar aanleiding van het project anders zijn gaan kijken naar mensen en hun levenssituaties, ook tijdens hun vakanties. Binnen en buiten de kerk

is er interesse en nieuwsgierigheid. ‘Doet de kerk dit?’, vragen niet-kerkelijken.”

Foto’s overbruggen werelden

“Wat het betekent dat we zoveel foto’s binnen krijgen?”, Ronald legt uit. “Het betekent dat er vele malen contact plaatsvond tussen fotograaf en gefotografeerde. Als stelregel hebben wij dat je nooit zomaar ongevraagd een foto maakt van iemand. Daar vraag je toestemming voor. Vaak raak je zo ook in gesprek met mensen en vindt er ontmoeting plaats. Een overbrugging van twee werelden.” “Via de foto maak je verbinding tussen deze werelden, je stapt even uit je eigen wereld en stelt je aan een ander voor. De Ongeziene wordt zichtbaar. Het Emmaüsverhaal en het logo van de parochie, waarin twee mensen die op weg zijn drie schaduwen vooruit werpen, de derde schaduw van de Ongeziene, inspireerden tot de naam van het fotoproject in Apeldoorn.”

“Mijn horizon is verbreed”

Discussie in Gemeenteraad

Legio zijn de concrete voorbeelden, casussen en vaak spontaan begonnen geslaagde diaconale acties waarover de vandaag aanwezige drie vrijwilligers, stagiair en diaken beschikken. Duidelijk voor de vrijwilligers van het project is dat hun manier van werken niet vrijblijvend is. Gea: “Ik ben anders naar dak- en thuislozen gaan kijken. Ik zie en herken ze nu. Er is wat veranderd in en aan mij. Mijn horizon is verbreed.” Ronald Dashorst: “Iedere ingezonden foto levert een kort verhaal als onderschrift er bij, dat iets vertelt over het afgedrukte beeld. En dat kan best wat oproepen. Naar aanleiding van de ‘wintertenten’-foto’s die tijdens de gemeenteraadsverkiezingen in het gemeentehuis

te zien waren, ontstond er discussie in de Raad. Nu zijn we als Egidius gemeenschap in gesprek met de gemeente over betere slaapplekken en structurele oplossingen voor daklozen.”

Egidius gemeenschap cruciaal

“Dit laatste jaar is het fotoproject ‘De Ongeziene Gezien’ georganiseerd door de Egidius gemeenschap. Die overigens nog veel meer doet dan dit fotoproject. Twee maal per maand komen wij op vrijdagavond bijeen voor gebed. Dat voedt ons”, aldus Ronald. De andere vrijwilligers knikken instemmend, stralend. “Met de bijbel in de ene hand en de krant in de andere staan wij met onze beide benen in de samenleving van vandaag, in verbondenheid en vriendschap met elkaar, de arme en de Levende Ongeziene Christus.” Bep: “De Egidius bijeenkomsten zijn plek van bezinning, vriendschap, ontmoeting

van gelijkgestemden, en toerusting.”

“Met dit project zijn wij drempelverlagers of bemiddelaars tussen kerk en wereld, mooie plek ook voor een diaken,” vindt stagiair Fokke. Ronald: “Het is een prachtig project waar ongelooflijk veel uit voortkomt. Maar ik waarschuw wel dat er veel tijd in gaat zitten. Je hebt bevolgen mededragers nodig en het is gevaarlijk werk. Want je stapt in een andere wereld, met het risico dat je wel eens zou kunnen veranderen.”

“Het verhaal gaat door... We zijn druk bezig met de voorbereiding van een nieuwe fase in het project, we willen dit jaar nog meer jongeren benaderen, op scholen een fotocursus aanbieden, ook een fotocursus voor dak- en thuislozen, ouderen en mensen in een achterstandswijk. Daar zal in het najaar de derde tentoonstelling worden geopend.”

www.deongezienegezien.nl

Hub Crijs

PCI Klarenbeek: een bloemetje op het graf en een kaart

“Troost voor de mensen”

“Hartelijk dank voor de mooie kaart met prachtige tekst. Een echt geweldig gedicht. Het deed me goed. Het feestelijke graf deed me goed. Dank voor uw medeleven en aan alle PCI leden dank.” Een briefje, dat Diny Wagemans als secretaris van de PCI Klarenbeek mocht ontvangen op hun bescheiden activiteiten.

Miek Verheul is de voorzitter en hij legt uit hoe de PCI Klarenbeek al een jaar of vijf een rouwgroet verzorgt op de jaardag van het overlijden van iemand uit de OLV Tenhemelopneming parochie. Op de sterfdag van deze persoon wordt precies na één jaar door Gijs Tijhuis een bakje met bloemen op het graf geplaatst met als afzender de PCI Klarenbeek. Tegelijk zorgt Diny Wagemans ervoor dat de nabestaande op de juiste dag een kaart ontvangt, met op de voorkant een mooi gedicht, evenals aan de binnenkant. Diny laat een stel kaarten zien, die al klaar zijn. Op één ervan is aan de voorkant het gedicht van M.A. Groeneweg-de Reuver ‘Toch niet alleen’ opgenomen. Namens de PCI werkgroep wenst Diny Wagemans de familie veel sterkte toe bij de jaargedachtenis. Aan de binnenkant van de kaart staat de volgende groet.

*De mensen van voorbij
zij blijven met ons leven.
De mensen van voorbij,
ze zijn met ons verweven
in liefde, in verhalen,
die wij zo graag herhalen.
in bloemen geuren,
in een lied,
dat opklinkt uit verdriet.
De mensen van voorbij
zijn in het licht, zijn vrij.*

Het blijft altijd weer een verrassing

De vier PCI bestuurders raken pas echt aan de praat na de rondgang over het kerkhof naast de parochiekerk. Daar kunnen we twee graven bekijken, waar een bakje bloemen namens de PCI geplaatst is op de jaargedachtenis. Voorzitter Miek Verheul, Diny Wagemans, Gijs Tijhuis en Marijke Berenschot krijgen de adressen van de grafbeheerder, en de reacties van de nabestaanden zijn altijd hartelijk. “Dat jullie aan ons oudere mensen denken.” Gijs Tijhuis zorgt dat de plantjes op tijd op het graf staan, ook als hij daarvoor wel eens laat in de avond als het al donker is op pad moet. Ook voor de nieuwe begraafplaats in het dorp, die oecumenisch is, ontvangen ze de lijst van overledenen. Op het kerkhof is ook een urnenmuur voor gecremeerden. Veel familieleden lezen op een tweede sterfdag opnieuw de kaart van de PCI. Diny zoekt de gedichten uit. Ze zoekt naar teksten waar kracht uit te halen is, naast meeleven en troost. De overledenen zijn meestal mensen van boven de 58 jaar. In de parochie overlijden per jaar zo’n tien tot twaalf mensen. Het zijn meestal mensen die de parochie en de PCI kennen. Zij hebben de parochie gemaakt in hun leven. “De rouwgroet blijft voor de nabestaanden altijd weer een verrassing.” Het verrassende van alles, is volgens Diny Wagemans “dat de mensen zo verrast zijn. Na een jaar zijn de meeste buitenstaanders het overlijden van iemand al vergeten. En dan

denken wij aan hen. Dat vinden ze zo fijn. De meeste familieleden hebben dit niet verwacht”. Volgens Diny “houden we onze overleden dierbaren op deze manier levend”.

*“Het is een steuntje in
de rug voor de mensen,
een klein gebaar”*

Werkgroep PCI kent ook de Paasgroet

Sinds vier jaar verzorgt de PCI werkgroep voor de 80-plussers van de parochie een lentegroet. Het idee is als volgt. Een bakje met vrolijke bloemen, versierd door Marijke Berenschot, wordt door de vier leden van de PCI persoonlijk thuis gebracht. Ook dat levert heel positieve en enthousiaste reacties op. Miek Verheul “vindt het diaconaal, omdat er zo morele steun gegeven wordt aan de medemens. Het is een steuntje in de rug voor de mensen, een klein gebaar.” Op de vraag of de PCI de activiteiten en de ontvangen reacties terugkoppelt in de parochie, komt in eerste instantie een negatief antwoord. Klarenbeek

*Gijs Tijhuis bij de graven met een
PCI bloemenbakje*

is een kleine gemeenschap en omdat iedereen elkaar kent wordt de bloemengroet wel rondverteld. Maar al pratend vindt de werkgroep het een goed idee om er wat meer

ruchtbaarheid aan te geven, bijvoorbeeld in het parochieblad. Ook over de Paasgroet valt natuurlijk wel het een en ander te schrijven. Het idee om eens met de school te gaan praten over kindertekeningen bij de Paasgroet wordt goed overwogen.

Kerstpakketten

Vragen om directe hulp ontvangt de PCI maar weinig. Het gaat om ongeveer tien mensen per jaar. Dat zouden er best meer kunnen zijn, maar wellicht speelt er toch schaamte mee. Volgens Gijs Tijhuis “is de beste weg om er zelf op af te stappen. Daar helpen tips van anderen bij. Vorig jaar wezen mensen ons op de C 1000 actie voor gratis pakketten bij de Kerst en kregen we van enkele mensen een pakket met het verzoek dat door te geven aan iemand die het wel nodig heeft”. De werkgroep denkt nu na over hoe een kerstpakkettenactie op te zetten. Ik kan hen daarvoor goede tips geven, omdat ik enkele dagen eerder bij de kerken in Soest op bezoek ben geweest, waar met zo’n activiteit al heel wat ervaring is opgedaan.

John Brohm

Meubelproject Almelo

“Het verrassende was: de kerk leerde van de mensen”

Midden de jaren tachtig kreeg de kerk in Almelo belangstelling voor het armoedevraagstuk in Almelo. Een aantal bijeenkomsten werd georganiseerd over ‘leven met een uitkering’. Mensen die van een uitkering moesten leven, vertelden wat dat voor hen concreet betekende. Uit die bijeenkomsten ontstond de werkgroep ‘Saamhorigheid’.

Vrijwilligers in de loods van het Meubelproject

De werkgroep Saamhorigheid stelde zich tot doel om de problemen van mensen met een uitkering serieus te nemen en naar uitwegen te zoeken. De werkgroep probeerde om armoede bij de plaatselijke kerk en politieke partijen op de agenda te krijgen. Tegelijk werd gezocht naar mogelijkheden om mensen die tussen wal en schip waren geraakt een handje te helpen. ‘Helpen onder protest’ werd dat genoemd, omdat het niet zou mogen voorkomen dat mensen in een rijk land als Nederland niet volwaardig kunnen leven door een te laag inkomen. Zo ontstond onder andere het Meubelproject. In kerkbladen werd gevraagd: wie heeft er een bed, een koelkast, een bankstel over? Mensen die daar om verlegen zaten, konden daarmee geholpen worden. Een volgende stap was het zoeken naar opslagruimte. Eerst werd het opgeslagen in een garage en vervolgens in een grote ruimte achter een kerk. Een groep vrijwilligers werd gevonden die de goederen ophaalde bij de mensen en vervolgens bracht naar mensen die het nodig hadden. Het meubelproject werd na een aantal jaren onderdeel van het Oecumenisch Ontmoetingswerk Kerkelanden die een oude-wijken pastor in dienst hadden. In 2003 echter konden de plaatselijke kerken het Oecumenisch Ontmoetingswerk Kerkelanden niet meer betalen en werd deze organisatie opgeheven.

Project vanuit de parochie

De Elisaparochie in Almelo heeft vervolgens de zorg voor het Meubelproject overgenomen. Een van de Initiatiefnemers is Henny Poorterman. Naast hem is Pastor Eef van Vilsteren een van de drijvende krachten. We praten in de nieuwe Almelse kerk van de Elisaparochie. Toen Henny betrokken raakte bij het Meubelproject zat hij in de omscholing na werk bij het arbeidsbureau. “Het verrassende was: de kerk leerde van de mensen. De verhalen werden serieus genomen en gesteund door anderen. Bij de overgang naar de parochie werd een oproep voor vrijwilligers in het contactblad geplaatst, waarop heel positief is gereageerd, niet alleen vanuit de parochie, maar door mensen van allerlei achtergrond. We hebben een aanhanger aangeschaft voor het vervoer van goederen. Bij het zoeken naar een nieuwe opslagruimte kregen we hulp van de woningstichting St. Jozef, die ons aan een voormalige bedrijfshal hielp. Met deze ruime hal zijn wij heel blij, want de vraag naar goede bruikbare goederen groeit nog steeds, evenals het aanbod. Er kwamen weer meerdere vrijwilligers. De grote opslagruimte is vaak vol maar ook even snel weer leeg: er is veel doorstroming. Anders dan bij de Kringloop is er bij ons geen sprake van betaling. Het gaat alleen om goede spullen. Geholpen worden later vaak weer helpers.” Eef van Vilsteren: “Langs verschillende kanalen komen aanvragen uiteindelijk binnen bij Hanneke Riesmeijer. Zij maakt een afspraak bij de hal en dan kunnen mensen kijken wat ze nodig hebben. Er zijn nu veertien vaste medewerkers en twee mensen die helpen met sjuuwerk. Een heel stabiel clubje. Er is een goede sfeer.

Elke dinsdag om de veertien dagen wordt er gereden naar adressen waar iets op te halen valt. En tussendoor wordt er heel wat heen en weer gesjouwd, vooral om te brengen.”

De afnemers van het project

Een van de grotere afnemers van het meubelproject is de sociale dienst. De lijst van de organisaties die een beroep doen op het project wordt steeds groter. Henny Poorterman en Eef van Vilsteren zouden graag wat jongeren bij het project willen betrekken. “Het werken in het meubelproject is vooral praktisch. De mensen die hier bereikt en geholpen worden komen van de verschillende sociale instellingen uit de stad Almelo en de regio. Het gaat om mensen uit de Exoduskring (ex-gevangenen die hun plaats

trachten te hervinden in der samenleving), plotseling gescheiden mensen, vrouwen met kinderen. De voorwaarde tot hulp is dat ze door instanties zijn verwezen.”

Inbedding in parochie en andere activiteiten

In de parochie komt de problematiek regelmatig aan de orde. Er is een vaste traditie in de parochie ontstaan dat parochianen voedsel als offergave mee nemen naar de kerk voor mensen die nauwelijks voldoende eten hebben. Dat voedsel wordt door mensen opgehaald bij het secretariaat van de parochie en de rest gaat naar de stedelijke actie “Boodschappenmand”. Elk jaar wordt er een vakantieweekend georganiseerd voor mensen die nooit met vakantie kunnen. Er is verder een actieve werkgroep die het gesprek tussen moslimvrouwen en christenvrouwen tot stand brengt.

“Geholpen worden later weer helpers”

Gerard Groener

PCI Montfoort en Linschoten financiert levenscoach

“Mensen verbinden”

“Als rijke PCI vinden we dat diaconie er niet alleen is voor parochianen, maar voor iedereen die het nodig heeft. Onze conclusie bij herbezinning op onze taak was dat tegenwoordig de geestelijke nood en eenzaamheid groter zijn dan de materiële nood.”

Aan het woord is Ben van Blokland, voorzitter van de Parochiële Caritas Instelling (PCI) Johannes de Doperparochie Montfoort/Linschoten. Met hem zitten aan tafel: Wilma Houdijk, directeur SWOM (Stichting Welzijns-ondersteuning Montfoort/Linschoten), Wil Veldhuizen, levenscoach en Els Wentzel, vrijwilligster levensverhaal. De PCI moest kiezen tussen zelf zaken oppakken met een eigen stichting of ter plaatse samenwerking zoeken met bestaande initiatieven. Men koos voor het laatste. Daartoe moest men eerst investeren in het vinden van gezamenlijke grond: ontdekken hetzelfde te willen en elkaar daarbij te vertrouwen. Geld komt later. De gemeente had weinig vragen bij de inhoud van het project maar wel bij de betrokkenheid van de parochie. Men herkende elkaar op: “verbinden van mensen” en “ontmoeting als hoofdgerecht”.

Levenscoach en drie projecten

Uniek aan en ruggengraat van het project is de aanstelling in maart 2008 van Wil Veldhuizen als levenscoach van ouderen voor 12 uur per week. Daarvoor werkte ze negen jaar in de regio als ouderenadviseur. Tijdens haar werkzaamheden zag zij dat veel mensen aandacht tekort kwamen, vooral op het gebied van levensvragen. Naast de vele persoonlijke gesprekken bracht Wil drie concrete projecten van de grond,

die gedragen worden door intensief getrainde vrijwilligers. Het eerste project “Leven in kaart” is ontworpen door Wout Huizing. In gemiddeld acht gesprekken vertellen mensen hun levensverhaal. De vrijwilliger luistert, geeft zondig structuur en helpt bij het schrijven van een levensboek. Daarin komen ook foto’s, gedichten, enzovoort. Zo hebben acht vrijwilligers inmiddels bij 21 mensen hun levensverhaal tevoorschijn geroepen. Reacties van de deelnemers: “Ik krijg weer lucht”. “Ik krijg weer zuurstof en energie”. “Ik voel me getroost”.

“Ik ben weer gaan leven”. Als mensen zo op verhaal gekomen zijn voor zichzelf, kunnen ze ook weer hun levensverhaal delen met wie hen dierbaar zijn. Het levensboek is daarbij een tastbaar hulpmiddel, bijvoorbeeld in het contact met (klein)kinderen.

Als tweede project is er een groep Rouwverwerking gestart. Er zijn nu twee groepen geweest onder leiding van twee vrijwilligers. Verhalen worden verteld. Het kan over alles gaan: verwerken van verlies en verdriet, praktische problemen en hobbels waar je tegenaan loopt als je er alleen voor komt te staan, en hoe om te gaan met onhandige en soms kwetsende reacties van anderen.

Als derde project organiseert de SWOM maandelijks aanschuifdiners in de beide woonkeren. Er komen steeds meer mensen: recent nog

“Ik krijg weer
zuurstof en
energie”

85 in Montfoort en 25 in Linschoten.

De drie projecten versterken elkaar en bevorderen gemeenschap ter plaatse. Mensen raken verbonden.

Omgeven door publiciteit en bijeenkomsten

Publiciteit en inleidingen op verschillende plekken zorgen voor verbreding en draagvlak. Daarbij zijn de jaarlijkse bijeenkomsten rond het thema levensverhaal erg belangrijk. Ze hebben plaats in een kerk of gemeenschapshuis. Het geheel ging maart 2008 van start met een drukbezochte avond door dominee Nico ter Linden, die chassidische verhalen vertelde. Een jaar later kwam pastor Marinus van den Berg vertellen over rouwverwerking en verdriet. En onlangs kwam lieddichter Huub Oosterhuis een voorleesavond verzorgen onder de titel: ‘Verhalen verbinden’. In deze avonden komt ook de spirituele dimensie aan bod. Tussen de diaconale inspiratie van de parochie en de bezieling binnen de SWOM bestaat een grote verwantschap. Men herkent elkaar in eenzelfde bewogenheid. Verbreding van draagvlak en spirituele verdieping gaan goed samen. Het geheel van activiteiten is zo succesvol dat de gemeente een structurele subsidie overweegt. Het project begint ook elders navolging te krijgen. De levenscoach Wil Veldhuizen is daar graag bij behulpzaam. Zelfs landelijke bladen weten het initiatief in Montfoort te vinden.

Als men dit project wil navolgen, wat vraagt dan vooral aandacht?

Alles staat of valt met de kwaliteit van de vrijwilligers. “Het beste kun je mensen vragen die je op een andere manier al kent”, zegt Wil. Je moet zorgen voor zorgvuldige training en begeleiding. De levenscoach zoekt na een zorgvuldig intakegesprek naar de optimale combinatie tussen cliënt en vrijwilliger. Els: “Het gaat

Huub Oosterhuis signeert tijdens

voorleesavond

om de klik tussen professional en vrijwilliger, tussen bezoeker en bezochte. Je luistert zonder oordeel en garandeert de privacy van mensen”. De begeleiding van rouwgroepen vraagt specifieke deskundigheid, bij de vrijwilligers voor de aanschuifdiners zit meer ruimte. Maar altijd zal het verhaal van de bezoekers voorrang krijgen en ben je terughoudend met je eigen verhalen. Je wilt mensen verbinden met elkaar. Organisatorisch is draagvlak van cruciaal belang, zowel in de parochie als bij de burgerlijke instanties. “Omdat je als PCI niet structureel mag financieren”, zegt Ben, “had ik achteraf gezien eerder het draagvlak moeten verbreden, zodat je erop kunt vertrouwen dat het hele project een blijvertje wordt”. Bij de gemeente geldt dat volgens Wilma ook: je moet het project inbedden in je eigen organisatie. In welzijnsland is dit project uniek. Wil: “Je moet je goed realiseren dat het echt iets nieuws is”. Het is zeker een groot voordeel dat de dragende kracht al vertrouwd is met de plaatselijke situatie en met de situatie van oudere mensen, zoals bij Wil het geval was.

Hans Boerkamp

Dag van multiculturele ontmoeting Doetinchem “De Gastheer wordt Gast”

In Doetinchem ontmoet ik Joop Bokhove van het Humanistisch Verbond, Martin Liefink van de InterParochiële Caritas Instelling (IPCI) en Walter Rovers, die parochiemedewerker is. Samen met enkele anderen zijn ze lid van het “Inter-religieus Vredesberaad”.

Van te voren hadden ze materiaal toege-
stuurd over een multiculturele ontmoeting.
Ans Liefink-Rutjes schrijft daarin de volgende
impressie van de dag.

“Tijdens de vredesweek 2009 werd op initiatief
van het “Platform Vredesberaad Doetinchem” een
multiculturele ontmoeting georganiseerd. Thema
was: “Naar een nieuw klimaat... van vrede...”

De schrijfster voegt er aan toe dat er wat haar
betreft in plaats van vrede ook het woord tolerantie
had mogen staan, hetgeen hard nodig is in ons
mooie en vrije Nederland.

Tijdens de vieringen en in het parochieblad werden
mensen uitgenodigd om te komen. De sfeer was
aangenaam, ontspannen en vooral uitnodigend. Er
waren acht stands van verschillende nationaliteiten:
Armenië, Turkije, Afghanistan, Bosnië, Filippijnen,
Spanje, Nederlands Antillen en, gelet op de plek,
ook de Achterhoek. Mensen uit deze gebieden
waren onze gastheren en gastvrouwen die allen
vertelden over hun vaderland. Er werd gedanst
in traditionele kleding, er werd muziek gemaakt,
verhalen verteld en de bezoekers werden verrast
met heerlijke hapjes uit de verschillende landen.
Het was een ware proeverij. Alles was door de
deelnemers zelf gemaakt!

De schilderes Gerda Dapper stelde schilderijen
ten toon van drie generaties gastarbeiders in vijf
families. Je zag een proces van inburgering ont-
staan.

Op het eind van de middag nam de wethouder

een kalender in ontvangst waarin de belangrijke
feestdagen van twaalf levensbeschouwingen en
godsdiensten waren opgenomen.

De wethouder was bijzonder ingenomen met
dit initiatief en vooral de sociale cohesie die het
uitstraalde.”

Hoe ontstaat zo'n dag?

Tijdens ons gesprek vroeg ik met enige verba-
zing: “Hoe krijg je al deze culturen bij elkaar?
Hoe kom je met ze in contact?”. Walter Rovers
zegt: “Het is begonnen via contacten met asiel-
zoekers in de noodopvang. Dat is nu voorbij,
maar we kennen mensen die we toen geholpen
hebben. Ze zijn inwoners van Doetinchem. We
nodigden hen uit, er ontstond enthousiasme
en de een kende een ander met specifieke
gaven en talenten, en die kende weer iemand
en zo overlapte het ene netwerk het andere
netwerk.”

Joop vult aan en zegt: “Het lijkt alsof alles
vanzelf ging maar zo is het niet. Veel mensen uit
andere culturen komen hun afspraken pas op
het laatste moment na. Het gaat allemaal via via.
Je weet niet wie het allemaal regelt, je wordt er
doodzenuwachtig van maar als het er op aan
komt gebeurt het wel! Dan zijn ze er.”

Het wonder van de dag

Op de vraag wat het wonder van de dag was
zegt Martin: “Je voelde je in een warm bad. Er
heerste een geweldige sfeer van ontmoeting.

De rollen werden als het ware omgedraaid. Je
voelde je te gast in een sfeer van ontmoeting.
De gastheer werd gast.”

Walter vult aan en zegt: “De verhalen, het eten
en het dansen waren geen doel maar een mid-
del om elkaar te leren kennen. Dat is gebeurd.
Er heerste een ‘nieuw klimaat van vrede’. Zien,
horen en elkaar leren kennen en waarderen,
daar gaat het om. Dat gebeurde, dat is het
wonder.”

De geschiedenis van elkaar ontmoeten in Doetinchem

Op de vraag of de multiculturele ontmoeting
een vuurpijl is of een brandend
vuur, bleek dat de dag een lange
voorgeschiedenis heeft.
In 2000 is het initiatief genomen
om iets te doen voor en met
asielzoekers. Vanuit deze contacten
is in 2005 het Platform Vredesbe-
raad opgericht. Vanuit het Vredes-
beraad is de dag van de dialoog
ontstaan welke in drie jaar langzaam uitgroeide
naar ‘Vijftien tafels’ op verschillende locaties
in de stad. In 2009 was er naast de dag van
de dialoog voor het eerst een multiculturele

ontmoeting zoals hierboven beschreven is.
Bovendien kan de werkgroep bij het ontwik-
kelen van ideeën een beroep doen op de Raad
voor Religie en Levensbeschouwing. Deze
naam is zorgvuldig gekozen, zodat ook moslims
en humanisten zich thuis voelen in de voor-
malige Raad van Kerken Doetinchem. In deze
Raad zijn alle geloofsrichtingen vertegenwoor-
digd, ook de hele kleine en hele strenge. De
Raad heeft een vast overleg met de overheid in
het kader van de Wet Maatschappelijke Onder-
steuning (WMO) en andere activiteiten.

Het Vredesberaad maakt intensief gebruik van
de Raad voor Religie en Levensbeschouwing bij

het ontwikkelen van ideeën als
het gaat om een tegengeluid op
weg naar een nieuw ‘klimaat van
vrede’.

Hoewel de opkomst van de
‘gewone’ kerkganger op de dag
van de interculturele ontmoeting
niet groot was, ging en gaat het
gerucht dat de afwezigen echt

iets gemist hebben. Misschien is dat wel het
geheim van een kleine groep die iets ervaren
heeft van Pinksteren in Doetinchem.

“Mensen leerden
elkaar kennen, dat
is het wonder”

Walter Rovers toont
de kalender met
religieuze feestdagen

Gerard Groener

Verband voor Afrika vanuit Oldemarkt

“Eindelijk iets voor een ander, eindelijk iets nuttigs”

Het begon klein in 1991 met twintig kilo zelfgemaakt verband door lakens te scheuren voor een ziekenhuis in Zambia. Afgelopen jaar gingen er 5.000 kilo's zelf gemaakte of gerepareerde materialen naar Afrika. Wat begon in Steenwijkerwold heeft zich uitgebreid met zelfstandig werkende oecumenische groepen in Wolvega, Dronrijp, Oosterhout (Brabant) en Oldemarkt.

Tijdens Diaconaction rollen jongeren verband

Aan tafel zitten Annie Gras, initiatiefneemster, Jopie Bult en Ploon Wijngaard van de plaatselijke werkgroep in Oldemarkt. Alles begon bij Annie. Zij werkte jarenlang als ontwikkelingswerker in Afrika, vooral in Zambia. Na haar pensioen probeert zij om weer in Nederland te aarden, maar haar ziel blijft in Afrika. De parochie vroeg haar op een dag: 'Kunnen wij iets doen voor Afrika?'. Vanuit die vraag ontstaat het idee om 'lakens te scheuren en verband te rollen'. Annie kent de situatie daar van binnen-

uit. Geleidelijk wordt duidelijk dat de kracht van het project ligt in de combinatie van drie zaken: ten eerste hulp bieden aan de gezondheidszorg in Zambia; ten tweede een bijdrage leveren aan ons milieu door stoffen te recyclen; ten derde kansen bieden aan mensen in Nederland voor zinvolle sociale activiteiten. Alles is te zien op de website www.verbandvoorafrika.nl.

Van tekort naar overschot

In Afrika is een groot tekort aan verbandmid- delen, maar ook aan materiaal voor huishoud- scholen en vrouwengroepen. Gekleurd verband is vooral favoriet bij kinderen in Zambia, boven wit: het is vrolijker en beter schoon te houden. Wit blijft niet wit.

In Nederland kun je nagenoeg alle stoffen hergebruiken. Er is een overschot. Alles wat er binnenkomt wordt zorgvuldig bekeken en gecontroleerd en zo nodig hersteld of gewas- sen. Jopie Bult: "We zeggen niet gauw nee als ons iets wordt aangeboden, behalve tegen kleding. Je krijgt veel spullen die mensen komen brengen die ze weg doen bijvoorbeeld met de schoonmaak."

Zo kreeg men van een bejaardenhuis voor religieuzen een schat aan borduur materiaal. Met dit waardevolle materiaal konden ze een slotklooster Clarissen in Lusaka, die prachtige

liturgische gewaden maken, heel gelukkig maken. Ook gaat er materiaal naar scholen in Zambia, zodat meisjes die hun ouders

verloren hebben door aids en zelf hiv-besmet zijn een eigen bestaan kunnen opbouwen. 'Zeg nooit nee', dat lijkt wel het refrein in het gesprek. Een beddenzaak in Wolvega adverteert: 'korting op een nieuw dekbedovertrek als u het oude inlevert'. En dat oude beddengoed gaat later via de werkgroep als verband naar Afrika. Plastic omslagen van tijdschriften blijken ideaal om verbandrolletjes in te verpakken. Annie: "Je zorgt altijd voor een compleet pak- ket, bijvoorbeeld voor de vrouwengroepen, een handnaaimachine (moderne elektrische zijn veel te kwetsbaar) met alles wat er nodig is om die lang te kunnen gebruiken: extra naalden, olie, veel garens enz. Maar ook lappen stof!"

Verband maken verbindt mensen

Hier in Nederland kun je mensen met elkaar verbinden door ze iets te laten doen waar ze trots op zijn. Daar kunnen Ploon en Jopie over meepraten. Zij zijn de spil van de groep in Ol- demarkt. "Je kunt als bezigheid wel pannenlap- pen maken of borduurwerkjes, maar als je iets kunt maken dat nodig is voor anderen, dan is het niet alleen leuker maar ook zinvoller. Soms ben je zo bezig dat je de tijd voor de koffie vergeet." De groep bestaat gemiddeld uit tien dames die minimaal eens per maand bij elkaar komen. Dat wordt altijd aangekondigd in het parochieblad. Ook mannen worden ingeschak- keld, bijvoorbeeld om molentjes te maken om het verband te rollen. Ook jongeren komen soms helpen, als een van de activiteiten rond Diaconaction. In het kleine bejaardencentrum verzochten de dames: "Eindelijk iets voor een ander, eindelijk iets nuttigs."

Alle materialen, alle medewerking, de opslag- ruimte en de dozen, alles wordt belangeloos

"Wonderen bestaan,
dat geloven we heilig"

verstrekt. Alleen het vervoer per zeecontainer moet worden betaald: zo'n € 6.000 per jaar. Om dat bij elkaar te krijgen

wordt er van alles ondernomen, in de parochie, op scholen, in het dorp. Er zijn verschillende activiteiten, zoals wafeltjes bakken en specu- laas verkopen, wintermarkt waar o.a. eigen gemaakte jam, koeken en koekjes worden verkocht, enzovoorts. Elk jaar worden de mensen vindingrijker. De centrale werkgroep 'Verband voor Afrika' heeft een mooie mobiele tentoonstelling, die tijdens het gesprek is bewonderd.

Tot nu toe is er ieder jaar voldoende geld om alle dozen te versturen. Annie: "Wonderen bestaan, dat geloven we heilig. We hebben een deal gesloten met de zusters Clarissen in Zambia: Wij zullen het werk doen en de zusters zullen bidden. Dan gebeurt het wonder."

Is het project navolgbaar?

"Is dit een project dat andere parochies kunnen doen?", vraag ik. "Zeker wel", meent men. "Je moet het natuurlijk op je eigen manier doen. Maar er zijn nog zoveel Nederlanders in de Derde Wereld actief. Die kun je erop aan- spreken. Want het is belangrijk dat je samen- werkt met iemand die ginds thuis is en weet hoe het werkt. Voor de eigen omgeving raden we aan: zorg dat mensen het gevoel krijgen iets belangrijks voor anderen te doen, breng mensen en groepen bij elkaar, stimuleer hun interesse voor verband voor Afrika. En mocht het echt teveel gevraagd zijn zelf iets van de grond te tillen, dan kun je altijd nog kijken of er aansluiting mogelijk is bij 'Verband voor Afrika', eventueel als een plaatselijke afdeling. Voor informatie kan men altijd terecht op de website of een beroep doen op de werkgroep.

www.verbandvoorafrika.nl

Gerard Groener

Jongeren in Steenwijk koken voor ouderen

“Welkom aan tafel”

“Toen we weggingen gaf een mevrouw ons allemaal een pakkerd en lagen we allemaal in een deuk”, schrijven de jongeren in het parochieblad als ze terugkijken op een dagje koken vóór en gezellig eten mét ouderen. Een van de ouderen schrijft: “Heerlijke geuren kwamen ons tegemoet. Er heerste een gezellige sfeer. Het eten was ouderwets lekker. Een fantastische avond.”

Hoe kwamen Henriëtte Timens (werkgroep catechese) en Janna Van Rossen (werkgroep diaconie) op dit idee? Er bestond in de St. Clemensparochie te Steenwijk een traditie van jongerenactiviteiten met Advent en Kerst. Daar was iedereen een beetje op uitgekeken. “Je kunt wel hoogstaande activiteiten organiseren, maar wat je kunt doen ligt vaak vlakbij”, zegt Janna. Als bestuurslid van de Zonnebloem kan zij het weten. Ze zoekt Henriëtte op van het aandachtsveld catechese. Beiden raken geïnspireerd door de suggesties van de landelijke Diaconaction, maar snijden de ideeën op maat voor de eigen situatie: jongeren en ouderen samen aan tafel en de jongeren koken

Met vallen en opstaan.

De eerste poging in 2008 mislukt: maar twee jongeren deden mee. Leerpunt: vraag jongeren niet individueel maar vraag een bestaande groep. “De meeste jongeren vinden samen iets doen leuk,” schreven ze wel in het plan, maar ze vroegen hen niet samen. Dus namen ze deze keer contact op met de gastouders van de jongerencatechese voor het Vormsel. Dat slaat aan: drie jongens en drie meiden willen direct aan de slag. Samen met Janna en Henriëtte maken ze de uitnodiging aan de ouderen voor vrijdag

11 december: “Er is een groepje jongeren die graag wat willen betekenen voor medeparochianen. We kwamen op het idee om in de komende donkere tijd gezellig met een groepje mensen te gaan eten. De jongeren zullen voor u gaan koken.” Van de twintig benaderde ouderen tussen 65 en 85 jaar gaan er twaalf op de uitnodiging in. Wijkcontactpersonen en de Zonnebloem waren behulpzaam bij het zoeken van ouderen: wie heeft er echt behoefte aan een verzetje?

Natuurlijk kwam alles ook in het parochieblad te staan, want de opzet paste prima in het parochiële thema ‘Mensen verbinden’: jongeren onderling, eenzame ouderen met elkaar en verbinding tussen de generaties. Dan moet alles georganiseerd worden. “Alles ligt voor de hand”, zegt Janna, “kijk binnen je eigen netwerken wie wat kan doen.” Het parochiehuis was geen optie: te klein en geen faciliteiten. Een parochiaan met kookstudio vindt het direct leuk ruimte en apparatuur ter beschikking te stellen en wil de jongeren coachen bij het koken. Samen kiest men het menu: een stampottenmaaltijd: boerenkool, hutspot, zuurkool, draadjesvlees, worst en spekjes. En daarna een grand dessert van stroopwafelij, custardpudding en stoofpeertjes.

“Kijk binnen je eigen netwerken wie wat kan doen”

Een prima avondje uit

De jongeren doen alle voorbereidend werk, koken zelf, versieren de zaal, ontvangen de gasten, bedienen en eten mee aan tafel. Jong en oud zit door elkaar. In een grote kring gaan zitten schept sfeer en geeft verbinding, meer dan met een hele grote groep aan lange tafels. “Als er teveel interesse is, kun je het beter vaker doen.” Uiteraard koffie met bonbons na. En dan naar huis met een kaarsje met een kerstgroet. Bij het afscheid met de onverwachte pakkerd even giechelen en dan opruimen. “Toen de mensen weg waren gingen we allemaal nog even nakletsen”.

De ouderen werden door Janna en Henriëtte thuis opgehaald en ook weer thuis gebracht. Henriëtte: “Zorg dat je de drempel laag houdt en mensen nergens tegenop zien.” Dan is vervoer natuurlijk een heel belangrijk punt voor ouderen. En wat de jongeren betreft: “Doe iets waar ze zelf trots op kunnen zijn.” Nou, dat is wel gelukt als je het verslag van de jongeren leest. In de parochie is er nog heel wat nagepraat over deze avond. “Alleen jammer dat er geen tijd meer was om er een viering aan te besteden”, zeggen de initiatiefnemers. Dit project doet denken aan een andere parochie waar het Vormsel werd voorbereid. De jongeren kwamen in de voorbereiding met de vraag: ‘Kun je alleen maar gevormd worden om naar de kerk te gaan of kan het ook om iets

voor mensen te doen?’. Dat signaal werd opgepakt en er werd voor gezorgd dat jongeren samen iets konden doen voor anderen, ook voor leeftijdgenoten die het minder gelukkig getroffen hadden.

Wat is er nu zo diaconaal aan?

Waarom vinden Janna en Henriëtte het een echt diaconaal project? “Het heeft te maken met het hart van gemeenschap. Je haalt mensen uit huis en brengt mensen samen die elkaar meestal alleen van gezicht kennen. En dan de verbinding tussen de generaties. Er kwamen geanimeerde gesprekken over kerk en geloof vroeger en nu.”

Dat verbinding maken met elkaar gebeurt ook tijdens dit interview. Vanwege de lange afstand heb ik twee afspraken voor de beide projecten in de parochie, die voorgedragen zijn voor de Ariëns Prijs voor Diaconie. Men wil graag van elkaar horen waar de ander mee bezig is. Aan tafel bij Henriëtte en Janna zitten dus ook drie oudere dames, Annie, Jopie en Ploon, met hun project ‘Verband voor Afrika’. Verbinding maken kun je over verre afstanden, maar je kunt ook dicht bij huis blijven. De volgende verbinding is al in de maak: “Wanneer komen de jongeren een keer voor ons koken? Dan kunnen wij ze iets vertellen en iets laten zien van ons werk.” Daar zullen de jongeren nog van ophoren.

Het nagerecht in de
maak: spannend

Nelleke Serrarens Wijngaards

Werkgroep Troostdekentjes in Tubbergen

“Er gaan troost en meeleven van uit”

In Langeveen zijn Ria ten Berge, Ans Schothuis en Céciel Wichman van de werkgroep Troostdekentjes aanwezig. Het doel van de groep is ouders die een kindje tijdens de zwangerschap of rond de geboorte verliezen, troost en steun te bieden door hen een Troostdekentje, *a little quilt of love* te geven.

De pastor die contact heeft met de ouders vertelt hen over deze troostdekentjes, waar ze gebruik van kunnen maken als ze willen. De ouders kunnen hun kindje hierin opbaren, begraven maar ook het troostdekentje als herinnering thuis bewaren of ophangen. Het idee van de *Little quilts of love* komt oorspronkelijk uit Australië, maar er zijn nu ook in Nederland op verschillende plaatsen groepen die deze quilts maken.

Tubbergen omarmt het idee

Het initiatief is in 2007 in het Tubbergse parochieverband ontstaan, waar pastor José Boomkamp het idee introduceerde en steunde. Na gesprekken met Ria Perik (van de Almelose werkgroep), die ook nu nog inspirerend meewerkt, zijn ze met zes vrouwen begonnen. Nu zijn er negen leden, van alle leeftijden. Deze groep rond Tubbergen komt maandelijks bij elkaar in het parochiecentrum, om samen te werken en ideeën te bespreken. Vaak wordt er thuis verder gewerkt. In twee en een half jaar tijd hebben de vrijwilligers al 170, stuk voor stuk prachtige, dekentjes met veel liefde en toewijding gemaakt. De werkgroep kiest er bewust voor de dekentjes anoniem te geven, met een briefje erbij

waarin de leden hun medeleven en steun betuigen. Een verpleegkundige uit Almelo vertelde op de eerste informatieavond hoe dankbaar ouders zijn voor het meeleven dat zij op deze manier ontvangen.

De werkgroep heeft contact met pastores in de omgeving, en dat is recent uitgebreid met verloskundigen die een overlijden van een baby meemaken in hun praktijk. Zij vertellen de ouders van het initiatief Troostdekentjes. Via de contactpersoon kunnen de ouders uit een mooie mand met tien quilts een dekentje voor hun kindje uitzoeken. De troostdekentjes vinden ook hun weg naar een aantal ziekenhuizen in het land. Zo zijn er onder andere dekentjes naar Almelo, Nijmegen en naar Amsterdam

gegaan. Nu is er vanuit het ziekenhuis in Zwolle het verzoek gekomen om hele kleine babykleertjes te maken, om kindjes die vroeg in de zwangerschap sterven, aan te kleden. Ze zijn nog te klein voor babykleertjes. Degene die deze kleertjes maakt, geeft aan dat haar dit heel diep raakt.

Op de vraag hoe het voor hen is om deze troostdekentjes en kleertjes te maken, geven de vrouwen aan dat het zeker de eerste keren erg aangrijpend is geweest. “Je moet er soms niet te diep over nadenken, anders blokkeert

“Het is altijd in je gedachten”

Het mandje met quilts of love tentoongesteld tijdens een parochie bijeenkomst

het je, maar het is altijd in je gedachten. Zeker als een van je eigen kinderen zwanger is, komt het heel dichtbij.” Sommige mensen in hun buurt, die gevraagd zijn of ze mee willen werken, vonden het een te grote confrontatie, al hebben ze veel waardering voor hun werk. De werkgroepleden benadrukken dat op deze manier troost en steun te kunnen bieden aan ouders die hun kindje verloren hebben, een gevoel van voldoening geeft. Ze vertellen ook dat het samenkomen voor dit doel hen een plek geeft om persoonlijk dingen te delen. “En zo kun je elkaar tot steun zijn.”

De parochie leeft op de achtergrond mee

De werkgroep probeert de parochie bij hun initiatief te betrekken door op een parochieavond iets over hun werk te vertellen en daar enkele ‘quilts of love’ te laten zien. De parochie steunt de werkgroep met een vast bedrag per jaar, en mensen in hun omgeving kunnen

individueel bijdragen. Zo vond een van de leden de dag na de voorlichting op de parochieavond een hele zak met stofjes bij haar deur! Bij het parochiecentrum worden regelmatig stoffen afgegeven. De werkgroepleden vertellen dat ze er altijd in gedachten mee bezig zijn, ook op vakantie kijken ze uit naar mooie stofjes voor de troostdekentjes. Op de vraag hoe ze aan nieuwe leden voor de werkgroep komen, vertellen ze dat soms mensen zich spontaan aanmelden. De tentoonstelling in de bibliotheek in Tubbergen leverde een nieuw lid op. Die tentoonstelling is georganiseerd samen met de werkgroep Droomdekens, die ‘quilts of love’ maakt voor kinderen die erg ziek zijn. De kinderen vinden het vaak ook fijn die deken mee te nemen als ze een tijdje in het ziekenhuis opgenomen moeten worden. Er gaat een stukje troost van uit. Net zoals dat bij de *little quilts of love* gebeurt.

Onbaatzuchtige liefde

De onbaatzuchtigheid van deze groep treft mij in het bijzonder. De vrouwen werken met toewijding in de luwte. Het is in meerdere opzichten een echt diaconaal project. De leden van de werkgroep willen niet met een foto in de krant, als de plaatselijke pers aandacht aan hun werk besteedt. Anoniem worden de dekentjes geschonken, zonder te vermelden wie de makers zijn. Het gaat er hen om op deze manier een stukje medeleven en troost te bieden aan ouders die hun kindje verloren hebben. Juist door hun eenvoud maken hun bewogenheid en betrokkenheid grote indruk.

John Brohm

De MOV-Fotas projecten uit Herveld

“Je kijk op de wereld wordt er intensiever door”

In Herveld zijn André Hoogveld de directeur en Lincy Bakker, beiden lid van de parochiële werkgroep voor Missie, Ontwikkelingswerk en Vrede (MOV) op de St. Willibrordusschool in Herveld de gesprekspartners. André is ook voorzitter van de stichting “Fotas” (Fonds Tanzaniaanse Studenten).

André vertelt dat het allemaal begonnen is in 1977, toen zuster Tilleman, een zuster Franciscanes en missionaris van de parochie, aan de basisschool St. Willibrordus vroeg of de parochie en school haar wilden ondersteunen bij haar werk in Tanzania.

Uitwisseling met de missie

In 1977 is de MOV groep Herveld opgericht. Ruim 33 jaar later is deze MOV werkgroep nog steeds actief, waarbij zij zich bijna helemaal richt op diverse projecten in Tanzania. Naast de vele projecten werd er ook begonnen met een sponsorproject voor Tanzaniaanse studenten. Om efficiënter te kunnen werken met het oog op uitwisselingen en het beheren van het gesponsorde geld werd in 1989 de Stichting Fotas in het leven geroepen vanuit MOV Herveld. Fotas heeft in twintig jaar exact honderd studenten ondersteund, die inmiddels zijn afgestudeerd en op eigen benen staan.

Zuster Tilleman is inmiddels enkele jaren in Nederland terug en ze verzorgt de correspondentie in het Swahili voor de projecten. Alle projecten worden in Tanzania gecoördineerd door drie priesters uit het bisdom Kayanga. Deze drie Umoja-broeders zijn betrouwbare contacten die zowel de projecten als ook het studentenproject op een verantwoorde wijze coördineren. Zodoende weten ze in Herveld zeker dat elke

euro voor de volle honderd procent uitgegeven wordt aan de beoogde doelen. Elk jaar gaat er geld heen om kleine problemen op te kunnen lossen, zoals mensen die geen uniform voor de school hebben, geen onderdak, geen of onvolledige voedsel, en andere noden. Ook kan het geld gebruikt worden om mensen in hun eigen onderhoud te laten voorzien.

Rijke oogst aan projecten

De oogst aan projecten is rijk: “we vinden in de VN Millenniumdoelen een concrete agenda”.

Alle kinderen naar school. Enkele resultaten tot nu toe: diverse scholen hebben geld ontvangen voor meubilair voor de vele groepen. Er zijn veel klaslokalen gebouwd, zelfs een grote recreatieruimte tevens overblijflokaal en keuken. Er is een fonds opgericht waaruit de school geld kan halen om de kinderen maïspap te geven. Er zijn twee kleuterscholen (Kindergartens) gebouwd.

Mannen en vrouwen gelijkwaardig. Enkele resultaten: inmiddels drie grote hostels gebouwd, speciaal voor meisjes, waar ze op een veilige manier kunnen en mogen studeren. De praktijk was dat veel meisjes niet meer naar school gingen omdat de reis naar en van school vaak veel te gevaarlijk was. Op ‘onze’ hostels volgen nu zo’n 300 meisjes het voortgezet onderwijs.

Minder kindersterfte. Enkele resultaten: voor een ziekenhuis hebben we een zeer grote, roestvrijstalen watertank aangeschaft. Voor alle patiënten zijn muskietennetten en dekens aangeschaft. Hierdoor is de kans op Malaria een beetje teruggedrongen. Er is een koelkast gekocht die werkt op zonnecellen. Hierdoor kan bloed enkele dagen bewaard blijven. Er is veel geld gegeven voor medicijnen. Er zijn computers en laptops gestuurd. De hele administratie van dit ziekenhuis kan nu ingevoerd worden. Er is een grote bijdrage geleverd aan de energievoorziening van het ziekenhuis, mede door onze hulp zijn er zonnecollectoren aangeschaft.

Bestrijding van hiv/aids, malaria en andere dodelijke ziektes. Enkele resultaten. In de loop van de jaren zijn vele kleinere projecten gesteund o.a. voor weeskinderen in deze streek omdat ook Tanzania erg getroffen wordt door de ziekte Aids. Inmiddels is de bouw van elf grote watertanks van 100.000 liter inhoud veilig drinkwater per tank gerealiseerd.

Onder de link ‘Projecten’ op de site www.fotasherveld.nl is te zien wat MOV Herveld heeft gerealiseerd. Op dit moment is ieder druk in de weer om samen met veel parochies uit de Overbetuwe een Health Centre te realiseren.

Jongerenreis

Door de steun van velen, binnen en buiten de parochie, konden ook uitwisselingsprogramma’s voor jongeren uitgevoerd worden. Zo zijn er in 2008 twee groepen jongeren, 27 in totaal, met zeven begeleiders naar Tanzania gereisd. André en Lincy kunnen amper stoppen met praten. “We hebben geen safari langs de wildparken gemaakt of een luxe reis langs vele toeristische plaatsen, we hebben daar een rondreis gemaakt,

Kinderen voor hun gedoneerde schoolgebouw

veel projecten gezien en vooral heel veel jongeren van de eigen leeftijd ontmoet. We zijn druk bezig geweest met presentaties in kerken en scholen om mensen kennis te laten maken met onze reis, doelen en de projecten van Fotas en MOV. De stichting Xplore (onderdeel Ministerie Buitenlandse Zaken) leverde een flinke bijdrage aan onze reis. In ruil hebben wij gewerkt aan extra publiciteit. Voornamelijk door het ‘overbrengen van onze ervaringen’ via allerlei activiteiten richting mensen om ons heen. Ook na de reis hebben we onze ervaringen breed aan iedereen kenbaar gemaakt. Je kijk op de wereld wordt er intensiever door.”

“De Millenniumdoelen als concrete agenda”

Breed gedragen

De plaatselijke parochies en de pastores steunen deze projecten

en geven ze in het parochiewerk ruim baan. Ook liturgisch wordt er in gebed en preek aandacht aan besteed. Zo zwaait de hele parochie de groepen jongeren die naar Tanzania gaan uit na intensieve voorbereiding en zijn ze na afloop een warm bad voor de vele verhalen. Op de plaatselijke scholen komen de projecten regelmatig in de lessen in beeld, door middel van verschillende presentaties. Met name de scholen in Herveld, Zetten, Elst en Tiel zijn zeer actief hierin.

www.fotasherveld.nl

Wim Erwich en John Brohm

Zorgmaatjes R.-K. Parochie Paus Johannes XXIII Houten

“Een maatje om de pijn van verlies draaglijker te maken”

Wim Ehrich is coördinator van de vrijwilligers, die meedoen aan het zorgmaatjesproject. “Op dit moment hebben we drie zorgteams die ieder een eigen specialisatie hebben. Het eerste team is in 2006 gestart en richt de aandacht op rouwverwerking.”

“Het tweede jongere team is bezig met langdurig en chronisch zieken en het derde jongste team is meer algemeen actief rond verliesverwerking. In totaal zijn hierin veertien vrijwilligers of maatjes actief. Ieder team heeft een afgevaardiging naar een kernteam waarin ook de coördinator en de pastoraal werkster vertegenwoordigd zijn. Dit kernteam maakt het beleid en zorgt voor de uitvoering daarvan.”

Maatjes rond zorg

Wim weet voldoende te vertellen over verliezen verwerken. “In het dagelijks leven blijkt dat niet iedereen even eenvoudig het proces van acceptatie van een verlies kan verwerken. Met name die mensen die niet makkelijk zelf een stap hierin kunnen zetten wordt hulp geboden. Uiteindelijk willen we bereiken dat de mensen zelf een stap in hun proces kunnen zetten zodat het verlies niet meer hun hele leven beheerst. Bij ons kan ieder mens aankloppen, die een verlies te verwerken heeft of een rouwproces doormaakt, en dat kunnen parochianen zijn, maar ook overige inwoners van Houten.”

“In principe moeten mensen zelf vragen om een gespreksmaatje. We willen voorkomen dat bezorgde parochianen over mensen heen ‘regeren’

door mensen aan te melden. De coördinator of teamleider van een zorgteam houdt een kennismakingsgesprek, waarbij de vraag in beeld wordt gebracht. Bijvoorbeeld om pijn dragelijker te maken, sociaal isolement proberen op te heffen, weer grip te krijgen op de eigen mogelijkheden. Daarna wordt een ‘passend gespreksmaatje’ gevraagd om ook een eerste gesprek te voeren. Hierna kan zowel de vrager als het gespreks-

maatje aangeven het contact wel of niet voort te willen zetten. Als er geen chemie is, komt hulpverlening niet op gang. Indien nodig en gevraagd wordt een tweede gespreksmaatje gezocht.”

“Als er wel een klik is, spreken vrager en maatje een eerste termijn van een half jaar af. Dan

vindt een evaluatie plaats om te kijken of we op de goede weg zitten en of het doel van de onderlinge gesprekken bijgesteld moet worden. Het contact duurt in principe maximaal twee jaar omdat hulpverlening eindig dient te zijn. Normaal gesproken kan binnen deze termijn de vraag rond verwerking van rouw of verlies beantwoord zijn. Niet dat dan de pijn en het leed voorbij zijn, maar de betreffende persoon is dan weer in staat om zelf sturing aan het proces en aan het leven te geven.”

“Om zelf sturing aan het proces en aan het leven te geven”

“Het kan zijn dat de vraag te complex is voor een gespreksmaatje. Dan horen we dat. De pastoraal werkster of coördinator begeleiden dan zelf of verwijzen door naar andere instanties voor professionele begeleiding.”

“Aan het eind van het contact vult het gespreksmaatje een evaluatieformulier in en houdt de coördinator of teamleider nog een afrondend gesprek met de parochiaan of de inwoner. Belangrijk is om goed te monitoren of we beantwoorden aan de gestelde zorgvraag en alert blijven op zaken die verder ontwikkeld moeten worden.”

Hoe worden mensen gespreksmaatje?

Wim vertelt dat het werven en begeleiden van maatjes met veel aandacht gebeurt. “Bij de start van een nieuw zorgteam wordt intern een basiscursus van vier avonden gegeven. Hierbij ligt de nadruk op de wijze van hulpverlening die voornamelijk bestaat uit het bieden van een luisterend oor. Vanuit deze houding worden open vragen gesteld zodat mensen zichzelf kunnen ontwikkelen naar een volgende stap in hun eigen verwerkingsproces. Als blijkt dat er professionele hulpverlening nodig is, helpen we met informatie, waarna alleen de persoon zelf stappen kan zetten. Een goede doorverwijzing blijkt meestal al voldoende te zijn. Eens in de twee maanden komt men teamsgevoels bij elkaar om eigen ervaringen te bespreken. Het gaat dan om inhoud en proces. Hierdoor blijven het lerende groepen. Intern zijn de gespreksmaatjes goede begeleiders voor elkaar. Ook in het leven van enkele gespreksmaatjes is de laatste jaren heel wat gebeurd. Zij helpen elkaar in deze processen en het zijn geweldige leertrajecten. Zij hebben ook geleerd goed te reflecteren over zichzelf. Eén keer per jaar organiseren we met deskundigen een gezamenlijke thema-avond waarbij actuele zaken aan de orde komen.”

Tentoonstelling tijdens een diaconaal weekeinde

Doorwerking in de parochie

“We werken samen met de Parochiële Caritas Instelling, die ook kan helpen met financiële bijstand. Er is goed contact met de werkgroep zieken en ouderen en de werkgroep rouwverwerking (die lotgenoten bij elkaar brengt). Hierbij vindt eventueel doorverwijzing plaats indien mensen juist wel of niet individueel begeleid moeten worden. De aandachtsgroep, het sectie-beraad kerk en samenleving en de pastoraatsgroep zijn belangrijke doorverwijzers naar de zorgteams. Verder is er contact met de pastorale begeleiding in zorgcentra en maatschappelijk werkers. Ook vindt regelmatig doorverwijzing plaats naar het WMO-loket. Binnenkort wordt contact gelegd met de medewerkers van het in aanbouw zijnde hospice.”

“De parochiële werkgroepen ervaren onze maatjes als een geweldige aanvulling op hun eigen werk omdat hier op semi-professionele wijze zorg geboden wordt. Belangrijk blijkt te zijn dat mensen, die zelf al weer stappen hebben leren zetten in hun proces, bij anderen meer begrip kunnen tonen en advies kunnen geven. Enkele parochianen zijn na het contact zelf actief geworden binnen de parochie.”

Geert Rozema

Diaconaction in Amersfoort

“Diaconaction verandert je manier van kijken”

“Als ik zondag achterin de kerk zit zie ik dat ik met mijn 51 jaar een van de jongeren ben. Er leeft een verlangen in mij om mijn geloof door te geven aan jongere generaties. Diaconaction lijkt een geslaagde vorm om jongeren aan te spreken. En misschien is het een voorzichtig begin van geloofsoverdracht”, aldus vrijwilliger Theo Kolman met zijn motivatie om aan dit project mee te doen.

Naast Theo Kolman is Gérard Martens (53) een van de initiatiefnemers van Diaconaction. Theoloog en pastor Martens, parochiaan en vrijwilliger in zijn woonplaats Amersfoort: “Het is een landelijk initiatief dat jongeren plaatselijk, in hun eigen omgeving, met diaconie en actie in verbinding brengt. Diaconaction Amersfoort vindt altijd plaats op de zondag in het derde weekeinde van november.” “Ervaren dat er iets gebeurt als je wat voor een ander doet, als je iets samen doet. Hier licht iets in op. Je ‘diaconale klik ontdekken’ noem ik dat. Het maakt wat los bij jongeren”, aldus Gérard. Studente Liduine (20), dochter van Gérard en lid van het jongerenkoor beaamt dit. Ze doet mee sinds het begin in 2008. “Door samen iets

te doen deel je dat met mensen die je helemaal niet kent. Eigenlijk is het eenvoudig. Een lach, oogcontact. De ander vrolijk zien worden, geeft me een fijn, nuttig gevoel.” Theo: “Op deze dag wordt duidelijk dat wat je doet er toe doet”. Volgens Gérard is het niet zo vanzelfsprekend dat jongeren contact hebben met ouderen, armen of verslaafden. Liduine kijkt sinds Diaconaction anders naar ouderen. “Ze hebben zoveel ervaring. Prachtig om naar ze te luisteren en van ze te leren.”

Het geheim van Diaconaction

Nadat het pastorale team Gérard Martens benaderde om rondom Diaconaction wat te doen als vrijwilliger ging het snel. Het geheim van Diaconaction schuilt in de eenvoud en het kleine. Vertrekpunt van initiatiefnemer Gérard is “goed om je heen kijken en aansluiten bij wat er al is aan bestaande netwerken en krachten.” Liduine vult aan: “Je moet het vooral niet meteen te groot willen maken en te veel willen.” Na een korte inventarisatie blijken er verschillende jongerengroepen actief in de toen nog verschillende Amersfoortse parochieker-

Eén van de groepjes speelt Rummikub met ouderen

ken. Koren, en vooral verschillende Vormsel-groepjes, die ook na het Heilig Vormsel bijeen bleven komen. Inclusief ervaren begeleiders. Na de start sloot Theo Kolman zich al snel aan.

Weinig overhead en korte lijntjes

Gérard Martens: “Door de groepen te verzamelen is de coördinatiegroep ontstaan, die het project feitelijk draagt. Na een brainstormsessie over wensen en mogelijkheden kiezen we ervoor om per groep een activiteit op te zetten. Het voordeel hiervan is dat je nu zo min mogelijk overhead hebt. Je behoudt het al bestaande netwerk, je hoeft niets gezamenlijks te forceren. Want de jongeren zijn al bekend met elkaar.” Twee bijeenkomsten en wat huiswerk zijn voldoende voor de organisatie. Een slordige twintig uur per coördinator en de initiatiefnemers. Misschien iets meer voor de initiatiefnemers, door onverwacht publiciteitsacties met de nog verschillende parochiebladen. De begrotingspost voor zo’n grote actie waar zeker tachtig jongeren en vijftien vrijwilligers aan meedoen bedraagt vijfhonderd euro. De stedelijke Caritas Instelling sponsort. Volgens Liduine tonen de lage totaalkosten “dat helpen niet veel hoeft te kosten. En je hoeft er niet voor naar het buitenland.”

Contacten met de verschillende te bezoeken locaties ontstaan verbluffend gemakkelijk via de eigen netwerken van de jongerengroepen. Een begeleider die een vriend heeft die werkt in het verzorgingstehuis. Een jongeman wiens oma daar verblijft. De lijntjes zijn kort. De parochiale jongerengroepjes bezoeken verzorgingstehuizen, een woonplek voor mensen met een verslavingsachtergrond, een inloophuis, thuiszittende oudere parochianen die ze zelf-gemaakte pepernoten en surprises brengen, en de voedselbank. In de verzorgingshuizen spelen ze gezelschapspelletjes met bewoners en verzorgen ze een Hightea. Allemaal afzonderlijk

van elkaar. Zeven groepjes. De ene bakt thuis appeltaart, een muffin of brownie. Een ander groepje bakt gezamenlijk pepernoten. Mensen van het verzorgingstehuis verzorgen thee en koffie. Jong en oud leggen samen een kaartje, spelen Rummikub, mens-erger-je-niet.

Na gedane arbeid samen vieren

Na hun diaconale activiteit komen de verschillende jongerengroepen bijeen om te vieren in de kerk. Om tijdens de vesper ervaringen en beelden uit te wisselen via een groot scherm en meegebrachte foto’s. Bij dit gezamenlijke onderdeel is iedereen welkom: (groot)ouders, broertjes en zusjes, parochianen, de pastoor en de diaconale pastor. Zo’n 150 mensen bezoeken de vesper in 2009. “Noem het een verdieping in rituele vorm van wat er eerder die dag gebeurde” aldus Gérard. “Diaconie kun je prima integreren in liturgie. In woord en beeld. Na de pastorale overweging over zout der aarde zijn (Matt. 5) en het verschil maken door je handen uit de mouwen te steken en zo mensen de Blijde Boodschap te brengen, gaat iedereen in een kring staan. Om elkaar de zegen te geven. Via een kruisje op het voorhoofd geven de deelnemers aan dat de kring weer rond is.” “Best intiem”, noemt Liduine dat. Na de vesper is er een maaltijd. Iedereen neemt wat mee van huis om gezamenlijk de maaltijd te delen. Met volop ruimte om elkaar te ontmoeten en ervaringen uit te wisselen van de dag. Wat moge de toekomst brengen? Gérard nam in 2008 het voortouw, na twee jaar neemt Theo het stokje over. Nieuwe wegen inslaan, Diaconaction nog breder opzetten? Wie weet. Een droom: misschien gaan moslimjongeren ook mee doen. Diaconaction biedt perspectieven, aldus de initiatiefnemers.

www.jongkatholiek.nl/diaconaction en
www.katholiekamersfoort.nl

John Brohm

Een gemeenschap van gemeenschappen in Nieuwegein

“Het gaat om de diaconie van ontmoeting”

Hans Oldenhof, pastoraal werker te Nieuwegein met het profiel diaconie, werkt binnen het team van de streekparochie Rivierenland. Er zijn verschillende migrantengroepen in de stad, zoals de Vietnamezen, Indonesiërs, Irakezen, Antilianen en Surinamers.

Al deze groepen christenen huren o.a. de Emmauskerk in de Tabor parochie om hun vieringen te kunnen houden. De stad Nieuwegein telt thans een groot percentage mensen van allerlei landen uit de wereld. Binnen het pastorale team gloort de hoop om deze mensen voor ontmoeting in contact te brengen met de Nederlandse parochianen van Nieuwegein en met elkaar. Dit bij elkaar brengen zou dan een creatieve gemeenschap kunnen opleveren.

Missionaire leefgroep en pastores team

Hans Oldenhof: “Er is in Nieuwegein al lange tijd een missionaire leefgroep actief, die contact heeft met mensen van het Missionaire Instituut te Nijmegen, zoals emeritus professor van Rossum en de directeur Jorge Castillo Guerra. Enkele pastores voor de diverse geloofsgroepen in de wijk zijn uit deze missionaire leefgroep afkomstig. Er is een werkgroep van de gezamenlijke groepen ontstaan, waaronder deze pastores, plus de parochie pastores, Bernhard Höfte voor gemeenschapsopbouw en ik zelf.” “We stellen ons de vraag hoe er meer gemeenschap kan ontstaan. We hoopten ook andere groepen erbij te kunnen betrekken, zoals de Roma. Dat blijkt weer lastig, omdat een meerderheid Oosters orthodox gelovig is, en een minderheid rooms-katholiek. Pater Martien van Dijk is vanuit het vluchtelingenwerk bij hen

betrokken. Hij heeft ook contacten gemaakt met de familie die hier in het bos huisde en daarover de landelijke pers heeft gehaald. Ook de Parochiële Caritas Instelling heeft contacten met de Roma.” Na verschillende gesprekken heeft de werkgroep als droom verwoord toe te willen groeien naar een Gemeenschap van gemeenschappen, met meer onderlinge (dwars)verbanden. “De eerste activiteit werd een interculturele kerstzang, en na het slagen daarvan volgde een gespreksgroep met acht jongeren van allerlei afkomst. Er is concreet gesproken over hoe deze jongeren Nieuwegein als samenleving en als parochie beleven.” “Inmiddels is er een kleine structuur ontstaan doordat er twee vieringen per jaar zijn met de verschillende geloofsgroepen: op Witte Donderdag en op Wereld Missiedag. Op Witte Donderdag gebeurt de voetwassing met vertegenwoordigers van de verschillende culturen. De Indonesische priester gaat daarin voor. De meeste vieringen worden nu gedaan door de pastores van Nieuwegein en de mensen van de Emmaus leef- en werkgroep. Een moeilijk punt is dat niet alleen Nederlandse gelovigen intern kijken: ook de migrantenkerken zijn naar binnen gekeerd, ook diaconaal. Kerk is nodig als familie om zich een beetje thuis te gaan voelen in dit land.”

De Emmauskerk waar allerlei christenen elkaar ontmoeten

“De Irakezen vierden Pasen op Tweede Paasdag in de Nicolaaskerk van Nieuwegein en de hele kerk zat vol. Toch blijken hier al meteen de culturele verschillen. Koffie in de kerk drinken bijvoorbeeld kan niet. In hun beleving is de kerk een sacrale ruimte en verbreek je de stilte niet met zoiets als koffie drinken.”

Mensen zijn al langer in Nederland en vernederlandsen. Het aartsbisdom Utrecht en het SKANfonds dringen er op aan dat de migrantenparochies de eigen financiële broek ophouden. Slechts voor diaconale projecten is er geld. De migrantengemeenschappen moeten nu hun eigen priesters gaan betalen. Als daarvoor te weinig geld aanwezig is, is het beleid: de eigen structuur opheffen en integreren in de parochie. Op zich is dat loslaten van de eigen structuur al lastig. En hoe ga je dan integreren met behoud van eigenheid?

Migratie als kernwoord

Hans Oldenhof: “de migranten zijn een stukje toekomst van de Tabor parochie. Zij zijn regelmatige en trouwe kerkgangsters. Ze komen niet alleen in eigen vieringen, maar ook in die van de parochie. ‘De Vietnamese vieringen zijn voor ons een toetje’, zei laatst een bestuurlid tegen me. De verschillende groepen zijn de eigen priesters meer aan het afbouwen. Geld is een belangrijke reden, maar ook omdat de mensen al een tijd hier zijn en de Nederlandse taal en cultuur kennen. De pastores van de migrantenpriesters moeten nu clusteren.”

“Migrantenparochies zijn diaconale gemeenschappen: ze helpen hun eigen mensen de weg te vinden. Ze wijzen de weg in de kerk, in de maatschappij, in de cultuur. Vaak zijn het hoogopgeleide mensen, die hier onder hun niveau moeten werken. De leeftijdsgroepen zijn nog allemaal aanwezig. Bij de migranten ontbreekt de groep tussen de twintig en de vijftig niet, zoals vaak wel bij de Nederlanders.”

Hans hoopt “dat dit werk vruchten voortbrengt voor de Tabor en dat anderen er iets van kunnen opsteken. De groepjes zijn te klein om zichzelf te bedruipen. Hoe kun je hen met behoud van identiteit toch integreren? Wij hopen dat er inhoudelijke samenhang en uitwisseling groeit. De beeldvorming is daar bij belangrijk: Hoe zoeken we elkaar? Hoe verbinden we traditie met vernieuwing? Wij bieden gebouwen aan, ze worden gezien ook in hun eigen kracht. Ze zijn werkelijk medegelovigen. Het is werk op het snijvlak van pastoraat en diaconie. Er bestaat een lange traditie van missionair bezig zijn vanuit de missionaire leefgroep. Er zijn maatjesprojecten geweest, waar we de ervaringen van kunnen meenemen.”

Op uitwisselingszondagen met hapjes en drankjes vertelt men graag over de verschillende culturen en de kerk in hun landen. Hans: “Volgens Jorge Castillo gaat het om de diaconie van de ontmoeting: elkaar leren kennen en waarderen en komen tot samenwerking waar het eerst gescheiden werelden waren. Dit soort contacten zijn voortdurend ervaringen aan de grens van elkaars culturen.”

www.taborparochie.nl

Hub Crijs

Kerstpakkettenactie kerken in Soest

“Een glimp van de hemel”

De Protestantse gemeente Soest, de evangeliegemeente Soest en de HI. Willibrordusparochie verzorgen al vijf jaar een oecumenische kerstpakkettenactie. Een parochiaan stelt een stal beschikbaar als opslagplaats, inpakplek en distributiecentrum.

Jongeren die vanuit school een maatschappelijke stage doen en de Katholieke Jongeren Soest helpen met inpakken. Kinderen van de basisschool maken een eigengemaakte kerstswens. In het pakket met praktische levensmiddelen is tevens een groet van de Soester kerken en een geldbedrag in enveloppe gevoegd. PKN diakenen en parochianen brengen voor de Kerst meer dan 200 pakketten bij de mensen thuis.

Actieve werkgroep als motor

Als r.-k. pastor diaconie is Jan Houben nauw betrokken bij het groepje vrijwilligers van de kerken. Van de Protestantse gemeente zijn Bauke van der Leij, Els van Dasler en Rik Schoenmaker aanwezig. Aad Sleutel vertegenwoordigt de Evangeliegemeente en Hans van Hees is er namens de Parochiële Caritas Instelling parochie. Ieder draagt het zijne of hare bij aan het verhaal van de werkgroep. De groep komt in september bij elkaar en stelt dan de brief op, die naar de leden van de aangesloten kerken gaat. Er komen artikelen in de wijkkranten, kerkelijke tijdschriften en op websites. De brieven worden op de eerste zondag van de Advent uitgedeeld en er is aandacht in de diensten voor de actie. Mensen kunnen dan adressen doorgeven en donaties geven. Vanuit de evangeliegemeente is er al langer de traditie

om dagelijkse boodschappen te brengen. Bedrijven kunnen sponsoren, of met artikelen, of met geld. Half oktober schrijft men instellingen aan, zoals de voedselbank, maatschappelijk werk, vluchtelingenwerk, thuiszorg, sociale dienst. Els van Dasler: “Ook hebben we contacten met de scholen. Aan de mensen van deze organisaties vragen we ons adressen door te geven van mensen, die een kerstpakket kunnen gebruiken. De ontvangen namen en adressen vergelijken we met de lijst die we al hebben. Zo groeit ons adressenbestand.”

Bauke van der Leij is er trots op dat veel jongeren worden bereikt. “Jongeren die via hun school maatschappelijke stage moeten invullen, kunnen bij ons terecht. De LTS Amersfoort heeft koekjes gebakken. De Katholieke Jongeren Soest doen mee. Dat zijn jongeren die aan het Vormsel hebben meegedaan. In een boerderijschuur kunnen we alle ontvangen producten opslaan in kratten. De jongeren helpen mee met inpakken. Dat ging afgelopen jaar zo snel, dat we op vrijdagavond al klaar waren. Het was hard werken, maar omdat het goed georganiseerd was, liep het op rolletjes.”

Er zijn heel wat pluspunten te noemen

Al pratend komen de pluspunten van de actie aan bod. Rik Schoenmaker: “Het is een concrete

“Het enthousiasme van iedereen is zo leuk”

actie. We hebben het oecumenisch opgepakt. Er zijn jongeren bij betrokken en kinderen van de basisschool. Veel kerkelijke vrijwilligers helpen mee met de organisatie en het uitdelen van de pakketten. Bedrijven beginnen mee te doen met sponsoring. Afgelopen jaar zijn er twee concerten gehouden voor sponsoring. Er komen veel donaties binnen. De hele gemeenschap leeft mee.”

Hans van Hees vertelt over de dag van verspreiding. “Belangrijk is dat we vertellen dat de pakketten van de kerken in Soest afkomstig zijn. De herkomst is duidelijk door de tekening die de kinderen gemaakt hebben, en door onze kerstgroet in de enveloppe. We voegen er een geldbedrag bij ter vrije besteding. De pakketten worden persoonlijk afgegeven, ook als mensen daar meerdere keren voor moeten aanbellen. Soms volgen er dan gesprekken, maar meestal is het contact kort. De meeste mensen weten dat er een kerstpakket namens de kerken komt. Bij nieuwe contacten leggen we een en ander uit. Altijd is er een hartelijke sfeer. Vrijwilligers van de kerken en de diakenen verzorgen het uitdelen. Afgelopen jaar was het koud en sneeuwde het flink. Rond de stal hadden we een rijrichting aangegeven voor het ophalen en wegrijden. Het ging ondanks dat slechte weer perfect. Alles was in één dag weg.”

Goedkope dagtochtjes

Els vertelt over hoe aan de Kerstpakkettenactie een vervolg is gegeven. “We weten van gezinnen die kinderen hebben. Die geven we de mogelijkheid om in de zomer een gratis dagje uit te hebben. Met een brief geven we een aantal mogelijkheden aan, waar men uit kan kiezen. Zwembad, dierentuin, film, strand, pretpark. Allemaal dingen in de buurt.

Kinderen kunnen dan met hun ouders kiezen. Wat niet zo goed werkte was het verzoek om de antwoordbrieven in de kerk af te geven. Dit jaar gaan we de brief persoonlijk brengen. Dan krijg je als kerken ook een gezicht voor de mensen en bouw je een relatie op.” Natuurlijk evalueert de werkgroep elk jaar de actie. Er valt ieder jaar weer bij te leren. In januari is die vergadering en wordt het draaiboek weer bijgewerkt. Volgens Jan Houben “is het verrassende dat mensen, die het smal hebben, iets extra’s krijgen. De bedankjes en telefoontje plus briefjes achteraf getuigen daarvan”. Hans vindt “het enthousiasme van iedereen zo leuk. Zowel bij ouderen als jongeren ontstaat spirit. Je ervaart gemeenschap.” Els vindt dat de “stap van pastorale aandacht naar effectieve diaconale hulp nog steviger gezet mag worden”. Aad en Bauke vinden “dat de actie de bewustwording rond diaconaat in de hele geloofsgemeenschap laat groeien. Op grond daarvan kunnen we ons inzetten en hulp geven. Je leert er zelf anders door om je heen te kijken.”

Jongeren maken enthousiast de kerstpakketten

Hans Boerkamp

Vincentius Vereniging Arnhem

“Meedoen is straks meetellen”

In de wijk Klarendal in Arnhem ligt in de voormalige pastorie van de Johannes de Doperparochie, het kloppend hart van de Vincentius Vereniging Arnhem (VVA). De Vincentius Vereniging is in 1848 opgericht.

Onder de vlag van de Vereniging vinden vele activiteiten en diaconale projecten plaats: behandeling individuele nood, Kerstherberg, Stichting Leergeld Arnhem, Vincentrum (tweedehands meubel en kleding winkel), en het caravanproject voor vakanties van mensen met een smalle beurs. Marita Donders-Engelen, secretaris, en Nelleke Wijngaards Serrarens, bestuurslid, zijn de gesprekspartners. Nelleke: “De Vereniging is nauw verbonden met activiteiten die gerelateerd zijn aan de doelstellingen. Zoals ‘Fietstocht Ome Joops Tour’ waar veel kinderen aan meedoen uit arme gezinnen, Kerstprojecten op scholen, kerstpakketten actie Siza Dorpgroep en het Kruispunt. Bovendien werkt de Vincentius Vereniging nauw samen met de gemeente, het buurtpastoraat, maatschappelijk werk en vluchtelingen platform.” Het is een

indrukwekkend geheel van activiteiten geleid door vrijwilligers.

Het geheim van de Vincentius Vereniging Arnhem

Marita begint en houdt niet op. “Het geheim is, dat je samen iets doet vanuit de zelfde motieven, dat je voor anderen iets kunt betekenen, laten zien dat er in deze wereld fijne en goede dingen zijn, bijvoorbeeld het krijgen van een wasmachine.” Ze zegt: “Onderschat niet wat het betekent als je zomaar gratis een wasmachine krijgt van de Vincentius Vereniging. Het betekent weer schone kleren en een frisse geur, dat kinderen op school fris ruiken, en de verwondering in de ogen van mensen dat je zoiets krijgt zonder papieren rompslomp.” Marita vervolgt: “Het is nog al wat als je een

“Heilige verontwaardiging, dat is de drijfveer van ‘bergen verzetten”

huisuitzetting kunt voorkomen als je voor de mensen één maand huur betaalt”. Marita doet gemiddeld een tot twee huisbezoeken in de week bij mensen die in de problemen zitten door armoede. Ze merkte dat veel instanties langs elkaar heen werken en alleen zicht hebben op eigen organisatie en regelgeving. Ze is naar de wethouder gegaan en heeft gevraagd om telefoonnummers van ambtenaren, die hoog in de organisatie van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) zitten. Haar doel was om hen te benaderen als mensen die gemangeld worden in de regelgeving. Het is gelukt en daardoor is een gespreksbasis voor verbetering ontstaan. Daarnaast heeft de Vereniging mede een grote voorzieningenmarkt georganiseerd voor en door welzijnsorganisaties uit Arnhem. Rond de 250 mensen waren aanwezig van Jeugdzorg tot en met ouderenbonden, van gemeente vertegenwoordigers tot woningbouwverenigingen. Doel van de dag was: dwarsverbanden aanleggen zodat er samengewerkt wordt. Het was voor velen een eye-opener.

Stichting Leergeld als etalageproject

Op de vraag waar hun hart sneller van gaat kloppen zegt Nelleke: “de Stichting Leergeld Arnhem. De stichting is in 1998 opgericht bij gelegenheid van het 150-jarig bestaan van de Vincentius Vereniging. Doelstelling is om hulp te bieden aan kinderen tussen 4 en 18 jaar. Kinderen waarvan ouders niet de financiële middelen hebben om hun schoolgaande kinderen mee te laten doen aan buitenschoolse activiteiten. Het motto is: ‘Meedoen is straks meetellen’. In de tien jaar dat de stichting bestaat bereikt ze op jaarbasis 1.300 gezinnen! De gezinnen worden bezocht door mensen die in principe uit dezelfde groep komen. Het gaat om dertig vrijwilligers, meest vrouwen die door hun deelname

de kansen op een betaalde baan vergroten.”

Nelleke noemt nog een oogappel. Eens per jaar, al

60 jaar lang, wordt ‘Ome Joops Toer’ georganiseerd. Het is een fietstocht door Nederland. Er doen uit Arnhem 200 kinderen aan mee. Daarbij komen nog de begeleiders van de kinderen. Stichting Leergeld Arnhem ondersteunt 35 kinderen om hier aan deel te nemen. Het zijn kinderen die geen fiets hebben, die € 25 inschrijfgeld niet kunnen betalen, die geen slaapmatje hebben en niet genoeg schoon ondergoed. Het is een ervaring voor het leven als kinderen hier aan mee kunnen doen. Dat willen we hen geven.” Marita voegt er aan toe: “Als we de prijs winnen gaat het geld naar deze stichting.”

Als ik tot me laat doordringen wat voor een impact deze stichting heeft op kinderen en hun gezinnen, is ontroering een eerste woord. Ik ben ontroerd door de organisatie van de Stichting Leergeld, de deskundigheid, en de volharding om zoiets tot stand te brengen. Ik ben het meest ontroerd door de heilige verontwaardiging van deze twee vrouwen als het gaat om kinderen die geen kansen hebben als er niemand is die het voor hen opneemt.

De drijfveer van dit alles

Op het einde van het gesprek geven Nelleke en Marita als laatste woorden mee: “Hoe we met elkaar omgaan. Als bestuur, als Vincentianen zijn we een echt team. We doen heel veel zonder ons zelf op de borst te kloppen. We brengen elkaar met humor op originele ideeën en velen zijn al heel lang, vanaf hun puberteit Vincentiaan, zoals Eric, Frank, Paul en Jacques.”

Op weg naar huis schrijf ik al aan het artikel: “Heilige verontwaardiging, dat is de drijfveer van ‘bergen verzetten’ en ‘het aanschijn der aarde veranderen”.

Het bestuur van de
Vincentius Vereniging
Arnhem

Hans Boerkamp

Dag van verzet tegen armoede in Arnhem

“Achter de geraniums zitten is het goedkoopste”

De werkgroep ‘Dag van verzet’ kent een lange geschiedenis. In 1998 wordt de ‘Steen des aanstoots’ geplaatst op het Walburgisplein in Arnhem. Er wordt een manifest opgesteld over armoede. Het manifest wordt bij de ‘Steen des aanstoots’ overhandigd aan de gemeente. Het manifest bevat verbeterpunten voor de gemeente en de Raad van Kerken.

Frater Ben Doodkorte is de initiatiefnemer. Hij was tien jaar lang de inspirerend leider van de werkgroep die tot doel heeft om armoede aan de kaak te stellen. Armoede is onrecht. De werkgroep heeft sindsdien een lange staat van dienst met thema's als: Zorg om mensen die te kort komen aan zorg, effect van armoede op kinderen, hoe overleven in armoede met schulden, ouderen en armoede, theater voorstelling ‘Maria van altijd durende bijstand’, vervoersproblemen bij ouderen, armoede onder oudere migranten. Ruim een jaar geleden nam Frater Ben Doodkorte afscheid van de werkgroep. Het siert de werkgroep dat ze met nieuw elan het werk heeft voortgezet.

Armoede op de kaart zetten

Op het diaonaal bureau wijzen Margriet Kok, Gijs van den Heuvel en Jeanne van den Boogaard de weg in de wereld van de werkgroep. Margriet is pastoraal werker in Arnhem-Zuid en diaonaal consulent voor de Protestantse Gemeente Arnhem. Jeanne is parochiaan en diaonaal betrokken vanuit de r.-k. Emmausparochie in Arnhem-Zuid. Gijs is als opbouwwerker in dienst van Stichting Rijnstad. Hij is zijn

betaalde werk aan het afbouwen. Het vierde lid van de werkgroep Nelleke Wijngaards Serrarens, betrokken bij een aantal diaconale projecten rond armoede en onrecht, o.m. vanuit de parochie de Wijngaard, was verhinderd.

Het bijzondere aan de werkgroep is kort te beantwoorden, aldus Margriet: “We staan in Arnhem op de kaart. In tien jaar hebben we een geweldig netwerk opgebouwd en ons werk krijgt steeds meer draagvlak”.

In 2005 heeft de werkgroep het ‘Petersborgoverleg’ opgericht. In dit overleg zitten vertegenwoordigers van politieke partijen en belangenorganisaties zoals Stichting welzijn ouderen, Multicultureel platform, platform voor gehandicapten en chronisch zieken, de ouderenbonden en de vertegenwoordigers uit de verschillende geloofsgemeenschappen. Het Petersborgoverleg komt drie keer per jaar bij elkaar.

Gijs zegt: “Armoede is geen populair onderwerp. Politici zeggen steeds weer: “Het is moeilijk om dit onderwerp binnen de fracties bespreekbaar te houden”. Ze ervaren dit overleg als een geweldige stimulans omdat de gevolgen van beleid zichtbaar worden in leef-

“We hebben armoede op de kaart gezet”

omstandigheden van concrete mensen. In 2008 heeft de gemeente een beleidsnotitie geschreven: *Arnhem omarmt*. De werkgroep en het Petersborgoverleg hebben in de totstandkoming van deze notitie zeker een rol gespeeld. Het bijzondere van de werkgroep is dat ze van de ene kant een geweldig netwerk heeft opgebouwd en van de andere kant feeling houdt met mensen waar het om gaat. Margriet vertelt: “Een meisje zegt: ‘Ik ben blij dat ik in de zomervakantie jarig ben want dan hoef ik geen feestje te houden’. ‘En wat denk je van een moeder die een cadeaubon krijgt, daar koopt ze iets voor en het gekochte ruilt ze om voor geld, dan kan ze weer eten kopen’. Van een ouder iemand hoorde ze: ‘Achter de geraniums zitten is het goedkoopste’. Voorbeelden van armoede gaan over tafel en je merkt de heilige verontwaardiging: Armoede is onrecht. De heilige verontwaardiging is de drijfveer. Jeanne vertelt over de activiteit in het winkelcentrum van Arnhem op 17 oktober, de dag die de VN heeft uitgeroepen tot ‘internationale dag van het verzet tegen armoede’. “Er was een kopie van de ‘Steen des aanstoots’ en de kraam werd bemenst door allerlei groepen die zich inzetten om armoede de wereld uit te helpen. Het was een succes. Plaatselijke kranten hebben artikelen geplaatst, de burgemeester kwam langs en de wethouder, er heerste een sfeer van onderlinge solidariteit en de werkgroep heeft besloten om hier ook komend jaar mee door te gaan.”

Activiteiten in de toekomst

De speerpunten voor de komende tijd bestaan uit ideeën en idealen. Jeanne zegt: “We willen graag aandacht besteden aan armoede onder oudere migranten, maar de moeilijkheid is dat de migranten voor ons moeilijk bereikbaar zijn. We moeten dus nieuwe wegen ontwikkelen.” Margriet vertelt dat ze “ bezig is om suggesties

voor vieringen te ontwikkelen zodat in alle kerken op de dag van verzet aandacht besteed wordt aan het thema: Armoede is onrecht”. Gijs wijst op het belang van het netwerk en het intensiveren van het Petersborgoverleg. Bij het afscheid zegt Jeanne: “We zijn een bijzondere groep, we vullen elkaar aan en we inspireren elkaar, maar soms willen we meer dan we kunnen, het zou mooi zijn als we er wat mensen bij krijgen... maar hoe doe je dat...”

Gijs zegt nogmaals: “Armoede is geen hot item... en hoe maak je aan anderen duidelijk wat je precies doet?”. Hij voegt er aan toe: “We hebben armoede wel op de kaart gezet en we hebben draagvlak gecreëerd”. Waarvan akte.

De kern van de werkgroep Dag van verzet

Nelleke Wijngaards Serrarens

Diaconaal netwerk armoedebestrijding in Rheden en Rozendaal

“WMO-gelden gebruiken waar ze voor bedoeld zijn!”

In gesprek met Paul Hendriksen over Diana vertelt hij hoe het initiatief ontstaan is. “De verschillende parochies en protestantse gemeenten waren allen in ‘eigen kring’ bezig met het signaleren en bestrijden van armoede. Ieder had apart contact met de burgerlijke gemeente. Om deze krachten te bundelen is in 2003 het initiatief genomen tot een diaconaal netwerk, *Diaconaal Netwerk Armoedebestrijding (Diana)*.”

“Al doende zijn diverse groepen, die zich inzetten rond armoede, bij elkaar gebracht. Gezamenlijk leggen zij contact met de politiek en zijn zo een volwaardig gesprekspartner geworden voor de gemeente.”

Betrokken en actieve groep

De leden van het netwerk zijn erg betrokken, minimaal twaalf tot soms 18 personen zijn aanwezig. De groep komt drie tot vier keer per jaar bij elkaar en de leden hebben tussentijds allerlei contacten. Het gaat om een netwerk van katholieke en protestantse diaconieën, met drie doelen. Ten eerste het kritisch volgen van het gemeentelijk minimabeleid en de gemeente daar op aanspreken: “Luis in de pels zijn!” Ten tweede het delen van ervaringen rond armoede en het uitwisselen van ideeën en tips: “Zo kun je van elkaar leren en gebruik maken van elkaars talenten. Zo hoeft het wiel niet opnieuw uitgevonden te worden”. Ten derde het bevorderen van de deskundigheid. Twee keer per jaar worden daartoe verschillende organisaties of politieke vertegenwoordigers uitgenodigd. Recent is bijvoorbeeld iemand van het Inloop-

huis in Dieren, ook een initiatief dat bemest wordt door vrijwilligers van kerken, bij het netwerk komen vertellen over de Inloop. Door de week, maar ook in het weekend en op feestdagen kunnen hier mensen terecht die met een minimuminkomen leven. Er is daar regelmatig iemand van de Belangengroep Uitkeringsgerechtigden (BUG) aanwezig die advies geeft en waar nodig ook meegaat naar instanties. De mensen die de Inloop bezoeken kunnen er ook samen koken, spelletjes doen of de krant lezen. En natuurlijk samen koffie drinken.

Een andere keer is er iemand komen vertellen over de stichting De Boei, een organisatie die zich inzet voor opvang van jongeren in crisis-situaties. De Boei is begonnen met stacaravans, maar heeft nu de beschikking over enkele tijdelijke panden. De jongeren worden door vrijwilligers van de Stichting begeleid, en doen ook veel zelf. Toen de redactie van het kerkblad het netwerk vroeg eens te vergelijken hoe het armoedebeleid van de verschillende gemeenten is, heeft Diana initiatieven genomen tot een onderzoek. “Zo kun je ideeën, opgedaan bij een gemeente in de regio, inbrengen in je eigen gemeente:

‘kijk eens wat die (andere) gemeente doet’”. Diana is breed samengesteld en men komt via de netwerken met nog meer mensen en groepen in aanraking. Zo ook met de groep ‘Mensen in de bijstand’. Deze groep betekent veel voor mensen die met een minimuminkomen moeten rondkomen. Ze geeft voorlichting en gaat bijvoorbeeld ook mee naar de gemeente, de rechtbank of naar de energie-maatschappij Nuon, “want in je eentje naar die instanties moeten gaan is vaak een zware gang”. De groep heeft zich inmiddels aangesloten bij Diana, zodat de communicatie tussen beide groepen optimaal is en waar nodig actie ondernomen wordt.

De contacten met de gemeente

Op de vraag hoe de relatie met de gemeente is, schetst Paul hoe deze beter is geworden. “De CDA wethouder heeft meer oog voor armoede gekregen. In de gemeente heeft de VVD met de recente gemeenteraadsverkiezingen fors gewonnen en deze partij benadrukt meer de eigen verantwoordelijkheid. Hier ligt dus een uitdaging voor Diana!” Het blijkt dat er 1,7 miljoen euro aan geld, dat besteed moest worden binnen de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) niet gebruikt is, wat vervolgens terug zal vloeien in de algemene middelen. Diana neemt daarop actie en heeft een brief gestuurd aan de gemeente met als boodschap: ‘WMO-gelden moeten gebruikt worden waar ze voor bedoeld zijn!’ Wat betreft het niet-gebruik van voorzieningen heeft de gemeente Diana en de kerken om hulp gevraagd om mensen op te sporen die recht hebben op deze voorzieningen. Via bezoekersgroepen, maar ook radiospotjes - belangrijk voor mensen die laag-

geletterd zijn - en het volwassenenonderwijs wordt hier aandacht aan besteed. Problemen waar mensen tegen aanlopen zijn bijvoorbeeld het van het ene loket naar het andere loket gestuurd worden, en het zelf opsporen waar je recht op hebt. Het is vaak moeilijk te overzien in het woud aan regelingen. Ook is de taal van formulieren ingewikkeld. Door alert te blijven op al deze zaken en het beleid en de gevolgen daarvan voor de armen op de voet te volgen, laten de leden van het netwerk zien hoe je als kerken solidair en bondgenoot kunt zijn. De leden van het netwerk houden hun achterbannen op de hoogte via het parochieblad en de website. Ook hebben ze uitdrukkelijk om meer diaconie in de liturgie gevraagd, welk verzoek positief beantwoord is door het team pastores. Paul Hendriksen geeft aan hoe de persoonlijke betrokkenheid die hij van huis uit heeft meegekregen, steeds gevoed wordt door de grote motivatie en inzet van de verschillende partners in Diana. Samen willen ze niet alleen financiële hulp geven, maar ook oorzaken van problemen opsporen en deze oplossen. Vanuit hun beweging om mensen in nood zetten zij zich in om hun situatie structureel te verbeteren.

De leden van het netwerk Diana

John Brohm

Stichting Straatpastoraat Amersfoort

“Ontmoetingen met en verhalen van mensen op straat”

Het straatpastoraat Amersfoort is in februari 2008 begonnen na een periode van voorbereiding vanuit de kerken. Er is een eigen stichting opgericht, een bestuur samengesteld met Rein Brouwer als voorzitter, een werkruinte ingericht en pastor Bernadette van Dijk krijgt ondersteuning vanuit een klankbordgroep.

Straatpastor Bernadette van Dijk ontmoet veel mensen uiteraard op straat. “Door stap voor stap hun leefwereld te leren kennen, ontstaat zicht op de betekenis van die contacten. Ik vind hen op de plekken waar ze zich verzamelen, maar ook steeds meer mensen vragen om afspraken, of laten langzaam iets meer van zichzelf zien. Natuurlijk bewaren anderen ook afstand. Zeker met mensen die weinig vertrouwen hebben in het leven, probeer ik voorzichtig of het zinvol is om dichterbij te komen. Het wordt gaandeweg gemakkelijker om de dynamiek te duiden op plekken waar straatmensen zich verzamelen, zoals op de ‘hangplek’, het afdak waar tot november 2009 een gedoogbeleid gold. Op moment van spreken bestaan er met 88 mensen regelmatige contacten. Daar zijn 9 vrouwen onder. Met nog 72 anderen is het contact sporadisch, eenmalig of is iemand uit het oog verloren.”

Verhalen van binnenuit

Het pastoraat is bedoeld voor mensen met hun leefwereld op straat: daklozen en mensen die 's nachts wel een vaste plek hebben, maar overdag thuisloos zijn. Vanaf de start is het werk geconcentreerd op die plekken, waar

“Soms loop ik dan letterlijk met mensen op”

straatmensen aanwezig zijn en ontmoet kunnen worden: letterlijk op hun vaste plekken en routes buiten, maar ook in de dagopvang, de verslavingszorg, de straatadvocaat en het klussenbureau.

“Soms loop ik dan letterlijk met mensen op. Daag hen uit hun levensverhaal te vertellen. Je eigen verhaal vertellen (een keer zonder dat je met dat verhaal een uitkering of de diensten van een instelling moet verwerven) is al heel lastig als dat verhaal gepaard gaat met verdriet en verlies. Maar het is ook niet vanzelfsprekend als je dagelijks leven bestaat uit overleven. Als je geschiedenis bedekt en onbespreekbaar is, waar is dan je toekomst? Daarom zoek ik naar zin en onzin, hoop en wanhoop, mogelijkheden tot verzoening in hun verhalen. We markeren en vieren bijzondere momenten, met taart (verjaardagen) of met rituelen (een nieuwe woonplek zegenen).”

“We hebben mensen verloren die meer en andere minder bekend waren in het daklozen-circuit van de stad. De sociale dienst maakt wel een keurige bijeenkomst in de aula mogelijk, als er niemand anders is. Maar het is mooi om iemand ook met eer en liefde uitgeleide te kunnen doen.”

Groepsactiviteiten

Vanuit de enkelvoudige contacten is de mogelijkheid ontstaan om soms een groepsactiviteit te doen. Rond Allerzielen is er opnieuw een herdenking van de dierbare doden geweest met een eigen viering. “Deze keer ontving de Johanneskerk ons. Er waren vijf mensen van de straat, en met enkele vrijwilligers uit verschillende kerken hadden we ieder een eigen aandeel in de viering: iemand verzorgde de bloemen en onderhield de anderen met verhalen, twee vrijwilligers van de Xaveriuskerk lazen uit de Schrift en gedichtenbundel, een ander bracht met een kwinkslag lucht tussen de plechtigheid door. Een pianist ondersteunde de liederen en gehele viering op buitengewoon sfeervolle wijze. De overledenen van de straat en andere dierbaren werden genoemd en herdacht met licht en gebeden.”

“Ook doen we in samenwerking met anderen groepsactiviteiten: met de Rafaelkerk een barbecue voor straatmensen, samen met de protestantse diaconie een bezoek aan de diertuin, als cadeautje bij de verhuizing van de Dagopvang. In de Xaveriuskerk is een regelmatige lunch op gang gekomen, voor daklozen na de zondagsviering. Kerkmensen en straatmensen ontmoeten elkaar daar.”

Contacten met kerken, voorzieningen en gemeente

Het Straatpastoraat onderhoudt contacten met kerken, inloophuizen, hulpverleners, voorzieningen en de gemeente Amersfoort. Het gaat aan de ene kant om ervaringen uit het werk door te geven, anderzijds om voor de mensen die ontmoet zijn zaken te regelen of voor elkaar te krijgen, individueel of collectief. Vooral als er veranderingen plaats vinden, in de stad of rond voorzieningen, heeft dit grote gevolgen voor de mensen. Bernadette van Dijk: “De hangplek verdwijnt, toch niet, wordt verplaatst, verdwijnt

later toch. De inloop verhuist, het hostel voor harddrugsverslaafden wordt geopend, het zorgcentrum sluit en opent voor alcoholgebruikers. De politie verscherpt haar boete- en arrestatiepraktijk. Met straatmensen en hulpverleners zijn de veranderingen onderwerp van gesprek. De veranderingen brengen onder straatmensen veel angst, onzekerheid, ervaringen van verlies, verzet en onmacht teweeg. Een enkele keer hoop en dankbaarheid, met name vanwege het nieuwe hostel. Met het Leger des Heils, dat het hostel beheert, zijn contacten gelegd. Ik ben er welkom en regelmatig te gast. Op allerlei manieren merk ik dat het werk gedragen wordt door anderen in de stad. Kerken, hulpverleners en hun instellingen, vrijwilligers, de politie, de gemeente.”

www.straatpastor.nl

Tijdens de Allerzielen herdenking

Geert Rozema

Interreligieuze ontmoetingen in Lombok in Utrecht

“Wij zoeken U, als wij samen komen, hopen dat Gij aanwezig zijt”

“Wij zoeken U, als wij samen komen, hopen dat Gij aanwezig zijt. Hopen dat het er eens van zal komen: mensen in vrede vandaag en altijd.” Aldus een fragment uit het openingslied tijdens een gebedsdienst *Dromen op weg naar vrede van joden, moslims en christenen in de St. Antoniuskerk rond de Vredesweek, 14 september 2008.*

Initiatiefnemer van het project ‘Interreligieuze ontmoetingen in Lombok’ pastor Gerrit-Jan Westerveld: “Wij onderhouden als parochie van St. Antonius van Padua/Onze Lieve Vrouw van Goede Raad sinds 1996 structurele contacten met vertegenwoordigers van andere religies en verschillende groepen christenmigranten in de wijk.”

Parochiebestuurslid Gert-Jan van Westerlaak draagt samen met pastor Gerrit-Jan dit project. Andere dragers zijn de ‘gewone’ parochianen. “Lombok was een van de eerste migrantenwijken van Nederland, met veel Turken en Marokkanen. Vanaf de jaren tachtig heeft de parochie contacten met moslims ontwikkeld via pastor Jan Wenting o.p.” “En via de diaconie. Diaconale vrijwilligers hadden snel veel contacten met moslim wijkbewoners die een beroep deden op hun sociale kennis van stad en hulpverlenende instanties en hun eigen materiële en financiële ‘noodvoorzieningen’. De diaconale vrijwilligers Joop in den Haak en René Wilbrink weten er alles van.”

Migrantenvijk en verhuur aan moslims

Gerrit-Jan: “Via de Turkse moskee ontstond het structurele contact. Het moskeebestuur vroeg in 1996 of zij onze kerkruimte mochten huren voor een bijeenkomst.” Gerrit-Jan herinnert zich het snelle positieve antwoord van de vice-voorzitter

Pastor Westerveld tijdens dodenherdenking

parochiebestuur nog goed. “Sindsdien concentreren de grote gezamenlijke activiteiten zich op de Feestdagen uit onze verschillende tradities zoals Kerstmis, Pasen, Ramadan, de dodenherdenking van 4 mei.”

“Als het weer het toelaat herdenken de imam, dominee en pastor op 4 mei buiten op het kerkplein. We hebben eenmalig kosten uitgegeven aan een professioneel spandoek. Publiciteit gaat via huis-aan-huisbladen, wijkwebsite en parochieblad.”

Ramp stimuleert interreligieuze samenwerking

“Sinds elf september 2001 gaan we samen voor in een viering rond de Vredesweek: pastor, imam

en rabbijn. Met drie gebeden en lezingen uit de drie verschillende Heilige Boeken. Met drie gezangen uit de betrokken tradities. Elf september 2001 en de moord op de filmmaker Theo van Gogh zijn belangrijke stimuleringen geweest voor nauwere samenwerking.”

Gert-Jan: “Bij Kerstmis of Pasen zijn doorgaans een of twee imams aanwezig, een van de Marokkaanse moskee en een van de Turkse en een rabbijn, als gasten in ons midden. Bij Pasen is de rabbijn er niet bij. Dat ligt historisch nog te gevoelig.”

Gerrit-Jan: “Bij ingrijpende gebeurtenissen zoals overlijden is er grote betrokkenheid over en weer. Na het overlijden van mijn vader stond ‘s avonds ineens een hele delegatie van het Turkse moskeebestuur op mijn stoep om hun medeleven te betuigen. Of neem de feestelijke aangelegenheid als de opening van de nieuwe moskee waar ik spontaan gevraagd wordt deze in te zegenen”, aldus Gerrit-Jan.

‘Feesten van de burenen’

Gert-Jan: “De drempel om elkaar te leren kennen is laag. Wij van de parochie, presenteren ons op onze beurt tijdens iftar-maaltijden in de moslimse Vastenmaand Ramadan. Mooi is het om te zien dat ‘autochtone’ katholieken ontdekken dat er iets kan ontstaan met niet-‘allochtonen’. Tijdens de voorbeden in de Mis noemen we het begin van hun vastenmaand. Beschouw het als een stukje parochiële toerusting. Dat gebeurt via vieringen en parochieblad. Via de rubriek ‘feesten van de burenen’. Dan kondigen we de ‘Dag van het Jodendom’ aan. En afgelopen jaar voor het eerst de ‘open gebedshuizen-dag’. Volgend jaar wil de synagoge hier ook aan mee doen.”

“We hebben vrijwel dagelijks contact op straat, in de wijk. Omdat we elkaars burenen zijn. Het contact tussen de onderlinge besturen is goed. Zo ging ik eens met een moskeebestuurder naar

een wedstrijd van FC-Utrecht.” Gert-Jan: “Natuurlijk is er teleurstelling als een groep moslims zonder afmelding niet komt opdagen. Ons interreligieus project blijft een proces van lange adem. Maar vooralsnog domineren de plezierige, verrijkende en geloofsverdiepende kanten van onze ontmoetingen.”

Denken over het eigen geloof

Gerrit-Jan: “De interreligieuze ontmoetingen zetten je aan het denken over je eigen geloof. Ze voeden me. Hoe beleef ik de Vasten bijvoorbeeld? Sinds de gegroeide contacten met moslims vasten we weer in de parochie met een gezamenlijke sobere soepmaaltijd.” De pastor ziet ook interesse van moslims, zowel van de Turken als de Marokkanen, naar het christendom. “Zo heb ik eens een hele dag catechese gegeven over het christendom aan een groep jonge Turken. Over sacramenten, gebruiken, feestdagen.” Gert-Jan ervaart indirect grote steun van het Leergezag voor wat de parochie doet. “Met trots laat ik moslim-vrienden het Tweede Vaticaanse Concilie document *Nostra Aetate* lezen. Er ligt altijd een exemplaar achterin de kerk om mee te nemen. Wat ons samenbindt? We delen het geloof in één God in een wereld waarin geloof niet vanzelfsprekend is. We willen met moslims en joden een zichtbare bijdrage leveren aan een vreedzame samenleving waar we midden in staan. Door letterlijk gezamenlijk naar buiten te treden.”

“Wat betreft Wilders en de soms opruiende media. We gaan hier in parochie en wijk gewoon verder. Ze maken ons niet zo snel gek. Omdat mensen hier relaties met elkaar zijn aangegaan. Moslims, christenen, joden, niet-gelovigen. Hier kan je niet zeggen: ‘Wilders ga je gang maar met je moslim-deportatie plannen’. Als je elkaar kent, laat je dit niet gebeuren. We blijven bijdragen en geloven in de sinds Christus in gang gezette komst van Gods Rijk van vrede op aarde.”

Hans Boerkamp

Gehandicaptenvoetbal in Ulft

“SDOUC: Samenspel Doet Overwinnen Ulftse Combinatie”

“Het project G-voetbal is bedoeld voor een groep jongeren die moet leven met een verstandelijke beperking. Voor hen is het niet vanzelfsprekend dat ze kunnen deelnemen aan het maatschappelijk verkeer. Voetbal kan een manier zijn om jongeren te stimuleren en te werken aan teambuilding.”

Pastor André Monnikhof is officieel scheidsrechter bij de KNVB. Hij werd gevraagd om een zaalvoetbaltoernooi te fluiten voor jongeren met een verstandelijk en/of lichamelijke beperking. Verstandelijke beperking heeft hier een brede betekenis. Het gaat om verschillende vormen van autisme tot en met jongeren met verstandelijke en/of lichamelijke beperking. Met stralende ogen vertelde hij hoe hij genoten heeft van de inzet en sportiviteit. “Als een bal

hoekschap was dan wees iedereen naar de cornervlag. Men klapte voor een mooi doelpunt van de tegenpartij. Ze zijn goud eerlijk en met een positieve waardering is men een nederlaag gauw vergeten.” André was geraakt en verkocht en dacht: ‘Dit moeten we in Ulft ook opzetten, een voetbalteam voor jongeren met een beperking, een G-team’.

Op weg naar gehandicaptenvoetbal

Bijna tegelijkertijd was Tonnie Giessen, vader van een zoon met een verstandelijke beperking, op zoek naar een sportclub voor zijn zoon. Dit was nog niet zo eenvoudig. Tonnie: “Je kunt jongeren met een beperking niet zo maar invoegen in bestaande teams. Ze hebben aparte begeleiding nodig, een eigen trainer en deskundige scheidsrechters. Ze vragen om een vaste structuur met eigen kleedkamers zowel voor het eigen team als voor de gasten. Soms moeten ze geholpen worden met aan- en uitkleden en, als het gaat om vervoer moeten afstanden van soms vijftig km worden overbrugd. In de Achterhoek zijn maar weinig voetbalclubs met

André Monnikhof en Tonnie Giessen

op hun voetbalveld

een eigen G-team. Op een G-team staat het dubbele aantal vrijwilligers in verhouding met andere teams. Niet voor niets heeft de KNVB een boekje uitgegeven met de veelzeggende titel: *Weet waar je aan begint als je start met een G-team.*”

Tonnie Giessen zegt: “Vanwege de aparte en intensieve begeleiding vallen jongeren met een beperking overal buiten de boot. Geen sportclub is daar op ingespeeld en het gevaar dreigt dat ze geïsoleerd raken. We hebben het dan nog niet eens over de zorg die ouders dag en nacht dragen”.

André en Tonnie ontmoeten elkaar in het bestuur van SDOUC. Het bestuur staat positief tegenover het plan. De club heeft ‘maatschappelijk verantwoord sporten’ in haar doelstellingen staan, maar Tonnie zegt: “Wil je het, maar kun je het niet... niet aan beginnen. Kun je het, maar wil je niet... niet aan beginnen. Als je er aan begint... moet het een breed draagvlak hebben.”

Er wordt een werkgroep opgericht

Vanuit het plan ontstaat een werkgroep die er aan gaat trekken. Het is onvoorstelbaar wat de werkgroep in twee jaar heeft bereikt. De gemeente werkt actief mee in het kader van de beleidsnotitie *Actief Bewegen voor iedereen*. De scholen zijn enthousiast, het is een gat in de markt. Het intergemeentelijk Samenwerkingsverband Werk en Inkomen (SWI) stelt busjes voor vervoer beschikbaar. Sponsors staan in de rij en voetbalclub de Graafschap verricht de officiële aftrap bij de opening van een apart veld met kunstgras. André: “De graafschap heeft haar leden verplicht om mee te werken aan activiteiten rond G-teams”.

Het lijkt wel of de oprichting van een G-team in Ulft de samenleving verbindt. Iedereen gaat ervoor.

Pastor André Monnikhof is geestelijk adviseur

van de Nederlandse Sportfederatie. Hij is regelmatig te zien bij SDOUC als scheidsrechter maar ook als gewaardeerd bezoeker. Tijdens het 100-jarig bestaan van de club heeft hij op de middenstip de H. Mis opgedragen. De tribune zat vol. Door zijn persoonlijke inzet ook voor het G-team heeft het een uitstraling naar de geloofsgemeenschap. Zijn adagium is: ‘Laat je zien en je wordt gevraagd’. Met volle overtuiging zegt André: “Kwetsbare groepen bij de samenleving betrekken, dat hoort bij de sociale taak van de kerk.”

Van voetbalveld naar parochie

Spannend blijft de vraag: ‘hoe integreer je mensen met een verstandelijke beperking in de geloofsgemeenschap?’. De antwoorden staan nog in de kinderschoenen. De droom van André is een diaconale groep in het leven roepen die dit behartigt. Het gaat dan niet alleen om kinderen, jongeren en volwassenen met een verstandelijke beperking maar ook om andere groepen die niet of nauwelijks gezien worden of zich bewegen aan de randen van kerk en samenleving. Op het sportveld kom je die allemaal tegen.

Tijdens het gesprek vertelt Tonnie wel drie keer dat hij geen voetballer is, hij heeft nooit gevoetbald en kent het spelletje niet. Toch is hij in het vrijwilligerskader van SDOUC opgeklimmen tot lid van het hoofdbestuur en is verantwoordelijk voor accommodatiebeheer en coördinatie van het G-team. Als het gaat om passie dan is Tonnie daar een voorbeeld van. Zijn antwoord op de vraag waar de passie uit voort komt: ‘Het is geweldig als je je kind ziet groeien en merkt dat geïsoleerdheid is doorbroken. Dat gun je toch iedereen!’”. André straalt als Tonnie dat zegt, want daar gaat het hem ten diepste om als hij op of langs de velden actief is en de Nederlandse sportfederatie op geestelijk gebied ondersteunt.

Nelleke Serrarens Wijngaards

Ondersteuning Xuan An vanuit Leusden

“Zij hebben niks en wij alles”

Thanh Ta is als Vietnamees bootvluchteling met zijn familie naar Nederland gekomen. Hier kreeg hij de kans om theologie te studeren en priester te worden. Dankbaar voor die kansen wil hij graag iets betekenen voor mensen in zijn geboorteland die het minder hebben. Toen in 2006 een tyfoon zijn geboortestreek trof, werd er veel verwoest en waren er veel slachtoffers.

Die ramp raakte pastor Thanh. Zijn collega's, kerkbesturen en parochianen leefden mee. Collectes en een inzamelingsactie brachten €12.000 op. Thanh bracht deze steun zelf naar Vietnam en deed later verslag van wat er met het geld gedaan was. Veel parochianen blijven sinds die tijd meelevend met zijn geboorteland. Die betrokkenheid vroeg om een vervolg. Stichting Tuong Lai (dit betekent 'toekomst' in het Vietnamees) werd opgericht. Deze stichting wordt, naast parochianen, ook door familie, vrienden en landgenoten ondersteund.

Kleinschalig project in Vietnam

Stichting Tuong Lai zet zich met kleinschalige activiteiten in voor kansarme mensen in Xuan An in Vietnam. De Stichting wil de mensen daar een kans geven op een betere toekomst. De stichting vindt het belangrijk de parochianen in Leusden daarbij te betrekken. En dat lukt goed. Zo ondernemen communicantjes uit verschillende parochies met een sponsorfietstocht spontaan actie voor hun leeftijdsgenootjes in Vietnam. Toen Thanh vertelde dat veel kinderen in Vietnam geen boeken hebben en er ook geen bibliotheek is, wilden ze iets doen, "want zij hebben niks en wij vinden het zo normaal om een kast vol boeken te hebben!". Zo ontstond het project Biblio-, speel-othek Phat Hai. Ook andere werkgroepen uit verschillende parochies en kerken zetten zich hiervoor in. Bij-

voorbeeld door het inzamelen van oud papier (Wilde Vogels, Hoevelaken), collectes (Werkgroep Oecumene Barneveld), het verkopen van kerstkaarten (MOV) of het houden van een modeshow (Vietnamese katholieke jongeren). Zo dragen zij hun steentje bij aan een concreet perspectief voor kansarmen in Vietnam. Zo groeit 'verbondenheid voorbij grenzen'.

Waterleidingproject

Afgelopen jaar heeft Stichting Tuong Lai een waterleidingproject opgezet in een arm dorp in het noorden van Vietnam. Inmiddels zijn veertien van de armste gezinnen voorzien van een waterpomp en daarmee schoon drinkwater. Een waterleidingsysteem zoals wij dat in Nederland kennen, hebben ze daar niet. Zeker niet op het platteland. Hier is het gewoon dat er schoon water uit de kraan komt en dat ieder huis een douche en toilet heeft. De confrontatie met de situatie in Vietnam is voor veel parochianen dan ook niet zelden een eye-opener! Stichting Tuong Lai vindt het belangrijk om de mensen in Vietnam niet afhankelijk te maken. Zij wil hen op eigen benen zetten; zij wil helpen opdat mensen zichzelf kunnen helpen. Bij het Waterleidingproject bijvoorbeeld stimuleert ze de mensen in Vietnam om zelf het project te dragen. Zo groeit er bewustwording en draagt men als gemeenschap verantwoor-

delijkheid, wat hun eigen competentie en zelfvertrouwen vergroot. De mensen zijn geroerd door de steun uit het Westen, die hen sterkt en motiveert. Op dit moment loopt er in dit dorp een project waarbij een eenvoudig toiletgebouw met waterpomp gebouwd zal worden bij het gemeenschapsgebouw van de parochie. Dit gebouw wordt gebruikt voor activiteiten voor met name jongeren. Sanitaire voorzieningen ontbreken in het dorp grotendeels. De meeste mensen hebben geen toilet. Door met het gemeenschapsgebouw te beginnen, bereikt de hulp van Stichting Tuong Lai tegelijk veel mensen.

Duurzaam, gezond en educatief

De stichting vindt duurzaamheid belangrijk. Onder meer met het oog op hygiëne zijn goede sanitaire voorzieningen letterlijk van levensbelang. De gezondheidssituatie van de mensen gaat dan vooruit en dat komt de hele gemeenschap ten goede. Onderzoek van de VN heeft uitgewezen dat dit weer erg belangrijk is bij het streven naar armoedevermindering. Zo werkt Stichting Tuong Lai samen met haar sympathisanten in Nederland én de Vietnamezen in Vietnam op kleinschalige wijze mee aan het verwezenlijken van de internationale Millenniumdoelen, zoals schoon drinkwater en toiletten. Onderwijs vormt een ander deel van het werk van Stichting Tuong Lai. Een aantal jongeren uit kansarme gezinnen krijgt de mogelijkheid om door te leren (HBO, universiteit, (groot) rijbewijs, computercursus, etc.). Mensen uit Nederland hebben deze jongeren geadopteerd voor de duur van hun opleiding. De studenten krijgen gemiddeld een subsidie van € 250 per studiejaar. Dat komt voor een HBO opleiding neer op tweederde van het benodigde bedrag. De rest wordt door de familie en student zelf opgebracht. Dit is belangrijk voor hun ver-

“Tadaaa water!”

antwoordelijkheidsgevoel en zelfrespect. De motivatie van de studenten is heel groot. Om hun aandeel in de studie te kunnen bekostigen werken zij in het weekend en de vakanties bij. Regelmatig laat de stichting zich op de hoogte stellen van de studievoortgang. Deze informatie wordt dan weer doorgegeven aan de adoptieouders. De meesten van hen leven echt met 'hun' student mee. De voorkeur van Stichting Tuong Lai gaat uit naar het opleiden van meisjes en jonge vrouwen. Want, zo zegt een Afrikaanse gezegde, vertaald in het Engels: 'When you educate a man, you educate an individual. When you educate a woman, you educate a society'. In een maatschappij waarin tot nu toe de vorming en opleiding van jongens centraal staat (zoals in zoveel andere landen), is dat niet vanzelfsprekend. Naast de hierboven genoemde projecten heeft de stichting nog andere projecten. Bijvoorbeeld de bouw van een educatief jongerencentrum bij een parochie, waarin ook beroepsopleidingen zullen worden gegeven. Dit project is door verschillende Parochiële Caritas Instellingen gesteund. Het is mooi om te zien hoe de 'verbondenheid voorbij grenzen' groeit.

Nelleke Wijngaards Serrarens

Stichting Armenië Hulp Tubbergen

“Het is goed om je in te zetten voor mensen die het minder hebben”

Op de vraag naar het ontstaan vertellen José Boomkamp en Paul Berendsen als afgevaardigden van de Stichting Armenië Hulp in Tubbergen hoe een parochiaan uit Reutum op reis in Armenië kwam. Daar werd hij geraakt door de zeer grote armoede. Hij wilde er wat aan doen en heeft daarom met enkele parochianen de stichting Armenië Hulp opgericht.

De start werd gemaakt met een project rond het opknappen van een ziekenhuis en een project voor wezen en halfwezen. Door verschillende oorzaken zijn er veel kinderen in Armenië (half)wees geworden. Door een zware aardbeving zijn veel mensen omgekomen, waaronder ook ouders van gezinnen. Daarna was er een oorlog waarin veel jongemannen en vaders gesneuveld zijn. Zelfdoding komt relatief vaak voor in Armenië, door de uitzichtloosheid van het bestaan. Mannen zoeken werk in Rusland vanwege de werkloosheid in eigen land en kunnen soms niet meer terugkomen. Het gevolg is dat er veel kinderen wees of halfwees zijn. Moeders en grootouders, vaak ook arm, proberen voor hen te zorgen.

Project adopteer een kind

In Tubbergen en omgeving is een project gestart waarbij via het parochieblad en de kranten adoptieouders werden gezocht. Zij kunnen helpen dat het adoptiekind naar school gaat en zich verder kan ontplooiën. Voor zo'n 70-90 kinderen wordt er zo gezorgd. De adoptieouders en gezinnen voelen zich erg betrokken bij de kinderen in Armenië en geven brieven en cadeautjes mee. De Stichting komt in Armenië

De rolstoel heeft nieuwe eigenaars

in contact met de arme gezinnen via de bidommen die weten welke kinderen de hulp het hardst nodig hebben. Deze kinderen worden elk jaar bezocht waarbij gekeken wordt hoe

het met hen gaat en welke zorg urgent is. Het ziekenhuis dat helemaal in puin lag, is met steun van een Duitse stichting, waar de Stichting mee samenwerkt, herbouwd en functioneert nu goed. De mensen in Armenië hebben zelf hard gewerkt bij die herbouw. Nu bleek dat kinderen die ziek zijn of met een handicap geboren zijn, geen geld hebben voor een behandeling in het ziekenhuis. Daarom hebben de beide stichtingen samen een soort ziekenfonds voor deze kinderen opgericht. Elk jaar reist een delegatie (in hun vakantie en op eigen kosten) naar Armenië. Daar worden dan meerdere projecten en kinderen bezocht. Door de aardbeving kwamen veel bejaarden en weeskinderen op straat te staan. Charles Aznavour heeft een groot huis voor hen gekocht, dat door mensen uit de omgeving is opgeknapt. De stichting zamelt nu rolstoelen en rollators in om deze naar Armenië te brengen. Men is ook bezig met een project om een traplift in het bejaardentehuis te installeren. Afgelopen jaar zijn een wasmachine, warme kleding en schoenen gekocht.

Projecten in eigen omgeving

Op de vraag wat deze projecten betekenen voor de mensen in Tubbergen vertelt José dat zij door haar werk als pastor over een groot netwerk beschikt, dat ze bij de projecten betrokken heeft. Ook de andere bestuursleden dragen ieder hun steentje bij. Zo wordt er op veel fronten meegewerkt en groeit de bereidheid om te delen. José en Paul vertellen over een aantal projecten die hier lopen. Kinderen beseffen al snel hoe goed wij het in Nederland getroffen hebben en willen helpen. De school van Reutum organiseert elk jaar een actie voor een school in Armenië. De kinderen sturen brieven en tekeningen op. José, op bezoek bij een gezin in Armenië, zag hoe de tekeningen een centrale plaats in hun

huisje gekregen hadden. Er is een flessenactie georganiseerd die € 508,- opbracht waarmee de school in Armenië nieuwe spullen kon aanschaffen. Door de lage levensstandaard in Armenië kan men met geld uit Nederland plaatselijk heel veel doen. Kinderen die pepernoten verkochten, wisten € 685,- bij elkaar te brengen en in Geesteren gaat de school een sponsorloop voor de school in Armenië houden. Bij de opstart van het nieuw parochieverband in juni is er een groot festijn, waarbij de collecte voor Armenië bestemd is. José schrijft over de projecten in de parochiebladen en de mensen doneren regelmatig. Het leeft echt in de parochie.

Wat doet het jullie zelf?

Paul: “Het geeft zo'n goed gevoel. In feite zijn we hier hartstikke rijk en dan is het goed om je in te zetten voor mensen die het minder hebben”. José zegt: “Ik kom altijd doodmoe terug, maar zó gelukkig. Daar kun je een heel jaar op teren. Ook omdat je weet hoe hard ze daar werken. Ze weten nu dat ze er niet alleen voor staan, dat er mensen aan hen denken. De financiële hulp is nodig, maar de groei van de vriendschap en het wederzijds respect is minstens zo belangrijk!” Volgens Paul “kunnen we van de mensen in Armenië samenhangigheid leren. Tegenover het individualisme hier zie je dat ze daar ondanks of juist door de armoede zo behulpzaam voor elkaar zijn. Men heeft veel liefde en zorg om elkaar. Grootouders ontzien zich in alles om hun kleinkinderen wat geluk te geven. Men is heel creatief en inventief, alles uit bos en land wordt gebruikt en gewekt. Ze zijn heel gastvrij en willen ons ook nog van alles mee teruggeven. Dit project is een pracht voorbeeld van een win-win situatie: veraf en dichtbij groeit hoop en solidariteit. En zo komen mensen meer tot hun recht!”

Hub Crijs

Buurtpastoraat Emmausparochie in Arnhem-Zuid

“We zijn een gastvrije plek”

Op de plaats van de oude parochiekerk is sinds eind 2008 de Emmauskapel open. In plaats van een markant herkenningspunt is er nu een licht gebouw aan de voet van een imposant blok nieuwbouw, een plek voor ontmoeting en inspiratie voor de parochie Emmaus.

Op de begane grond vinden voorts de huisarts, de apotheek en het centrum Begeleid Wonen en het Centrum Welzijn Ouderen hun basis. Wijkpastor Ellie Smeekens, gastvrouw Lenie Deddens, en twee vrijwilligsters Fien Dufourné en Leni Bierman gaan er eens goed voor zitten. Pastor Wim Palstra is vandaag helaas afwezig.

Kerk zijn in een oude volkswijk

In de wijk bestaat een lange traditie van kerkelijke aanwezigheid. Langzaam aan is de wijk vergrijsd geraakt, terwijl de oorspronkelijke bevolking is aangevuld met mensen van allerlei afkomst. Het is nu een typische ‘Vogelaarwijk’, die toe is aan allerlei vormen van renovatie: rond wonen, winkels, relaties, contacten, groepen, het actief zijn in de wijk. Volgens Ellie Smeekens zijn “inspiratie, ontmoeting, presentie en vieren de kernwoorden voor de activiteiten die vanuit de Emmauskapel plaatsvinden. Aandacht hebben voor mensen, het vragen en luisteren naar hun verhalen, het uitnodigen om de inspiratie die mensen hebben tot uitdrukking te brengen. De parochie wil een gastvrije plek zijn voor ieder die andere mensen wil ontmoeten, bezieling en inspiratie wil delen, mee wil doen met activiteiten. Ook zoeken we mensen op in de wijk, en werken we veel samen met de Oecumenische wijkgemeente De Regenboog en de protestantse Salvatorkerk. In thema’s benoemd hebben we aandacht voor wonen, leefbaarheid, renovatie, multicultureel samenleven, interreligieuze

dialogo, armoede en de verhalen die mensen ons willen vertellen over hun leven. Werk staat niet meteen in de aandacht, maar verschijnt wel in de verhalen van mensen. We sluiten aan bij vragen en behoeften van mensen en verhalen zijn daarin heel belangrijk.”

Inloop en ontmoeting

In de Emmauskapel is op woensdag en vrijdagmorgen en zondagmiddag een mogelijkheid voor inloop en ontmoeting. Volgens Lenie Deddens “zijn er op woensdagochtend gemiddeld zo’n veertig mensen aanwezig. Het gaat er gemoeidelijk aan toe: er is veel ruimte voor gesprek, koffie en thee drinken, verhalen vertellen. Ellie Smeekens vervolgt: “Op zondagochtend is er afwisselend een eucharistieviering of woord- en communieviering of een meditatieve viering, waarin gewerkt wordt met beelden, foto’s, mandala’s, boeken, gedichten. Het gaat om het uitdrukken van elkaars inspiratie. Vier keer in de week openen we met een ochtendviering. Een keer in de maand is er een ontbijtviering, waarin mensen hun inspiratie kunnen uiten met woorden, beelden, muziek. Eens in de maand op donderdagavond is er bijbelkring.” Lenie weer: “Maria is belangrijk voor de mensen in de wijk. Voor het Mariabeeld is een aparte ruimte ingericht, die van buitenaf open is gedurende de hele dag. Mensen kunnen er bidden, even stil zijn, kaarsen opsteken. Altijd komen er gedurende de dag even mensen langs.”

Fien Dufourné bij de handjes van De levende bron

zijn vanuit een evangelische opdracht. De kern is om mensen te ontmoeten vanuit de eigen identiteit. Vandaar uit kun je vragen wat de identiteit van die ander is, dialoog aangaan, gesprek bevorderen. Een goed instrument is de ‘kraam aan de markt’ die van april t/m september op woensdagochtend op het terrein van de Salvatorkerk aan de markt staat. Er is een gastgroepje van vijftien vrijwilligers. “Elke ochtend trekt gemiddeld 30 mensen. Naast verhalen over koe-tjes en kalfjes komen er serieuze gesprekken op gang. Je bent als het ware de ontmoeting en zet je in voor goede gesprekken. Rond de Kersttijd werken we ook met die kraam.” Leni Bierman: “We hebben de kraam ook gebruikt om op verschillende plekken in de wijk mensen te vragen wat hen inspireert. Van de mensen die op de uitnodiging ingingen hebben we de verhalen verzameld en gebundeld in een boekje: *Inspiratie uit Malburgen*. We hebben door de ogen van anderen in hun krachtbronnen mogen kijken. Dat gaf ons een verfrissende kijk op inspiratie”. Het boekje kwam uit bij gelegenheid van de opening van de Emmauskapel vorig jaar met Pinksteren. Voor de aanwezigen zijn ontmoeting, presentie en gesprek herkenbare woorden, die het diaconale karakter aangeven. Fien en Leni Bierman vinden ‘zorg’ ook een belangrijk kernwoord. Volgens Lenie Deddens “is er weinig strijd: het gaat om uitnodiging, open staan.” Volgens Ellie zijn “de Parochiële Caritas Instelling en de MOV-groep meer met strijd en solidariteit bezig, omdat het in hun activiteiten gaat om armoede in de wijk en in de wereld.” Tegelijk blijkt in het gesprek dat er wel veel ouderen zijn en minder jongeren. Vrijwilligers zijn ook ouder en hoe moet het dan in de toekomst? Als die vraag ter tafel ligt, komen ook zorgen in beeld.

De levende bron

Centraal in de looplijn in de ruimte van de Emmauskapel is een kunstwerk ingericht: de levende bron. Tijdens het gesprek daarover blijkt dat de kleinkinderen van Fien Dufourné met hun handen model hebben gestaan voor het kunstwerk, dat een beeldhouwster uit Doornburg heeft gemaakt. De dochter van Fien geeft workshops creativiteit en zo is het contact tussen de beeldhouwster en haar kleinkinderen ontstaan. Het verhaal geeft direct een grotere betrokkenheid bij het kunstwerk. Fien Dufourné doet mee aan de gespreksgroep van ouderen in de flat Bloemenburg en in haar verhaal over die activiteit zijn zorg, luisteren en troosten de steekwoorden.

Present zijn in de wijk

De Emmaus parochie heeft volgens Ellie Smeekens “ervoor gekozen om in de wijk aanwezig te

Hans Boerkamp

ATD Vierde Wereld en parochie in Zwolle

“Cultuur als wapen tegen armoede”

In samenwerking met de Joseph Wresinski Cultuurstichting, een stichting gelieerd aan de ATD Vierde Wereldbeweging, die cultuur als wapen tegen de armoede ziet is op 17 oktober de dag van de armoede gevierd. De Verrijzeniskerk in Zwolle was het podium voor mensen die generatie op generatie in armoede leven.

In de Verrijzeniskerk vertellen Hetty Wubbolts-Poppe, Jeanette Diele en pastor Harm Kerkdijk het verhaal. De eerste contacten zijn dertig jaar geleden ontstaan. Hetty komt in contact met de vakantie boerderij het Zwervel van de ATD Vierde Wereldbeweging in Wijhe. De boerderij biedt een vakantieplek voor mensen die generatie op generatie in armoede leven. Vanaf dat moment heeft ze vriendschap met deze gezinnen opgebouwd. Familie en vrienden noemen haar ‘prettig gestoord’ omdat ze er vol van is en haar mond niet kan houden.

Verhalen gaan over tafel.

Hetty correspondeert al 23 jaar lang iedere week met een vrouw die zich bij voortduring

in ongeluk en verdriet stort. Het gaat over schrijnende gevallen van schuldsanering, uithuis-plaatsing, en kinderen die uit de ouderlijke macht worden gezet. Het zijn verhalen zonder oplossingen en het gaat maar door: “Ze zijn getekend”, zegt Harm, “hun gezichten zijn door armoede getekend.”

Hetty kan volhouden en verwoordt haar bron zonder aarzeling: “Op grond van gelijkwaardigheid. Ik heb zoveel bewondering voor deze mensen dat ik ze in mijn hart heb gesloten. Ik denk niet in oplossingen, dat doen instanties wel. Ik geef mensen alleen raad als ze erom vragen en ik geniet als iemand daardoor geholpen wordt, mondig wordt en opstaat om zich zelf en anderen te helpen.”

Hetty komt in contact met Laurens Umans. Hij zoekt contact met mensen uit de ATD Vierde wereld, mensen die in Nederland in grote armoede leven. Op grond van hun verhalen wil hij samen met deze mensen theater maken en hun problematiek op de planken brengen. Hetty,

Harm en Jeanette vertellen met ontroering over de emoties die dat oproept. “Je ziet ze op de planken groeien, wat een kracht gaat er van hen uit als ze hun eigen leven spelen.”

Armoede de parochie ingebracht

Vier jaar geleden vatten Hetty en Jeanette het plan op om de problematiek van de ATD Vierde Wereldbeweging in het hart van de parochie te plaatsen. Jeanette zit in de beleidsgroep van de parochie en krijgt vrij baan van het bestuur.

Haar motto is: ‘Christen-zijn laat je zien in wat je doet voor je naaste.’ Er wordt een leesgroep opgericht die om de zes weken bij elkaar komt. De leesgroep bestaat uit ongeveer tien mensen. Ze lezen samen het boek over het gedachtegoed van de priester Joseph Wresinsky, de stichter van de ATD Vierde Wereldbeweging. Kernpunt is: hulp maakt mensen

afhankelijk, maar kennis en cultuur geeft eigenwaarde. Mevrouw de Vos van Steenwijk, de schrijfster van het boek, maakt deel uit van de leesgroep. Ze is internationaal voorzitter van de ATD Vierde Wereldbeweging. Op 17 oktober 2009 werd voor de tweede keer samen met de protestantse gemeente in de Verrijzeniskerk de dag van de armoede gevierd met het theaterstuk *Over de Vierde Wereld*. Vol bewondering wordt verteld over de professionaliteit van het spel. Mensen die geen discipline gewend zijn worden zeer professioneel begeleid. Hetty: “Het is niet zo maar een toneelstukje. Het is indrukwekkend.”

Jeanette kijkt terug: “Binnen de parochie is verschillend gereageerd op de bijeenkomst. Veel bezoekers waren zelf arm. De gemiddelde kerkmens was weinig aanwezig. Het voelde

als een reünie, er was niet echt een over en weer tussen mensen uit de Vierde wereld en kerkmensen. Het zijn nog gescheiden werelden. We staan nog aan het begin.”

Ondanks de vragen na deze bijeenkomst blijven de idealen overeind. Jeanette noemt ze nog eens op: “De dag van de armoede dient in heel Zwolle gevierd te worden; er mag solidariteit groeien met slachtoffers van armoede; er kan een monument worden opgericht; er dient op verschillende locaties in Zwolle aandacht te

zijn voor mensen die geen kant op kunnen; de politiek van Zwolle moet erbij worden betrokken.”

Nieuw toneelstuk komt eraan

Bij het afscheid kreeg ik een folder mee. Laurens Umans kondigt de première aan van een nieuw theaterstuk gespeeld door dakloze mensen. De titel luidt: *Lazarus*. Op de binnenkant staat

geschreven:

‘Vaak loop ik zo maar ergens heen, zonder te weten waarom, dan drijf ik doelloos door de dagen. Kan jij je dat voorstellen?’

‘Nee Cor. Zo maar ergens heen? Zonder te weten waarom? Ik zou er bang voor zijn voor doelloos door de dagen drijven.’

‘Dat bedoel ik. Het maakt me bang... Ooit was het anders.’

‘Ja, dat heb je laten zien. Die foto’s van jou in pak met stropdas, dat was anders.’

Thuis gekomen heb ik in mijn agenda opgeschreven: www.wresinskicultuur.nl voor actuele speelplekken en data.

“Christen-zijn
laat je zien
in wat je doet
voor je naaste”

Hetty Wubbolts-Poppe, Jeanette Diele

en pastor Harm Kerkdijk

Gerard Groener

Spaarproject Eerste Communie Maarssebroek

“Met kleine beetjes een wonder bereiken”

Diana Vos, een van de ouders en lid van de werkgroep gezinsviering, vertelt wat haar het meest raakte: “De kinderen sparen allemaal kleine beetjes en dat wordt als het bij elkaar komt een groot bedrag, en dat ervaren kinderen en ouders weer als een wonder”.

“Je doet het met elkaar, met alle drie de katholieke scholen en de parochie. Het gaat veel verder dan alleen de eerste communie”, zegt Monique Kaldenbach, lid pastoraatgroep met portefeuille catechese. Het is al jarenlang traditie in de Verrijzenisparochie: bij de eerste communie hoort een spaardoel. Liturgie en diaconie gaan hand in hand. Diana: “De uitdaging is: bij kinderen concreet maken hoe mooi delen is”. Het kiezen van een goed spaardoel is de grote kunst. In de loop van de jaren heeft men daar veel over geleerd.

Een diaconaal spaardoel

De werkgroep stelt zelf nooit een doel voor, en is erop gespitst dat het spaardoel van de ouders en de kinderen komt, “zodat het iets eigens wordt”. Er zijn altijd concrete activiteiten, waarbij een of enkele ouders zich betrokken voelen. De jaargroepen eerste communie onderscheiden zich van elkaar met het spaardoel voor de verschillende diaconale acties. Dat raakt niet alleen de beleving van kinderen en ouders maar de hele parochie. De afgelopen twee jaar ook de parochie Kockengen, die mee is gaan doen. Sparen voor de plaatselijke voedselbank heeft een andere impact dan geld verdienen voor speelgoed voor verstandelijk gehandicapte kinderen in de plaatselijke logeer-

boerderij. Het doel moet concreet zijn. Een tweede leerpunt is: “hoe dichterbij, des te groter de betrokkenheid”. Zo werd er vorig jaar met de actie ‘fitkids’ gespaard voor sportartikelen voor kinderen met overgewicht en (lichamelijke) beperkingen. Die kinderen heb je ook op school en zij kunnen vertellen wat dat voor hen betekent. Dit jaar loopt de actie ‘Open je hart’ voor de patiëntenvereniging van kinderen met een hartafwijking. Je kunt hun handicap niet zien, maar die geeft grote beperkingen. Twee patiënten vertelden aan ouders en kinderen hun verhaal.

Ten slotte dient er direct contact te zijn tussen de kinderen en mensen uit de activiteit waarvoor ze sparen.

De kinderen kunnen dan zien dat hun sparen effect heeft. Dat geeft echt plezier van delen, zoals bij de actie kika-beren (voor kinderen met kanker). De kinderen konden zelf de beren naar het medisch dagverblijf brengen. Bij sparen voor Cliniclowns of de Vastenactie werkt het heel anders. “Je geld wordt dankbaar aanvaard en de kinderen krijgen een bedankbrief. Daar blijft het bij.”

Hoe gaat men te werk?

Monique heeft een gedetailleerd draaiboek gemaakt voor het spaardoel. Op de eerste

“Delen...
dat is pas
geluk”

bijeenkomst van ouders en kinderen legt ze de bedoeling uit en komen de eerste suggesties. “Hoe concreter hoe beter, hoe groter de betrokkenheid des te sterker de motivatie. Het doel moet zich lenen voor actie.” Als de keuze gemaakt is legt ze contact met de betreffende organisatie. Direct contact en goed informatiemateriaal zijn belangrijk. Een van de bijeenkomsten met ouders en kinderen is de spaardoelavond. Mensen van het gekozen doel komen uit de eerste hand vertellen en laten een en ander zien.

Dan kan het sparen beginnen. Daarvoor krijgt elk kind een spaardoosje. Ook voor andere kinderen die mee willen doen zijn er spaardoosjes. Tijdens de eerste communieviering worden alle doosjes bij elkaar gebracht. “Dan zie je de wonderbare vermenigvuldiging voor je ogen gebeuren.” Een maand later is er een dankviering van alle betrokkenen en de parochianen. Het eindbedrag wordt bekend gemaakt en overhandigd aan mensen of de activiteit voor wie men spaarde. Soms kunnen kinderen het geld of wat er voor gekocht is zelf gaan wegbrengen. Zo komt het spaardoel drie keer aan bod in de zondagsviering: bij de presentatieviering, bij de eerste communie en bij de dankviering.

Om te sparen doen de kinderen allerlei klusjes voor anderen. “Geld dat je op straat vindt of zomaar krijgt, telt niet mee”, benadrukt Monique. Kinderen blijken vindingrijk en bedenken van alles om iets te verdienen voor het goede doel. De actie wordt meegedragen door de drie katholieke scholen. Niet katholieke klasgenootjes en andere kinderen helpen volop mee. Een keer stond een van de scholen niet achter het gekozen doel. Dat was het geval met sparen voor de plaatselijke voedselbank. “Dan heb je minder opbrengst, maar dat is geen probleem: uitgangspunt is dat het een actie is, gedragen door ouders en kinderen.”

De kinderen maken het totaalbedrag

bekend

Diaconaal sacrament

“Waarom noemen jullie dit catechetisch project diaconaal?” daag ik uit. In veel opzichten: “leren delen, zelf iets doen voor anderen en wat je ermee verdient weer doorgeven. Het project stimuleert sterk bewustwording naar anderen en schept betrokkenheid, bijvoorbeeld bij kinderen met hartproblemen of met overgewicht. Op zo’n manier doorbreek je ook onmacht: ‘Wat helpt mijn 10 cent nou!’ wordt anders als de spaardoosjes opgestapeld worden. Heel bijzonder is het om in de viering kinderen, ouders en grootouders te zien glimmen en de ontroering te zien: dat hebben we/ze zelf gedaan en daar kunnen we/ze trots op zijn!”

Het blijkt dat ons gesprek Monique en Diana heeft geholpen “ons meer bewust te zijn dat wat je normaal vindt, eigenlijk heel bijzonder kan zijn en helemaal niet vanzelfsprekend is”. Andere parochies kunnen van dit project veel leren en het zelf gemakkelijk nadoen. Monique en Diana willen hun materiaal graag beschikbaar stellen.

Gerard Groener

Gideonsbende Maarssen stimuleert fairtrade parochie

“Hoeveel is genoeg?”

“De vraag ‘Hoeveel is genoeg?’ dwingt je iedere keer weer stil te staan bij je eigen keuzes. Soms word je heen en weer geslingerd. De ene opa gaat uit schaamte niet naar de verjaardag van kleinkinderen omdat hij geen cadeautje kan betalen, de andere opa weet niet meer wat hij moet geven, omdat de kinderen verdrinken in het speelgoed. Ja, hoeveel is genoeg en voor wie?”

De stuurgroep van de Gideonsbende Maarssen bestaat uit Louisa Visée, Rini Willemse en Jan Willem Verwaaijen. Deze ‘Bende’ was ook al present bij de vorige Ariëns Prijs uitreiking in 2007.

Wat doet de Gideonsbende Maarssen?

Kort en krachtig gezegd: “De Bende komt in actie als: iemand zorg nodig heeft, er strijd gevoerd moet worden om situaties te verbeteren en wanneer overmacht of verdriet ons overkomt.” (uit het Vastenboekje 2010). De Gideonsbende ziet zichzelf als luis in de pels. Het contact verloopt vooral per e-mail. Iedereen kan zich aanmelden en weer afmelden op gideonsbende@planet.nl. Hoe groot de Gideonsbende is weet men niet en wil men niet weten: “Dan kan de vijand ook niet weten hoe sterk onze kracht is, net als bij Gideon in het boek Rechters”. Het model Gideonsbende heeft navolging gevonden op een tiental plekken in het land. Elk jaar wordt er een jaar-thema gekozen. Dat moet zijn: actueel, passen in de drievoudige doelstelling, wortelen in en voortkomen uit de eigen bezieling van de benedeleden en zich lenen voor het opzetten van een programma. Louisa: “Het mooie van de stuurgroep is dat we daar met elkaar steeds weer bezinnend bezig zijn. Gezamenlijke ori-

entatie op het jaarthema is enorm waardevol”. In aansluiting op het jaarthema van twee jaar geleden, *aandachtig leven*, koos men nu voor: ‘Hoeveel is genoeg?’

Op weg naar een fairtrade parochie

Geheel binnen dit kader schenkt de stuurgroep ook aandacht aan fairtrade. Zij wil het liefst bereiken dat alle geloofsgemeenschappen uit de regio die binnenkort één parochie gaan vormen allemaal zullen kiezen fairtrade parochie te worden. Om het keurmerk fairtrade te krijgen moet er veel doorgelicht en mogelijk herzien worden (zie bijvoorbeeld op de webstek www.fairtradegemeenten.nl of op www.duurzamekerk.nl). Bijvoorbeeld de inkopen en het benutten van fairtrade producten, groene energie, groene en/of sociale beleggingen, toepassing van materialen enzovoorts.

“Er kunnen veel meer artikelen fairtrade aangeschaft worden dan we denken”, beklemtoont Rini. Breed bezig zijn met zo’n actie stimuleert de bewustwor-

ding van een wereldwijde verbondenheid en hoe er gehandeld wordt in de wereld enorm. Rini verwijst naar de recente encycliek van Paus Benedictus *Liefde in waarheid* met als motto: ‘het gaat om de ontwikkeling van de hele mens en de hele mensheid, juist in onze tijd van globalisering’.

“Het fairtrade voorstel stuit ook op weerstanden”

Let op: de Stuurgroep van de Gideonsbende!

biedt informatie, verhalen, bezinning, activiteiten om aan deel te nemen en vooral veel suggesties over wat je zelf kunt bijdragen. Mensen in beweging brengen en mondiale bewustwording gecom-

bineerd met herziening van je persoonlijke levensstijl, gaan hier hand in hand.” Op 19 juni 2010 is er voor de benedeleden en andere belangstellenden een afsluitende bijeenkomst over het jaarthema met evaluatie en bezinning in de Abdij van Berne te Heeswijk-Dinther. De Gideonsbende werkt op twee sporen, het parochiële niveau en de persoonlijke levensstijl. Met de actie fairtrade komt de stuurgroep in een spanningsveld: zij wil geen projectgroep zijn, maar de actie is te onaf om er dit jaar mee te stoppen. Deze keer is alleen initiëren niet genoeg. Men wil voor één jaar bijtekenen om verdere impulsen te geven. Dat kan binnen de doelstellingen, want bij het stimuleren van fairtrade parochies gaan actie en bewustwording hand in hand. Ieder is benieuwd hoe het vervolg zal zijn, met name in de andere parochies in de regio. De Gideonsbende begeeft zich immers op nieuwe wegen: door niet één maar twee jaar iets te stimuleren en door over de grenzen van Maarssen heen zich te richten op een hele regio. Ondertussen blijven allerlei actuele zaken ook doorgaan. Het blijft een mobiele bende.

Start in Maarssenbroek

Als start van het jaarthema hield Paul de Chauvigny de Blot s.j., hoogleraar Business Spiritualiteit van Universiteit Nijmegen, in het najaar een inspirerende inleiding. Andere impulsen dit jaar vormden de film *The age of stupid*, waarin vanuit 2050 teruggekeken wordt op de beslissingen die wij in onze tijd nemen ten aanzien van het milieu, en een avond met stellingen en verdieping aan de hand van Bijbelteksten. Ook werd er een oecumenische maaltijd gehouden voor o.a. de minima uit de gemeente Maarssen. Jan-Willem: “Pronkstuk is toch wel het vastenboekje *Hoeveel is genoeg?*. Het boekje

www.gideonsbende.web-log.nl
www.fairtradegemeenten.nl
www.duurzamekerk.nl

Hub Crijs

Kunstatelier The Kick in Arnhem

“Ik ga voor The Kick”

Vanuit een regenachtige en winderige wandeling langs de Rijn kom ik langs een trap in een mooi, groot licht atelier, waar José van Tilburg mij hartelijk ontvangt. De koffie staat klaar en José ook. Ze uit maar wat graag haar hart over het kunstproject The Kick, dat onder haar bezielende ambitie gegroeid is van een idee tot een heus atelier.

José heeft tot twee jaar geleden met hart en ziel gewerkt in de gezondheidszorg en moest daar weg wegens reorganisatie. Vanuit een reïntegratietraject is ze bewust een activiteitencentrum gaan opzetten voor mensen met minimum inkomens, of geschiedenis in de gezondheidszorg. José kende vanuit haar vorige werk veel mensen en hun verhalen en wist wat nodig was. ‘Maakt niet uit wie je bent of hoe je bent: laat je handen creatief zijn’, is het motto. Met de subsidie van het Innovatiefonds van de gemeente Arnhem is het atelier inmiddels goed op weg. “De mensen kunnen vrij binnenkomen en vrij maken wat ze willen. Ze betalen een bijdrage van 3,50 per dagdeel met Arnhemcard.

Veel materialen komen van de tweedehandswinkel om de hoek. Mensen kunnen tekenen en schilderen, kleien, papiermachéén, mozaïeken en werken met afvalmateriaal. Het gaat om van een idee een creatie te maken. De mensen hoeven geen kunstenaars te zijn, maar van iets doen met je handen kun je je ontwikkelen naar een hobby, die kunst oplevert. Het atelier is nu anderhalf jaar aan de gang en er doen nu gemiddeld zo’n 35 mensen mee.”

Het eerste jaar was best moeizaam, omdat de zaak in opbouw was. José moest werken aan een netwerk, mensen uitnodigen, naamsbekendheid ontwikkelen, aan pr doen. Een manier was o.a. meedoen aan kunstmarkten en het Kwartiermakerfestival. Vanaf 11 september 2010 is de eerste verkoopexpositie van kunstwerken van The Kick in het Stadspastoraat. Van de opbrengst gaat 80% naar kunstenaar en 20% naar het atelier. De foto’s van de kunstwerken zullen allemaal op de website www.the-kick.nl geplaatst worden.

José van Tilburg met een van haar

kunstenaresen in actie

“Puur en simpel is goed: zo leeft de kunst van het volk”

Kleinschalig, duurzaam, creatief

José zorgt voor een gezellige sfeer in het atelier. Meer een groot huiskameridee. Aan grote tafels is werkplek genoeg en wie extra licht wil kan aan de ramen gaan zitten, die aan drie kanten het atelier hullen in het licht van de dag. Vandaag zorgen de diverse grijze wolkenluchten met een spat zonlicht voor gevarieerde tinten. Al werkend ontstaan tussen mensen hele gesprekken. Sommige deelnemers zijn vanuit het atelier ook privé met elkaar aan de praat geraakt. Er ontstaan nieuwe sociale contacten. Wie creatief iets maakt, ontwikkelt een positief zelfbeeld en kweekt zelfvertrouwen. Je kan weer vooruit. José maakt met haar ogen en expressief gezicht duidelijk dat ze houdt van mensen. “Mensen die ervaringen hebben met tegenslagen, met langdurige zorgen, met een laag inkomen, ontwikkelen op den duur een negatief zelfbeeld. Ze verwachten van zichzelf niet meer dat ze ergens goed in zijn. Het atelier nodigt hen uit daar anders tegen aan te kijken. Door kleinschalig, in een eigen tempo en op eigen manier creatief te zijn, ontstaan werkstukken, die na enige oefening ook kunst genoemd kunnen worden. In ieder geval kan het betaalbare kunst worden: voor en door mensen. Omdat er gewerkt wordt met veel recycling van materialen en omdat mensen en hun werkstukken leefbare toekomst hebben, is het atelier een bijdrage aan duurzaamheid.” Het nieuwste idee is om te gaan werken met jongeren: schoolgaand, of werkloos of ver van de arbeidsmarkt. Op het atelier kunnen ze technieken leren, werkstukken maken, zelfvertrouwen opdoen, sociale contacten inoefenen. Allemaal goede vaardigheden. In het atelier gaan op termijn ook vrijwilligers meedoen. Vrijwilligerswerk is belangrijk, maar José streeft ernaar om aan dat belangrijke werk ook een geldelijke beloning toe te voegen. “Want bijverdienen is voor mensen ook

belangrijk. Zeker in een tijd, waarin alle simpele baantjes weggesaneerd zijn, moet je op andere manieren weer banen scheppen.” José van Tilburg hoopt dat haar atelier The Kick op den duur zo’n bedrijfje kan worden.

“In elk mens zit een kunstenaar”

Inmiddels is in het atelier ook het gebruik van een weggeeftafel ontstaan. Mensen kunnen er spullen neerleggen die ze kwijt willen en gratis meenemen wat ze kunnen gebruiken. Het is een ruilwinkel in het klein, waar goed gebruik van wordt gemaakt.

José is actief betrokken bij activiteiten van buurtpastoraten in Arnhem. Ze noemt als kernwoorden voor haar activiteiten: solidair, sociaal en present bij mensen. Ze maakt een warme, gezellige, uitnodigende sfeer en houdt strijd graag buiten de deur. “In het atelier kunnen mensen zichzelf zijn, niets is verplicht, mee doen mag. Het verrassende is telkens weer dat mensen kunstzinnig zijn, creatief gevoel hebben, met hun handen willen werken. Er zit heel veel creatief talent in mensen: je hoeft het alleen maar te laten opborrelen. Daarom is rust zo belangrijk, eigen sfeer en tempo. Puur en simpel is goed: zo leeft de kunst van het volk. Daar zit ook toekomst in en lering voor de samenleving. We moeten terug naar kleiner, socialer, met openheid voor elk mens. Als mensen verbaasd zijn over zichzelf en tegelijk trots op wat ze gemaakt hebben, als hun groei te zien is in een expositie, dat is voor hen en voor mij echt kicken. Ik hou van mensen. Ik hou van kunst. Met mensen kunst maken komt dicht bij mijn hart en daar ga ik voor.”

www.the-kick.nl

Hub Crijns en de jury

Waarderingen van de jury

“De mens in nood staat centraal”

De jury bestaande uit Hans Boerkamp, John Brohm, Hub Crijns, Gerard Groener, Annemariëke Hollanders, Geert Rozema en Nelleke Serrarens Wijngaards heeft alle voorgedragen projecten persoonlijk bezocht. De voorafgaande impressies zijn daarvan de uitwerking. Door deze persoonlijke contacten heeft de jury een goed zicht gekregen op wat er leeft en gebeurt rond diaconie in het aartsbisdom Utrecht. Vervolgens heeft de jury zich aan het werk gezet, om deze rijkdom aan activiteiten te waarderen om zo tot een winnaar te komen.

Belangrijkste criteria bij de waarderingen

Kijkend naar de persoon van Alphons Ariëns en zijn idealen zijn criteria te ontleen om de voorgedragen projecten te jureren: vanuit een gelovige inspiratie het bevorderen van vorming en mondigheid van mensen in hun persoonlijk leven, hun gezin en op het werk, hetgeen zich uit in o.a. zelforganisatie en politiek handelen.

Kijkend naar diaconie, is een veelgebruikte definitie van diaconie de volgende. “Onder diaconaat/diaconie verstaan we het handelen vanuit en door kerken en andere door het evangelie geïnspireerde groepen en bewegingen dat gericht is op het voorkómen, opheffen, verminderen dan wel mee uithouden van lijden en maatschappelijke nood van individuen en van groepen mensen en op het scheppen van rechtvaardige verhoudingen in kerk en samenleving.” (Uit: H. Crijns, e.a., *Barmhartigheid en gerechtigheid. Handboek diaconieweten-*

schap, Kok Kampen en landelijk bureau DISK, september 2005-2, pag. 392).

De jury Ariëns Prijs verstaat onder diaconie het volgende. Diaconie is dienst vanuit de geloofsgemeenschap aan mensen in nood. Diaconie heeft als hart: barmhartigheid en gerechtigheid naast wederkerigheid en verzoening. Diaconie is het geven en ontvangen van de Bijbelse barmhartigheid en gerechtigheid in wederkerigheid en verzoening.

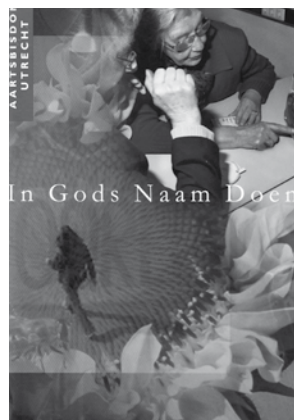
Barmhartigheid heeft in navolging van Mat. 25:31-46 veel navolging gekregen in de Werken van Barmhartigheid. Barmhartigheid is de wederzijdse daad tot hulp, die gerechtigheid oproept en bevordert.

Gerechtigheid is het zoeken naar manieren, dat ieder volop kan meedoen en tot recht kan komen en waarop dit voor allen en door allen gerealiseerd kan worden.

Wederkerigheid verwijst naar het dubbelgebod:

heb God lief en de medemens als uzelf (zie Mc. 12:29-31), waarin mensen bondgenoten zijn van elkaar, maatjes in geloof en daad.

Verzoening is een belangrijk aspect van diaconie. In onze barmhartigheid zullen we immers onvermijdelijk tekort schieten,

in onze strijd tegen onrecht bijna onvermijdelijk ook gewelddadig worden. Juist dan kunnen we in en door God verzoening vinden. Deze omschrijving vindt een verdere uitwerking in de beleidsnota Diaconie van het aartsbisdom Utrecht *In Gods naam doen* (2005).

Verder heeft de jury de criteria uit de uitnodigingsfolder gehanteerd, die in het aartsbisdom Utrecht verspreid is in het najaar 2009 (zie pagina 5).

Waarderingen per project

De waarderingen van de jury zijn per voorgedragen project hieronder samengevat. De volgorde hangt samen met de plaatsing in dit boek.

Interkerkelijke Hulpdienst Haaksbergen

Al veertig jaar bestaande oecumenische vrijwilligersorganisatie met 34 vrijwilligers. Koppelt vraag en aanbod. Vier Mensen hebben intake-taak. Training vrijwilligers via intake, begeleiding, studiebijeenkomsten. Iets van terugkoppeling naar kerken door jaarverslag. Kerken dragen geld bij. Barmhartigheid en zorg. Vragen om hulp lopen terug. Denken na over samenwerking met anderen. Zorg, trouw, barmhartig.

Stichting Naaste in de Stedendriehoek

Maatjesproject. Noodopvanghuis. Sinds 2004. Maatjes worden met ex-gedetindeerden rond wonen, relaties, inkomen, zingeving, kinderen, rekeningen openen en beheren, enzovoorts. Training via Exodus. Intervisiebijeenkomsten voor de maatjes. Lastig project. Heel bewogen maatjes. Trouw, loyaal, presentie.

Meester Geertshuis in Deventer

Oecumenisch ontmoetings- en diaconaal centrum. Van, voor en door kerken. Bestuur van vrijwilligers, twee pastores, 60 vrijwilligers. Training van vrijwilligers. Vrijwilligersprijs Deventer gewonnen. “Waar de hulp ophoudt komen wij in het gareel.” Naaste zijn van de mensen, wederkerigheid. Mooi is het motto, hetgeen

zich uit in een mooi schoon huis met kunst. Solidariteit, omdat vanuit het huis straatpastoraat gebeurt. Met inloophuisfunctie ontstaat nieuw soort pastoraat. Present, solidair, wederkerig.

De Ongeziene gezien in Apeldoorn

Fotoproject en Egidius. De Egidiusgroep is ontstaan vanuit en versterkt door het fotoproject. Er is een oproep gedaan in parochies om foto's te maken en in te zenden rond thema 'ongeziene zichtbaar maken'. Bonte verzameling mensen heeft foto's gemaakt. Er zijn allerlei mensen in beeld gebracht. Ook dak- en thuislozen, voor, door en met hen zijn foto's gemaakt. Altijd is gevraagd: 'Mag ik een foto van u maken?'. Ontmoeting, gesprek, dialoog. Proces van diaconale bewustwording is groot. Grote impact in kerken en burgerlijke overheid. Proces van omkering en bekering, van perspectiefwisseling. Want wie kijkt nu naar wie? Grote dynamiek. Innovatief, spannend, creatief.

PCI Klarenbeek: een bloemetje op het graf en een kaart

Oecumenische doelgroep. Ontroerend. Op jaardag van overlijden bakje met plantjes op het graf en kaart aan nabestaanden. Adressen via begraafplaatsbeheerder. Ook actie Paasgroet

Het fotoproject in
Apeldoorn leidt
tot een brede lach

of Lentegroet voor ouderen. Plantje plus kaart thuis brengen. Plus tachtigers uit zorgcentra en verpleeghuizen voor een middag bij elkaar gehaald. Terugkoppeling naar parochie is leerpunt. Denken na over kerstpakkettenactie. Zorg, presentie, ontmoeting.

Meubelproject Almelo

Armoede. PKN dominee is er mee begonnen. Elisa parochie heeft het nu overgenomen. Werkt oecumenisch. In de viering was al praktijk om boodschappen mee te nemen en dan een voedselpakket aan arm huishouden te geven. Vorm van kringloopwinkel. Veel vrijwilligers. De geholpenen helpen nu ook mee. Goed ingebed in parochie en werkt samen met Voedselbank. Functioneert in de hele stad. Diaconaal, concreet, levendig.

PCI Montfoort en Linschoten financiert levenscoach

Oecumenisch, levenscoach, vrijwilligers. Coalitie in ouderenwerk. PCI betaalt. Mensen verbinden door hun verhalen te vertellen. De verhalen vormen een boek. Zo is er wat met leeftijdgenoten te vertellen, te beleven, te rouwen indien nodig. Eens per maand een aanschuifdiner. Project levenswandeling wordt ontwikkeld. Studiedagen met bekende Nederlanders als Huub Oosterhuis en Marinus van de Berg. Er zit een spirituele laag in. Ook plannen voor inloop de Zoete Inval. Zorg, ontmoeting, verhaal.

Dag van multiculturele ontmoeting Doetinchem

Vrede en multiculturele ontmoeting. Sinds de jaren negentig met vier vrijwilligers. Voortkomend uit vluchtelingen opvang. Vredesweek en Dag Dialoog. Oecumenisch. Vanuit kerken verzoek aan oud vluchtelingen die in Doetinchem wonen om bij elkaar te komen. Spannend, want wie komt wel en niet. Er is ook een interreligieus beraad. Ontmoeting, dialoog, presentie.

Verband voor Afrika vanuit Oldemarkt

Mondiaal sociaal project. Opgezet door oud ontwikkelingswerkster. Doel is verbandmiddelen leveren voor Afrika. Is gegroeid naar 5.000 kilo afgelopen jaar. Recycling lakens en andere textielen, schoonmaken, scheuren, rollen, verpakken en tenslotte verschepen. Milieubewust, jongeren erbij, creatief. Mensen doen hier iets zinnigs. In Zambia zijn ze er erg mee geholpen. Ook oude trapnaaimachines worden nu gemaakt, zodat ze nog zeven jaar mee kunnen. Ze geloven in wonderen in Oldemarkt. Solidair, trouw, verbindend.

Jongeren in Steenwijk koken voor ouderen

Ontmoeting tussen jong (vormseljongeren), hun ouders, en oud. Gebruik makend van plaatselijk netwerk (ouder met kookstudio). Jongeren komen en zijn gastheer, -vrouw voor ouderen. Jongeren maken de tafel klaar en ruimen weer af. Per groep niet te groot. Zorg, generatiecontact, klein en fijn.

Werkgroep Troostdekentjes in Tubbergen

Negen Vrijwilligers. Parochie steunt met geld en meehelpen zoeken naar materiaal. Werkt ook landelijk via ziekenhuizen. Als ouders kindje verloren hebben door vroeggeboorte of na geboorte wordt een *little quilt of love* gemaakt

voor opbaren, begraven en/of bewaren. Ook kleertjes. Het zijn anonieme giften voor de ouders als blijk van meeleven. Er zijn in 2,5 jaar 170 quilts gemaakt. Ouders kunnen kiezen uit aanbod. De groep steunt elkaar in verwerken emoties. Adressen komen via pastor, verloskundigen, ziekenhuizen. Presentie, zorg, liefdevol.

De MOV-Fotas projecten uit Herveld

Vooral parochieproject met aandacht voor jongerenuitwisseling naar Afrika. Veel verschillende projecten in Afrika, die samenhangen met Millenniumdoelen. Jongeren bereiden zelf de reis mee voor. De parochie als klankbord, meeleefclub, terugkomplek, heenzender en terugontvanger. De reis beslaat drie weken. Veel enthousiasme voor, tijdens en na. Veel betrokkenheid onder jongeren en de achterban in het dorp. Uitstekend project. Professioneel opgezet. Jongeren zijn niet exclusief de doelgroep. Mondiaal, loyaal, solidair.

Zorgmaatjes R.-K. Parochie Paus Johannes XXIII Houten

Zorg voor ouderen door vrijwilligers. Vorm van een maatjesproject. Komt uit aandacht pastores voort. Drie teams vormen maatjes voor ouderen. Eigenlijk speciale bezoekgroep. Scholing,

training en studie vrijwilligers. Prima opgezet project, voortkomend uit en terugkomend in parochie. Presentie met pastorale insteek.

Diaconaction in Amersfoort

Iets doen voor de ander door jongeren in derde week november. Vanuit parochie ook oecumenisch. Omzien naar elkaar. Bewustwording door helpen. Contacten en vinden van activiteiten gemakkelijk door netwerk te gebruiken. Na afloop in de kerk vesper met 150 mensen incl. ouders, die afgesloten wordt met kruisje op voorhoofd voor en door iedereen. Spiritualiteit van het kleine. Best intiem. Er is nog leerproces rond hoe ouders die gebruik maken van voedselbank uit te nodigen. Diaconale klik, enthousiast, creatief.

Een gemeenschap van gemeenschappen in Nieuwegein

Contact maken tussen de verschillende kerkgroepen en migranten. Komt voort uit aandacht en zorgen van pastoraal team. Hoe een levendige religieuze gemeenschap te worden in zo'n nieuwbouwtad met allerlei religieuze groepen? Er is een missionair vrijwilligersteam in de wijk. Allerlei plannen hoe met deze zorg om te gaan, maar nog geen echt project. Dialoog, ontmoeten, zoeken.

Kerstpakkettenactie kerken in Soest

Bestaat vijf jaar. Goede organisatie, oecumenisch, breidt uit. Veel vrijwilligers, ook jongeren erbij met inpakken en tekeningen maken door basisschool. Sponsors, kerken, donaties van mensen in geld en pakketten. Wederkerigheid in relaties. Vervolgaanbod met dagtochtjes voor arme gezinnen met kinderen. Veel enthousiasme. In 2009 zijn er 200 pakketten gemaakt en verdeeld. Zorg, solidariteit, nabijheid.

Zo ziet 5.000 kilo verzendklaar er uit.

Jongeren zingen Beatles Karaoke met
ouderen in Amersfoort

Vincentius Vereniging Arnhem

Meerdere diaconale projecten. Stichting Leergeld Arnhem is oogappel en zorgt voor 3.000 kinderen. Ouders uit doelgroep bezoeken gezinnen. Investeren in toekomst. Creatief. Steunt ook Ome Joops fietstocht, dat is een project voor kinderen in Arnhem die met begeleiders en ouders een fietstocht van een week maken. Enthousiast. Voor PCI's in steden voorbeeldgevend. De politieke poot zou nog sterker kunnen. Barmhartig, solidair, initiatiefrijk.

Dag van verzet tegen armoede in Arnhem

Op 17 oktober manifestatie verzet tegen armoede bij de Steen des aanstoots. Telkens nieuwe doelgroep. Netwerk in gemeente en met instanties. Contacten met migranten in armoede. Beïnvloeding van lokaal armoedebeleid. Luis in de pels. Is nu bezig met oudere migranten en multicultureel platform. Belangenbehartiging, verzet, solidariteit.

Diaconaal netwerk armoedebestrijding in Rheden en Rozendaal

Armoedebestrijding en netwerk. Platform van 12-18 mensen, komt vier keer per jaar bij elkaar. Tegengaan uitsluiting en beleidsbeïnvloeding. Oecumenisch. Lokethulp, discussie.

Delen van ervaringen en uitwisseling ideeën; bevorderen deskundigheid; overleg kerken met gemeente. Voorbeeldgevend. Zou wat meer diaconale achterban kunnen hebben. Solidair, strijd, erediens.

Stichting Straatpastoraat Amersfoort

Zorg voor daklozen, stadspastoraat. Ontstaan uit parochies. Professioneel project voor drie jaar door fondsen gefinancierd. Werkt methodisch en is gericht op presentie, ontmoeting, gesprek. Creatief, gemotiveerd, collegiaal, goede verhalen. Dijk van een pastor. Armoede als maatschappelijk overbodigheid is kern. Solidair, gemeenschapsvormend, communicatief met parochies.

Interreligieuze ontmoetingen in Lombok in Utrecht

Interreligieuze ontmoetingen. Bondgenoten in de wijk. In Lombok 70 nationaliteiten. Uit de praktijk in de wijk voortgekomen. Marokkanen willen hulp. Turken ruimte. Anderen willen gesprek. Alle religieuze groepen als gast bij elkaar op bezoek. Samen dodenherdenking en vredeswake vieren. Veel onderlinge contacten van laagdrempelige aard. Belangrijk als basis voor ontmoeting, gesprek, contacten, gemeenschap. Moedig werk, tegen trend van elkaar verketteren in, ook in de eigen achterban.

Gehandicaptenvoetbal in Ulft

Doel: voetbal door jongeren met een beperking. Daar is dubbele begeleiding voor nodig, veel vrijwilligers met auto's, een bond die mee wil doen, een club die er voor open staat, hulp, een half veld inrichten, veel ouders en vrijwilligers. De activiteit verbindt het dorp Ulft met andere teams, die ook zoiets doen. Ontroering, liefde, zorg, betrokkenheid, trouw.

Ondersteuning Xuan An vanuit Leusden

Mondiaal en parochie hier. In thuisgebied pastor meehelpt aan schoon water, goede hygiëne, gewone toiletten in ziekenhuis, gemeenschapsgebouw en school. Boeken voor de school. Communicantjes doen acties. Het gaat om geld, iets opbouwen, bewustwording, een band ontwikkelen. Vooral nadruk op meisjes. Loyaal, solidair, gemeenschapsvormend.

Stichting Armenië Hulp Tubbergen

Na een bezoek in Armenië is gezien dat het weeshuis sterk opgeknapt moet worden. Actie daarvoor. Model van werken met adoptieouders. Elk jaar op bezoek. Samenwerking met Duitse Caritas. Ziekenhuis, school, toiletten, weeshuis opknappen. Rolstoelen voor bejaarden. Boel aankleden. Helpen met lokale landbouw: coöperatie en tractor. Kortom: ontwikkelen aldaar en hier iedereen erbij halen. Opbouw gemeenschap, zorg, educatief.

Buurtpastoraat Emmausparochie in Arnhem-Zuid

Wijk en diaconie. Vanuit nieuwbouw op plek oude kerk is er inloofunctie, plek van viering, bezinning en gebed, ontmoeting, uitloop en buurtpastoraat. Aandacht voor verhaal en bezieling. Wat minder solidariteit en strijd. Presentie, ontmoeting, viering.

ATD Vierde Wereld en parochie in Zwolle

ATD Vierde Wereld Jozef Wresinski Cultuur Stichting organiseert volkstoneel met doelgroep. Vanuit ATD Vierde Wereld is er ook een ervaringsboek gemaakt. Groepje leest en bespreekt dit boek. Op 17 oktober, dag van Verzet tegen armoede, is het toneelstuk opgevoerd. Deel van parochies moeilijk bij armoede te betrekken. Creatief, kunstzinnig, ontmoeting, verhalend.

Spaarproject Eerste Communie Maarssebroek

Diaconie en sacrament. Hier is door kinderen en hun ouders een spaardoel vastgesteld en gekoppeld aan het sacrament. Alle scholen doen mee. Bewustwording, iets leren, ontdekken dat anderen ook noden hebben. Creatief, delen met elkaar, klein en fijn.

Gideonsbende Maarssebroek stimuleert fairtrade parochie

De Gideonsbende heeft zich afgevraagd: 'Hoeveel is genoeg?'. Oecumenisch opgezet. Doel is fair trade parochie zijn. Bezinning en actie. Bezinnen op achterliggende spiritualiteit. Door interparochieel verband nu weer nieuwe inzet in andere wijkparochies. Duurzaamheid, bewustwording, solidariteit.

Kunstatelier The Kick in Arnhem

Kunst door mensen met een uitkering. Reïntegratietitel in Wet Werk en Bijstand (WVW). Ontmoeting, creatief, iets maken, ontstaan zelfbewustzijn, groeien van sociaal netwerk. Elke mens is een kunstenaar. Inspirerend. Oecumenisch, contacten met kerken. Ontstaan eigen weggeeftafel. Kunstzinnig, ontroerend, gemeenschapsvormend.

Veel sneeuw en auto's bij het uitrijden van
kerstpakketten in Soest

Hub Crijs

Langs de diaconale meetlat

Door het stellen van onderstaande vragen kan worden gekeken hoe het met diaconie in de parochie of gemeente is gesteld. Het is belangrijk dat ieder die met diaconie bezig is, zich bepaalde vragen stelt. Deze vragen kunnen in zekere zin dienen als een meetlat voor de diaconale praktijk.

Doel

Het doel van deze werkvorm is de diaconale situatie in de gemeente of parochie door te lichten.

Doelgroep

Klankbordgroep bestaande uit: kerkelijk kader, diaconale vrijwilligers, werkgroepen, besturen en ondersteuners in het diaconale werkveld.

Werkwijze

Maak een klankbordgroep (minimaal vier personen) die onderstaande lijst afwerkt. Deze meetlat werkt averechts als men denkt aan alle punten te moeten voldoen, of als men denkt dat iedere groep alles zou moeten doen. Juist bij het maken van keuzes kunnen onderstaande vragen helpen: wat is in onze situatie nodig en waartoe hebben wij de mogelijkheden?

1. Welke stemmen dringen tot ons door, welke mensen en vragen komen bij ons in het vizier: in eigen parochie, de wijk, het dorp, de stad, landelijk, de grotere wereld? Welke problemen in de samenleving en welke mondiale uitdagingen hebben onze aandacht? Niemand kan aan alles tegelijk werken: selectie is noodzakelijk.
2. Hoe zit het in ons parochieverband met de aandacht voor binnen en buiten, voor

nabij en mondiaal? Omzien naar elkaar en omzien naar mensen buiten ons verband, dienen in balans te zijn.

3. Welke selectie maken we in de praktijk bij de drie fundamentele aspecten van diaconie: zorg, inzet voor gerechtigheid en werken aan verzoening? Hoe is de band met arbeid? Zou onze inzet en aandacht anders gericht dienen te worden? Waartoe hebben wij de mogelijkheden?
4. Hoe kunnen wij onze diaconale acties en opstelling karakteriseren: is de noodlijdende of onrechte mens voorwerp van onze zorg en inspanning of is die onze leermeester en horen we via hen de roep van Christus? Is er sprake van wederkerigheid in de diaconale relatie, is er verwantschap?
5. Hoe zorgen wij ervoor dat de ervaringen opgedaan in het diaconale werk, doorwerken in het geheel van het functioneren als kerk en als geloofsgemeenschap? Die ervaringen kunnen doorwerken in de liturgie (verkondiging, voorbeden, collectes, zending), in de catechese (ontmoetingen, keuze van stof en activiteiten), in de inhoud van en de aanwezigheid bij vergaderingen, in de vraag van wie wel of niet bij de geloofsgemeenschap betrokken zijn (welke mensen blijken wij aan te trekken en welke als het ware af te schrikken of af te stoten)? Hoe voedt en verdiept de diaconale praktijk ons parochielevens, en omgekeerd: hoe inspireren wij tot diaconie en ondersteunen wij diaconie?
6. Hoe doorzichtig en praktisch is de infrastructuur voor diaconie binnen ons parochieverband? Is er een goed samenspel van alle betrokkenen? Is er een cultuur van alles in de hand houden en alles

coördineren of ook van inspireren en uitdagen tot nieuwe initiatieven?

7. Hoe benutten wij de ondersteuning van de profielpastor voor diaconie, de diocesane diaconale dienstverlening en landelijke organisaties?
8. Met welke bondgenoten solidariseren wij ons, dichtbij en breder gezien? Welke oecumenische kansen liggen er? Dat hangt sterk samen met het maken van keuzes: waar je aandacht aan wilt besteden, bepaalt wie je bondgenoten zijn.
9. Heeft het parochieverband een beleidsplan, waarin de diaconale een wezenlijk onderdeel is? Zijn de diaconale vrijwilligers betrokken in de voorbereiding van het beleidsplan? Zien zij de uitvoering zitten en engageren zij zich daar ook mee? Welke ondersteuning krijgen zij en hebben zij nodig?
10. Hoeveel financiële middelen en menskracht (vrijwilligers en beroepskrachten) worden ingezet voor diaconie? Staat er op de begroting 'geoormerkt' geld voor diaconie?
11. Hoe reageren we snel en adequaat op calamiteiten?
12. Wat en hoe zijn de contacten met de burgerlijke overheid? In hoeverre is bijvoorbeeld de kerk opgenomen in een rampenplan?

Denk aan ...

Verzamel de conclusies, opmerkingen en vragen op een groot vel papier. Wijs hiervoor van te voren iemand uit de klankbordgroep aan. Maak vervolgspraken zodat de uitkomst niet 'in de lucht' blijft hangen. Schrijf van te voren een, naar de eigen situatie toe vertaalde, doelstelling op. Houd na afloop een evaluatie.

Literatuur en website

- Abonneer de (wijk)parochie of het bestuur van de PCI op het kwartaaltijdschrift *Diaconie & Parochie*.
- Aartsbisdom Utrecht, *In Gods Naam Doen*, beleidsnota diaconie aartsbisdom Utrecht, Utrecht 2005.
- Bisdom Rotterdam, *Wanneer hebben wij u gezien? Op zoek naar de schatten van de kerk*, Beleidsnota over de diaconie in het bisdom Rotterdam, Rotterdam 2000.
- J. Deckers en M. Jenniskens, *Met overleg te werk: over diaconie en beleid*, themanummer *Diaconie & Parochie*, 9(1997)4.
- Drs. Hub Crijs, dr. Trinus Hoekstra, dr. Jan Jonkers, drs. Jet Schouten en drs. Marije van Dodeweerd (eindredactie), *Arbeid, zin en geloof. Handboek Arbeid en Kerk*, landelijk bureau DISK te 's-Hertogenbosch in samenwerking met Kok te Kampen, 518 pag., gebonden, ISBN 90-435-1289-3, € 20,= inclusief portokosten.
- Drs. Hub Crijs, drs. Wielie Elhorst, Ploni Robbers-van Berkel, dr. Lúzten Miedema, dr. Herman Noordegraaf, dr. Sake Stoppels en drs. Herman van Well, en drs. Esther van der Panne (eindredactie), *Handboek Diaconiewetenschap, Barmhartigheid en gerechtigheid*, landelijk bureau DISK te 's-Hertogenbosch in samenwerking met Kok te Kampen, 448 pag., gebonden, ISBN 90-435-0927-2, € 42,50 inclusief portokosten.
- Voor alle documentatie, tips, educatieve modules, het tijdschrift *Diaconie & Parochie*: kijk op het katholiek diaconaal platform: www.rkdiaconie.nl

Diaconie

Sponsors

De Ariëns Prijs voor Diaconie 2010 is mogelijk gemaakt door het aartsbisdom Utrecht, de diocesane diaconale dienstverlening, de Diocesane Kerkelijke Caritas Instelling van het aartsbisdom Utrecht en de Stichting Het Ariëns-Comité. Sponsors zijn de Diocesane Kerkelijke Caritas Instelling aartsbisdom Utrecht, de Stichting Het Ariëns-Comité, de Stichting Sobriëtas, Stichting Porticus, de Stichting Concordia, de zusters van Denekamp, de Ariëns Vereniging Haaksbergen, en landelijk bureau Dienst in de Industriële Samenleving vanwege de Kerken (DISK).

DIOCESANE
KERKELIJKE
CARITAS
INSTELLING

DKCI aartsbisdom Utrecht

De Diocesane Kerkelijke Caritas Instelling heeft ten doel in het Aartsbisdom Utrecht de gezamenlijke belangen van de in het bisdom gevestigde Caritas Instellingen te behartigen en te bevorderen. Sinds 1 oktober 2008 zijn diocesane diaconale werkers in dienst van de DKCI.

De DKCI kent een aantal hoofdtaken:

1. advisering van de bisschop;
2. handelend namens de bisschop;
3. advisering aan de Parochiële Caritas Instellingen;
4. werkgeverschap van de diocesane diaconale dienstverleners.

De DKCI adviseert de bisdomstaf. Namens de bisschop controleert de DKCI de jaarrekeningen van de PCI's en adviseert de bisschop inzake de dechargeverlening. De DKCI wil de lokale PCI's ondersteunen en van informatie voorzien. De diocesane diaconale werkers ondersteunen de profielhouders diaconie in de parochies en de PCI's op het gebied van diaconie dichtbij en wereldwijd. Op verzoek van de bisschop verleent de DKCI

subsidies ten behoeve van een aantal bovenlokale activiteiten.

Adres: Amersfoortseweg 10, 3705 GJ Zeist;
Tel: 030-6982570; e-mail: dkci@aartsbisdom.nl
www.dkci-utrecht.nl

Stichting Het Ariëns-Comité

Het doel van de Stichting het Ariëns-Comité is "de godsdienstige en maatschappelijke vorming van het katholieke volksdeel op een eigentijdse wijze te bevorderen door belangstelling te wekken voor het leven en de werken van wijlen de priester Alphons Ariëns, als een bij uitstek voor onze tijd in godsdienstig en sociaal opzicht leidinggevende figuur".

Stichting Het Ariëns-Comité

De activiteiten zijn de volgende:

- het houden van bijeenkomsten;
- het uitgeven van geschriften;
- het coördineren van activiteiten;
- het verzamelen van geschriften en getuigenissen.

Het Ariëns-Comité houdt zich altijd aanbevelen voor schriftelijke of mondelinge aanvullingen,

onder meer voor de voortgaande onderbouwing (relatio) van de zaligverklaring van Alphons Ariëns.

Adres: Dhr. J.A.M. van der Zanden, secretaris,
Goorsestraat 31, 7482 CB Haaksbergen;
tel. 053-572 23 00;
e-mail: jan.vanderzanden@kpnmail.nl;
www.ariens-comite.nl

Stichting Porticus

De Stichting Porticus is de charitatieve stichting van de familie Brenninkmeijer, die de donaties van de aangesloten stichtingen in de zuilengang verdeelt.

Adres: Postbus 7867, 1008 AB Amsterdam;
e-mail: porticus@porticus.nl

Stichting Sobriëtas

Dank aan het bestuur van Sobriëtas, de katholieke matigheidsbeweging, die de uitgave van dit boek mogelijk maakte. Het doel van de Stichting Sobriëtas is het bevorderen van een geest van leven in eenvoud. Dit uit zich in evenwichtigheid, soberheid en duurzaamheid en hangt samen met een sociaal bewogen spiritualiteit.

Adres: Luijbenstraat 17,
5211 BR 's-Hertogenbosch;
e-mail: info@sobrietas.nl;
www.sobrietas.nl

Stichting Concordia Kunst en Cultuur Enschede

Concordia is een ontmoetingsplaats voor het publiek met kunsten en kunstenaars op het gebied van beeldende kunst, theater, cinema door: kijken, luisteren én doen! Concordia is de spin in het web voor culturele vorming in het primair onderwijs.

Concordia Kunst & Cultuur richt zich daarbij meer specifiek op het bieden van een podium aan professionele kunstenaars; cultureel geïnteresseerd publiek; belangstellenden voor artistieke experimenten en ontwikkelingen binnen en tussen kunsten; scholen en leerlingen van primair onderwijs.

Landelijk bureau DISK

Landelijk bureau DISK is een oecumenische stichting die zich richt op het brede terrein van *Geloof en Economie*. Opdrachtgevers, financiers en doelgroepen van DISK zijn de kerken in hun missionair-diaconale betrokkenheid op het terrein van *Geloof en Economie*. Op grond van haar kernwaarde ziet DISK het als haar missie om kerken als getuigen van Gods beloftevolle perspectief van gerechtigheid, vrede en heil van de schepping te ondersteunen in en toe te rusten voor hun missionair-diaconale opdracht in de samenleving, in het bijzonder op het terrein van 'geloof en economie'.

Adres: Luijbenstraat 17,
5211 BR 's-Hertogenbosch; tel. 073-6128201;
e-mail: info@disk-arbeidspastoraat.nl;
www.disk-arbeidspastoraat.nl;
www.duurzamkerk.nl;
www.armekant-eva.nl;
www.rkdiaconie.nl

Colofon

De Ariëns Prijs voor Diaconie 2010 is mogelijk gemaakt door het aartsbisdom Utrecht, de diocesane diaconale dienstverlening, de Diocesane Kerkelijke Caritas Instelling van het aartsbisdom Utrecht en de Stichting Het Ariëns-Comité.

Deze publicatie *Ga en doe evenzo* verschijnt als een eenmalige uitgave onder verantwoordelijkheid van de jury Ariëns Prijs 2010 voor de inhoud en van het bestuur van de Stichting Het Ariëns-Comité voor de publicatie.

Auteurs: Hans Boerkamp, John Brohm, Hub Crijns, Gerard Groener, Annemarieke Hollanders, Mgr. mr. drs. Th.C.M. Hoogenboom, Geert Rozema, Nelleke Serrarens Wijngaards.

Eindredactie: Hub Crijns

Verantwoording illustraties: de foto's zijn gemaakt door de jury van de Ariëns Prijs voor Diaconie of door de geïnterviewde groepen en personen ter beschikking gesteld. De organisatoren en sponsors hebben hun logo's ter beschikking gesteld. Iedereen wordt hartelijk bedankt voor deze bijdragen in beeld, waarmee de kwaliteit van dit boek sterk vooruit is gegaan.

De foto's van Alphons Ariëns zijn afkomstig uit H. Lohman ofm, *Portret van een priester. Het leven van Alphons Ariëns in woord en beeld*, Gooi en Sticht, Hilversum, 1980.

Layout: Hans van Eck Grafische Vormgeving, Boskoop; www.vaneckdesign.nl

Druk: Accuraat te Breda

Oplage: 2.700 stuks

Prijs: gratis (exclusief portokosten)

Datum: augustus 2010

Correspondentieadres Ariëns Prijs voor Diaconie:
Diocesane Kerkelijke Caritas Instelling
Amersfoortseweg 10
3705 GJ Zeist.
Tel. 030-6982570
e-mail: dkci@aartsbisdom.nl

Engelen

Hub Crijns

Eenzame mensen drijven als ijsschotsen op het water,
zonder weerhaken, bruggen, ladders, of touwen.
Het zijn mensen die nog geen juiste techniek hebben gevonden
om de schotsen naar elkaar toe te laten bewegen.

Mensen,
die een eetproject beginnen voor hungerigen in de stad,
die dorstigen met water of soep laven,
die met schamel geklede mensen hun kleding delen,
die dakloze jongeren in hun huis opnemen,
die doden eren en liefhebben in hun hart,
die gevangenen een brief schrijven,
die vreemdelingen de herberg betalen,
die zieken opzoeken en moed inspreken,
hebben wel een techniek gevonden:
ze zijn als engelen die aankomen.

Mensen die de eenzame en bedroefde medemens zien,
die de nood van werklozen en schuldenaren horen,
zijn gewone mensen die licht doorgeven.
Waar ze komen wordt het helder en duidelijk.
Het zijn mensen met leven,
die liefde en warmte brengen.

Je zou je een wereld vol engelen kunnen voorstellen,
die mensen verlichten bij hun problemen,
zorgen, alleen zijn.
Wil ik, kun jij,
iemand engel zijn?